

Piątek
24 LISTOPADA 2017

XIII EDYCJA RANKINGU SAMORZĄDÓW „Rzeczpospolitej” 2017

Nowoczesność, innowacje, rozwój.
Niezależny przegląd samorządów.

rankingsamorzadow.pl

Organizatorzy

Patronat Honorowy

Patronat Merytoryczny

RANKING SAMORZĄDÓW

Ile jeszcze dobrych lat?

➔ **BOGUSŁAW CHRABOTA**
REDAKTOR NACZELNY
„RZECZPOSPOLITEJ”

Rok 2016 był dla samorządów udany, choć musiały się zmierzyć z wieloma problemami – m.in. z reformą systemu oświaty, z czym w większości poradziły sobie zupełnie nieźle, i z nowymi zasadami wykorzystania funduszy unijnych, z czym poszło im jeszcze lepiej. Nie znaczy to jednak, że polska samorządność ma przed sobą okres prosperity. Na horyzoncie gromadzą się bowiem czarne chmury, przede wszystkim polityczne.

Tego jeszcze jednak nie widać w wynikach naszego, już 13., Rankingu Samorządów, który przygotowujemy, by pokazać i uhonorować najszybciej rozwijające się miasta i gminy. W tym roku nasze zestawienie jest tym ciekawsze, że powstało na nieco zmienionych zasadach. Co ważne, wielu liderów, niezależnie od tego, jakby ich podliczać, co roku mieści się w ścisłych czołówkach zestawień.

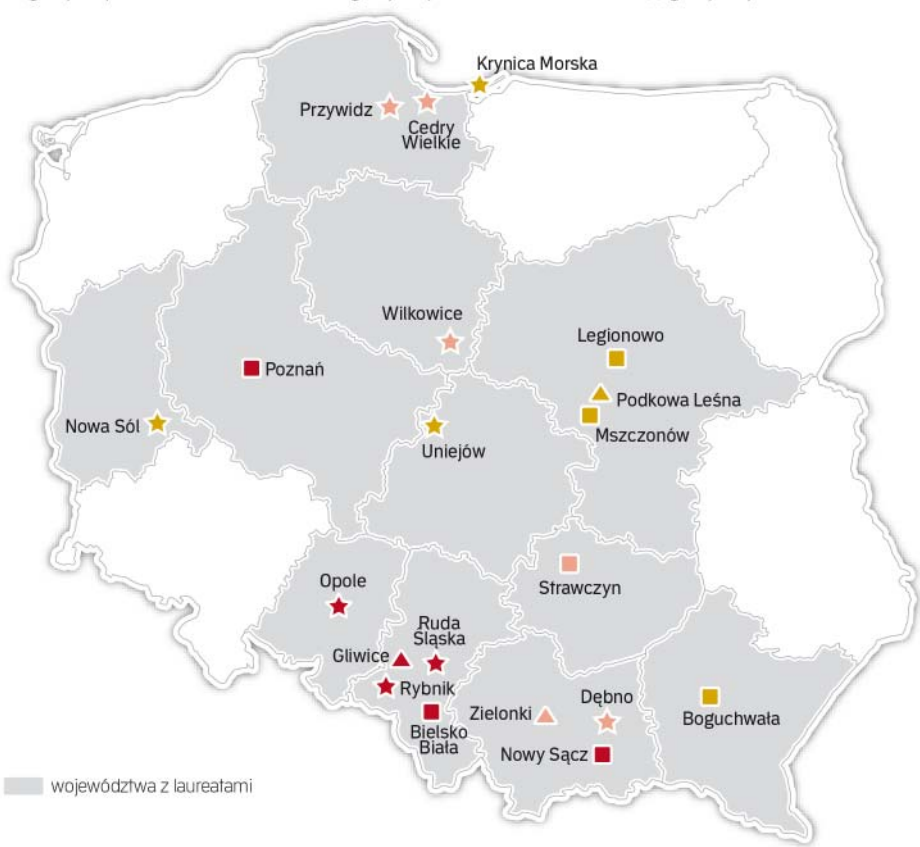
I prawdopodobnie nadciągające wyzwania nie zmieniają wiele w kolejnych rankingach, choć na pewno mogą zmienić sam samorząd. Nie wiadomo jeszcze, jak będą wyglądać wybory samorządowe w 2018 r., ale planowane przez PiS zmiany w ordynacji sugerują, że ich wynik może przewrócić samorządową scenę do góry nogami. Zdaniem wielu włodarzy miast i gmin rządzący stopniowo i skutecznie pozbawiają samorządy swobody działania. Poselski projekt PiS przewiduje m.in. wprowadzanie dwukadencyjności prezydentów, burmistrzów i wójtów oraz likwidację jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin. Wszystko wskazuje na to, że mogą one zostać upolitycznione w znacznie większym stopniu niż dotychczas.

Tego nie możemy być jeszcze pewni. Zawsze jednak warto patrzeć władzy na ręce, bo akurat samorządność bardzo nam się w Polsce udało. Tymczasem podziękujmy tym prezydentom, burmistrzom i wójtom, których starania, podkreślone w naszym rankingu, sprawiają, że nam wszystkim w naszych małych ojczyznach żyje się lepiej. ☺

Redakcja: Wojciech Romański, e-mail: wojciech.romanski@rp.pl,
opracowanie graficzne: Piotr Tomkiewicz;
opracowanie graficzne tabel: Andrzej Baranowski

- Ranking główny**
■ miasta
■ gminy miejsko-wiejskie
■ gminy wiejskie
- Innowacyjny samorząd**
▲ miasta
▲ gminy miejsko-wiejskie
▲ gminy wiejskie
- Europejski samorząd**
★ miasta
★ gminy miejsko-wiejskie
★ gminy wiejskie

➔ NAJLEPSZE MIASTA I GMINY W RANKINGU SAMORZĄDÓW 2017

Na mapie zaznaczyliśmy miasta i gminy, które zajęły czołowe pozycje w rankingach: głównym i „Europejski samorząd”. Uwzględniliśmy po trzy pierwsze miejsca w każdej kategorii. Wskazaliśmy także laureatów nagrody „Innowacyjny samorząd”.

■ Ranking Samorządów 2017

- RANKING GŁÓWNY:**
MIASTA NA PRAWACH POWIATU ➔S7 – 8
GMINY MIEJSKIE I MIEJSKO-WIEJSKIE ➔S13 – 14
GMINY WIEJSKIE ➔S15 – 16
- EUROPEJSKI SAMORZĄD** ➔S18 – 20
NAJWIĘKSZE INWESTYCJE SAMORZĄDOWE ➔S22
INNOWACYJNY SAMORZĄD ➔S23

KAPITUŁA RANKINGU SAMORZĄDÓW

➔ **JERZY BUZEK**
PRZEWODNICZĄCY KAPITUŁY,
BYŁY PREMIER RP, EUROPOSEŁ,
BYŁY PRZEWODNICZĄCY PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO

➔ **ANDRZEJ PORAWSKI**
DYREKTOR BIURA
ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

➔ **PAWEŁ TOMCZAK**
DYREKTOR BIURA
ZWIĄZKU GMIN WIEJSKICH RP

➔ **CEZARY TRUTKOWSKI**
PREZES ZARZĄDU FUNDACJI ROZWOJU
DEMOKRACJI LOKALNEJ

➔ **TERESA CZERWIŃSKA**
WICEMINISTER FINANSÓW
(w jej imieniu w obradach kapituły brała udział dyrektor w MF Zdzisław Wasząnik)

➔ **ADAM HAMRYSZCZAK**
WICEMINISTER ROZWOJU
(w jego imieniu w obradach kapituły brał udział dyrektor w MR Michał Ptaszyński)

➔ **JERZY STĘPIEŃ**
SĘDZIA, PRAWNIK, BYŁY PREZES
TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

➔ **BOGUSŁAW CHRABOTA**
REDAKTOR NACZELNY DZIENNIKA
„RZECZPOSPOLITA”

➔ **HANNA WAWROWSKA**
AUTORKA I SZEFOWA PROJEKTU
„RZECZPOSPOLITA. ŻYCIE REGIONÓW”

➔ **ANNA CIEŚLAK-WRÓBLEWSKA**
REDAKTOR DZIENNIKA
„RZECZPOSPOLITA”

RANKING SAMORZĄDÓW

Trzeba iść z duchem czasu i wciąż wzmocniać samorządy

ROZMOWA | To, co było „innovacyjne” kilka lat temu, dzisiaj jest już zwykłe, normalne – w ten sposób Jerzy Buzek, przewodniczący Rankingu Samorządów, uzasadnia zmiany, jakie w nim zaszły.

W tym roku w Rankingu Samorządów zaszły duże zmiany. Kapituła zdecydowała, że ranking główny poszerzony został o zagadnienia, o które dotychczas pytaliśmy w rankingu innowacyjności. Dlaczego?

JERZY BUZEK: To, co było „innovacyjne” kilka lat temu, gdy tworzyliśmy ten specyficzny, innovacyjny ranking, dzisiaj jest już zwykłe, normalne, choć nie wszyscy takie rozwiązania wprowadzili. Dotyczy to takich spraw, jak na przykład dostęp do internetu czy e-zarządzanie. Podobnie nie wszędzie rozwinięto np. odpowiednią sieć przedszkoli czy zapewniono finansowanie inwestycji i tworzenie miejsc pracy, o co z kolei od dawna pytamy w tzw. głównym rankingu.

W efekcie tego połączenia trudno porównać wyniki tegorocznego rankingu z poprzednimi latami. Czy to nie problem w kontekście jego ciągłości?

Sądzę, że generalnie ciągłość została zachowana, skoro szeroka czołówka gmin w obydwu dawnych rankingach była ta sama. Można więc oczekiwać, że obecne połączenie obu rankingów pozostawi tę czołówkę bez zmian. Sami oczywiście nie mieliśmy pojęcia, którym gminom połączenie rankingu może

w ogóle nie zakwalifikowała się do II etapu rankingu. Czy to efekt zmian, czy prostej zasady, że nie zawsze można być liderem, że w końcu mogą pojawić się lepsi?

Zawsze tak było, co roku, że w czołówce zmieniali się gminy, choć te, które z niej wypadały, akurat tym się nie chwaliły, a i my pozostawialiśmy to do oceny bardziej wnikliwych czytelników. Proszę też pamiętać, że przejście do drugiego etapu wynika z analizy obiektywnych danych finansowych, a ta część rankingu nie zmieniła się.

Czy w następnych edycjach można spodziewać się kolejnych zmian w rankingu?

Z pewnością tak. Będą zmiany, ale raczej nie w roku 2018, bo on jest dla samorządów rokiem szczególnym. Jednak od przyszłej kadencji (2018–2022) warto będzie ponownie odpowiedzieć na pytanie, jaki model samorządu jest dzisiaj dla Polski i jej obywateli najbardziej korzystny. Jesteśmy na innym etapie rozwoju jako kraj, regiony oraz same społeczności lokalne niż kilkanaście lat temu, kiedy tworzyliśmy ranking, a samorządy uczyły się dopiero korzystać z dobrodziejstwa naszego członkostwa w Unii Europejskiej i stosować reguły Wspólnoty. Przewidywane przez nas

MATERIAŁY PRASOWE

unijne wynegocjowane w 2013 r., które w znaczącej ilości zaczynają do nas właśnie teraz napływać. Nasze dzisiejsze inwestycje muszą na nas zarabiać w przyszłości i nie ma mowy, żebyśmy mogli je hojnie dofinansowywać, jeśli nie spełnią tej zasady.

Po drugie, przygotować się na zdobywanie funduszy rozwojowych po 2020 r., kiedy tych środków z zewnątrz z pewnością

odnawialną. I władze lokalne to wykorzystują. To dobry kierunek?

Energetyka odnawialna, a zwłaszcza jej wariant rozproszony, prosumencki, to bardzo dobry kierunek działań naszych samorządów. Jesteśmy w okresie transformacji energetycznej i to od samorządów właśnie zależeć będzie, czy uda nam się jako krajowi, a także poszczególnym społecznościom lokalnym, przejść tę transformację mało boleśnie. Trudno więc przecenić wagę działań samorządów na tym polu. Wiem coś o tym, a zwłaszcza o zagrożeniach związanych z brakami dostaw energii, bo zapobieganie takim brakom w skali unijnej i naszego kraju to jedno z najważniejszych pól mojego działania w Parlamencie Europejskim, a kiedyś w polskim rządzie.

Może trochę polityki... Rząd przejął od samorządów kilka zadań i planuje następne tego typu kroki. Czy, pana zdaniem, to zagrożenie dla zdecentralizowanego systemu władzy w Polsce? Czy może nawet szerzej, dla autonomiczności samorządu terytorialnego?

Przejmowanie zadań samorządowych przez rząd jest oczywiście centralizacją i odchodzeniem od systemu władzy w Polsce, który

przynosił dotąd zdecydowanie pozytywne rezultaty. To samo dotyczy uszczuplania środków do realizacji zadań samorządowych. Ten proces trwa już od dawna, ale ostatnio istotnie się nasilił.

Prawdopodobnie już od przyszłego roku prezydenci miast, wójtowie i burmistrzowie będą mogli sprawować swoją funkcję najwyżej przez dwie kadencje. Podoba się panu to rozwiązanie?

Jeśli o kadencyjności wiadomo z takim wyprzedzeniem jak to jest obecnie proponowane, to można to zaakceptować. Dodałbym jednak ważną poprawkę: po jednej kadencji przerwy powinno się dać ponowną szansę tym, którzy swoje dwie kadencje zakończyli cztery lata wcześniej.

W przyszłym roku mamy wybory samorządowe. Dużo, pana zdaniem, się zmieni w samorządowym krajobrazie?

Bardzo niepokoi mnie nastawienie na zwiększenie roli partii politycznych w wyborach na poziomie powiatów i gmin. To zagraża budowie atmosfery społecznej, obywatelskiej odpowiedzialności i aktywności oraz samej idei samorządności. Partie mają wymiar krajowy, to oczywiście, a na poziomie

lokalnym należy pozostawić odpowiedzialność przede wszystkim inicjatywom obywatelskim.

Na poziomie województw największy problem to utrzymanie uprawnień marszałka i sejmików. Rząd, którym kierowałem, wprowadził w 1998 r. daleko idącą decentralizację zadań i pieniędzy – z centrum do samorządów wojewódzkich i powiatowych (samorządy gminne zostały utworzone i wyposażone we własności i finansowanie osiem lat wcześniej). Między innymi wprowadziliśmy Kasy Chorych zależne od sejmików i marszałka, a dysponujące lwia częścią funduszy na opiekę zdrowotną, a więc dziesiątkami miliardów złotych. Od czasu rozbitcia Kas Chorych i scentralizowania finansowania w Narodowym Funduszu Zdrowia w roku 2002, proces stopniowego zmniejszania roli samorządów wojewódzkich na rzecz wojewodów i władzy centralnej trwa nieprzerwanie. To bardzo smutne, bo idea samorządności przyświecała nam od Pierwszego Zjazdu NSZZ „Solidarność” zakończonemu programem o znamienym tytule: „Samorządna Rzeczpospolita”. ©

—rozmawiała
Anna Cieślak-Wróblewska

„Partie mają wymiar krajowy, to oczywiste, a na poziomie lokalnym należy pozostawić odpowiedzialność przede wszystkim inicjatywom obywatelskim

dać lepsze wyniki, a które osłabić. Obiektywne powody jednak jednoznacznie wskazywały na konieczność tego połączenia.

Czy można powiedzieć, że to ten sam ranking w nowej odsłonie?

Absolutnie tak! To ten sam ranking, ale z uaktualnionymi pytaniami i zasadami.

Część gmin, które w poprzednich latach zajmowały nawet wysokie pozycje, może mieć pretensję, że w tym roku

zmiany w rankingu z pewnością nie będą radykalne, tu chodzi o stopniowe dostosowywanie się do zmieniającej się rzeczywistości i poziomu naszego rozwoju.

To zmiany w naszym rankingu. A jakie, pana zdaniem, zmiany i najważniejsze wyzwania stoją obecnie przed samorządami?

Po pierwsze, wykorzystać głównie prorozwojowo, a nie przez krótkowzroczne rozdawnictwo, środki

będzie mniej. To zadanie stawiam zwłaszcza wobec samorządów wojewódzkich, których główny potencjał rozwojowy stanowią dzisiaj unijne dotacje i wiem, że nie jest łatwo przestawić się z pieniędzy, które spadają na nas w postaci transferów, na takie, które musimy sami zarobić, aby się rozwijać.

Nowe zasady funduszy UE zmieniły mocno kierunki inwestycji samorządowych w mniejszych gminach. Mniej dostępne są pieniądze na transport, drogi, za to sporo jest na energetykę

RANKING SAMORZĄDÓW

Wyzwaniem inwestycje

OPINIE | Czy po wyborach w 2018 r. zmieni się całkowicie krajobraz polskiego samorządu? Lokalni liderzy już o tym myślą.

ANNA CIEŚLAK-WRÓBLEWSKA

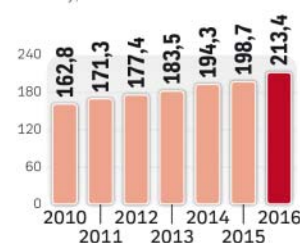
„Rzeczpospolita” tradycyjnie pyta laureatów naszego Rankingu Samorządów o największe problemy, z którymi muszą się zmierzyć w nadchodzących miesiącach. Zwykle nasza minisonda dobrze oddaje nastroje i wyzwania dla wszystkich lokalnych włodarzy.

Poradzili sobie

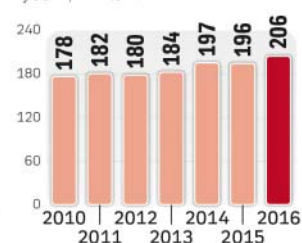
W ubiegłym roku największymi problemami wskazanymi przez samorządowców była reforma systemu edukacji i nowe zasady sięgania po fundusze UE. Z perspektywy roku wyraźnie widać, że samorządy dały radę. Do szkolnej rewolucji podeszły jako do wyzwania organizacyjnego i zrobiły wszystko, by na zmianach jak najmniej ucierpiał dzieci. W sumie obyło się bez większych wpadek, choć reorganizacja było dość kosztowna.

– Nasza gmina sprawnie radzi sobie z problemami – komentuje Robert Krupowicz,

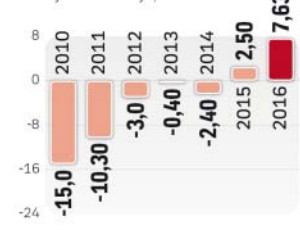
Kondycja finansowa samorządów
dochody, w mld zł

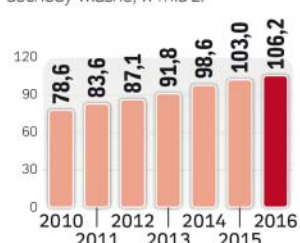
wydatki, w mld zł

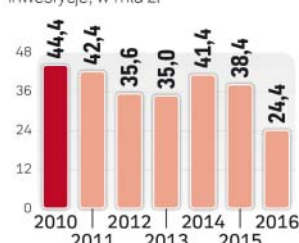
nadwyżka/deficyt, w mld zł

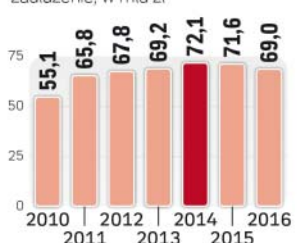
dochody własne, w mld zł

inwestycje, w mld zł

zadłużenie, w mld zł

Źródło: MF

♦ **WYPRACOWANĄ W UB.R. NADWYŻKĘ SAMORZĄDY MOGĄ PRZEZNACZYĆ NA INWESTYCJE**

burmistrz gminy Goleniów. – Dostosowanie systemu gminnej oświaty do wymagań reformy wiązało się m.in. ze zwiększeniem nakładów o ok. 8 mln

zł rocznie. To dużo, choć oczywiście udało się nam dopiąć budżet – dodaje.

Także fundusze UE okazały się nie takie straszne, jak się

obawiano. Choć rzeczywiście dotacje przyznawane są na innych zasadach, w tym roku samorządy podpisały już kilka tysięcy umów (więcej na ten

temat piszemy na kolejnych stronach dodatku). Co więcej, czasami samorządowcy chwalać sobie nowe reguły. Przykładowo nowy instrument Zintegrowane (lub Regionalne) Inwestycje Terytorialne wymusił większą współpracę i realizację bardziej kompleksowych projektów, wychodzących poza granice jednej gminy.

W mniejszych gminach słychać jednak narzekanie na małą dostępność dotacji na lokalne drogi, ale niejako w zastępstwie gminy zaczęły sięgać po wsparcie przedsięwzięć w zakresie energooszczędności.

Kłęska urodzaju

Sukces w sięganiu po fundusze unijne w tym roku może się jednak przerodzić w kłeskę urodzaju w przyszłym roku. W 2018 r. nastąpić może bowiem kumulacja zadań inwestycyjnych na niespotykaną wcześniej skalę. – A to oznaczać będzie problem ze znalezieniem wykonawców i zmieszczeniem się w planowanych kosztach inwestycji – zauważa Maciej Berlicki, burmistrz

gminy Sianów. – Myślę, że w wielu gminach nawarstwia się problemy finansowe, choć nas to jednak nie dotyczy, gdyż staramy się prowadzić stabilną politykę finansową na miarę naszych możliwości – dodaje.

– Trudno dziś przewidzieć, czy uda się nam zrealizować wszystko, co zaplanowaliśmy. O ile w ubiegłym roku na każdym przetargu mieliśmy duże oszczędności, o tyle teraz oferenci przeważnie żądają kwot przewyższających oszacowaną wartość zamówień – wtóruje burmistrz Goleniowa. – To przedłuża okres rozstrzygania przetargów i może nas zmusić do ograniczania inwestycji.

Na ten problem zwraca uwagę coraz więcej samorządowców. Firmy budowlane przyznają, że rzeczywiście oczekiwania zamawiających i oferty wykonawców inwestycji infrastrukturalnych zaczynają się dosyć mocno rozmiąć. To efekt kilku czynników. Z jednej strony rosną ceny usług budowlanych, zarówno ze względu na coraz wyższe koszty pracy (w budownictwie brakuje rąk do pracy i rosną wynagrodzenia), jak i ceny surowców. Tym-

♦ **OPINIE**

DLA „Rz”

♦ **ZYGMUNT FRANKIEWICZ** | PREZYDENT MIASTA GLIWICE

Najbliższy rok będzie bardzo trudny dla polskich samorządów. Sporym wyzwaniem będzie z pewnością reforma prawa administracyjno-budowlanego. Planowane zmiany mogą jednak przysłużyć się rozwojowi lokalnemu, a do tego Ministerstwo Budownictwa prowadzi z nami merytoryczny dialog i jest otwarte na postulaty praktyków. Na wielu polach tego dialogu niestety brakuje. W przyszłym roku będziemy musieli zmierzyć się z nowymi realiami w zakresie gospodarki wodnej czy gospodarowania odpadami – te zmiany prowadzone wbrew naszym

postulatom z pewnością nie będą korzystne. Wygląda również na to, że czeka nas wiele utrudniających codzienne funkcjonowanie zmian związanych z ustawą o jawności życia publicznego. Dodatkowo pod koniec 2018 roku będą wybory samorządowe. Rok wyborczy jest zawsze trudny, ale 2018 zapowiada się szczególnie gorąco z uwagi na coraz większe napięcie polityczne w kraju. Oliwy do ognia z pewnością doleją pomysły zmian kodeksu wyborczego i ustaw samorządowych. Spora część z nich wygląda tak, jakby miały na celu utrudnić funkcjonowanie samorządów. ©©

♦ **PIOTR PRZYTOCKI** | PREZYDENT MIASTA KROSNO

Wymuszone przez reformę edukacji zwiększenie kosztów organizacji zajęć powoduje istotny wzrost nakładów na oświatę, oczywiście ponad otrzymywaną subwencję. Dotychczasowe optymalne zasady finansowania, przy osiągniętej wysokiej jakości kształcenia, w Krośnie muszą ulec zmianie, niestety na gorsze dla finansów miasta i kosztem wypracowywanej nadwyżki operacyjnej. Realizacja skumulowanych w jednym czasie projektów UE może powodować różne trudności organizacyjne i napięcia finansowe. Przetargi przeprowadzane w takiej sytuacji mogą wywołać problem z

wyłanianiem wykonawcy. Za wysoka cena usługi, czy też potrzeba zapewnienia wyższego od zakładanego wkładu własnego też niestety spowoduje napięcia finansowe. Brak możliwych dotacji UE na dofinansowanie istotnych dla życia miasta projektów drogowych hamuje jego rozwój gospodarczy. Zmiany w regulaminie programu budowy dróg lokalnych (dawne schety-nówki) preferują drogi podrzędne w małych miejscowościach kosztem miast na prawach powiatu. Te przykłady pokazują, jak duże wyzwania stoją przed samorządami. ©©

♦ **JANUSZ ŻMURKIEWICZ** | PREZYDENT MIASTA ŚWINOUJŚCIE

Co nas trapi? Jednym z głównym wyzwań jest fakt, że z jednej strony istnieją są duże możliwości rozwojowe polskich miast. Zarówno oparciu o środki zewnętrzne, w tym unijne, jak i w oparciu o wysokie dochody z podatków i opłat lokalnych oraz sprzedaży nieruchomości. Z drugiej jednak strony, niestety, samorządy coraz częściej borykają się z problemem znalezienia wykonawców inwestycji komunalnych, przede wszystkim drogowych. Znaczna część prób rozstrzygnięcia przetargów kończy się niepowodzeniem, ponieważ

coraz większe są różnice między finansowymi możliwościami samorządu a ofertami i oczekiwaniami ze strony wykonawców. Bywa, że oferta nawet dwukrotnie przewyższa szacunkowy koszt planowanej inwestycji. Na barki samorządów składanych jest również wiele nowych zadań. Powoduje to wzrost wydatków na administrację. Szczególnie dotyczy to miast na prawach powiatu, w których urzędy i ich pracownicy realizują zadania nałożone zarówno na gminy, jak i na powiaty. ©©

♦ **ZENON RESZKA** | BURMISTRZ BŁONIA

Nadchodzący rok 2018 zapowiada się intensywnie w obliczu ciągłych zmian lub prób zmian wielu przepisów i zasad funkcjonowania samorządów. To choćby ustalanie cen wody i ścieków, zmiany ustawy o samorządzie gminnym, znaczny wzrost opłat środowiskowych, np. za pobór wód i składowanie odpadów na wysypiskach, co powoduje konieczność podnoszenia cen dla mieszkańców. Problemem jest też brak środków na realizację zadań i konieczność dalszego zadłużania się samorządów, co także przekłada się na trudności w korzystaniu z funduszy unijnych z powodu braku środków

na wkład własny. Kolejny problem to wzrost cen materiałów i usług budowlanych i brak firm wykonawczych. W roku wyborów zwiększa się ingerencja władz centralnych w sprawy samorządu. Trzeba także pamiętać o proponowanych zmianach w kodeksie wyborczym i innym podziale okręgów wyborczych. Praca samorządu nie jest łatwa, zwłaszcza w zmieniających się uwarunkowaniach politycznych i ekonomicznych. Dlatego cieszę się, że nasze działania przynoszą efekty i zostały kolejny raz docenione wysoką pozycją w Rankingu Samorządów „Rzeczpospolitej”. ©©

♦ **MARIUSZ MAKUCH** | BURMISTRZ ZATORA

W wojsku funkcjonuje powiedzenie „żołnierz ma same obowiązki i tylko jedno prawo – być dobrze dowodzoną”. Myślę, że ta sentencja świetnie pasuje zarówno do państwa, jak i do samorządu. W samorządzie na co dzień rozwiązujemy różne problemy, dbamy o edukację, pomagamy przedsiębiorcom, ponosimy nakłady na infrastrukturę transportową, wodociagową i inną, na sport, kulturę, wspieramy i angażujemy się w społeczne inicjatywy... Mówiąc krótko: żyjemy aktywnie. W 2018 roku sypimy w Zatorze kopiec Niepodległości. To autentyczna

inicjatywa społeczna nawiązująca do kopca Grunwaldzkiego usypanego w naszej gminie pod zaborem w 1910 roku. Polska przetrwała wieki niewoli, zachowując swoją tożsamość dzięki patriotyzmowi, który mieszka w ludziach. Miłość do ziemi, rodziny, domu, wsi lub miasta, do miejsca, w którym mieszkamy, to miłość do Polski. Silny samorząd to silna Polska. Największe wyzwanie dla samorządów? Nie dać się upartyjnić... to już przechodziliśmy i wiemy, jak się skończyło. Więc bardzo proszę, nie majstrujcie przy samorządzie terytorialnym. ©©

♦ **ARTUR TUSIŃSKI** | BURMISTRZ MIASTA PODKOWA LEŚNA

Rok 2018 będzie zapewne pełen wyzwań i chyba niespodzianek. Pytanie, czy miłych. Warto zauważyć, że cieniem na funkcjonowaniu samorządu kładą się zapowiedzi zmian ustrojowych. Bez względu na to, czy dotyczą zmiany ordynacji wyborczej, budżetów obywatelskich, prawa wodnego itp., można zauważyć dwa poważne zjawiska. Proponowane zmiany odchodzą m.in. od idei samostanowienia lokalnych wspólnot, odchodzą od idei decentralizacji, idei samorządności. Więcej, różne propozycje, gdyby zostały wprowadzone, ograniczą i utrudnią udział mieszkańców w partycypacji społecznej, generując niepotrzebne

koszty, wprowadzając chaos i konflikt decyzyjny. Wydaje się wynikać to z rażąco niskiego zaufania członków partii rządzącej do obywatela, mieszkańca. Drugim zjawiskiem, jakie można zauważyć w proponowanych zmianach, jest brak wiedzy o kształtowaniu się relacji pomiędzy mieszkańcem a lokalnym samorządem, który na tym szczeblu administracji nie jest anonimową „władzą” i dlatego możliwe jest nawiązanie z nią partnerskich relacji obywatel – władza. Szczególnie namacalne jest to w małych gminach, gdzie nie ma przyzwolenia ani miejsca na okazywanie władztwa nad obywatelem. ©©

RANKING SAMORZĄDÓW

i polityka

OPINIE

♦ SŁAWOMIR KOPACZ | WÓJT GMINY BIELINY

Rok 2018 przyniesie wiele wyzwań, chociażby tych związanych z wyborami i reformą funkcjonowania samorządu. Jednak moim zdaniem najważniejsze będzie skuteczne wykorzystanie funduszy europejskich. Rok obecny przyniósł liczne możliwości ubiegania się o środki unijne, rok kolejny przyniesie nowe konkursy, co stanowi ogromną szansę na kontynuację działań zainicjowanych w latach ubiegłych. W ostatnim czasie wiele obaw budzą

trudności z wylanianiem wykonawców planowanych inwestycji. O ile kilka lat temu zamówienia publiczne były rynkiem zamawiającego, o tyle obecnie daje się zauważyć deficyt wykonawców. Prowadzi to do sytuacji, w których cena proponowana przez oferenta znacznie przewyższa kosztorysy oraz zaplanowane na daną inwestycję środki w budżecie. To niepokojące zjawisko, które stanowi poważne wyzwanie dla większości samorządów. ©©

♦ MARCIN SKONIECZKA | WÓJT GMINY PŁUŻNICA

Głównym celem strategicznym naszej gminy jest rozwinięta i konkurencyjna gospodarka lokalna. Najważniejszym naszym wyzwaniem jest więc pozyskanie inwestorów i doprowadzenie do budowy pierwszych zakładów w Płużnickim Parku Inwestycyjnym. W gminie Płużnica zdiagnozowaliśmy niski poziom kapitału społecznego. Brak zaufania między ludźmi jest dużym ograniczeniem w rozwoju. Dlatego opracowaliśmy strategię rozwoju kapitału społecznego i edukacji, której

wdrażanie rozpoczniemy w 2018 roku. Na przykład wspólnie z rodzicami, nauczycielami i dziećmi pracujemy nad koncepcją „przedszkola naszych marzeń”. Kolejnym wyzwaniem jest informatyzacja. Chcemy, aby jak najwięcej spraw klienti załatwiali przez internet. Mamy już innowacyjny portal, który udostępnia dane podatkowe zgromadzone w urzędzie i wypełnia automatycznie formularze. Teraz zachęcamy mieszkańców do korzystania z tych nowych możliwości. ©©

♦ RAFAŁ KOWALCZYK | WÓJT GMINY WĄSEWO

Najważniejszym wyzwaniem, zarówno na rok 2018, jak i na kolejne lata jest zatrzymanie migracji ekonomicznej naszych mieszkańców. Niemal każdego dnia zastanawiam się, jak zatrzymać tu ludzi. Aby poprawić demografię, nasz samorząd realizuje m.in. przyjazną politykę podatkową i opłat lokalnych poprzez zwolnienie mieszkańców z podatków od mieszkań, utrzymanie minimalnych stawek podatku od środków transportu oraz

podatków od działalności gospodarczej. Ponadto w gminie obowiązują bardzo niskie opłaty za wodę i ścieki oraz za odbiór śmieci. Pewnym niewykorzystanym atutem gminy jest potencjał gospodarczy, czyli nadal niezagospodarowane obszary pod duże inwestycje, w sumie o powierzchni kilkudziesięciu hektarów, w większości położone w sąsiedztwie drogi DK 60. Zadaniem na kolejny rok będzie zatem szukanie inwestorów. ©©

czasem – uważają budowlancy – samorządy tego nie zauważyły i wciąż posługują się cennikami sprzed dwóch lat.

Z drugiej zaś strony właśnie ze względu na kumulację projektów unijnych na rynku nagle pojawiło się dużo zamówień, na które sektor nie jest w stanie odpowiedzieć, bo firm jest po prostu za mało (wiele z nich nie przetrwało dekonunktury z ostatnich lat).

Nowa ordynacja

Dla samorządów wyjściem z patowej sytuacji może być zgoda na podwyższenie kosztów danej inwestycji, co oznacza jednak, że na inne projekty będzie mniej pieniędzy albo ich na nie nie wystarczy. Problem w tym, że 2018 r. jest rokiem wyborów samorządowych i lokalnym władzom trudno będzie mówić o takich ograniczeniach.

W kontekście wyborów znacznie większym wyzwaniem okazują się planowane przez PiS zmiany w ordynacji wyborczej. – Przyszły rok będzie dla nas trudny, bo rządzące Prawo i Sprawiedliwość stopniowo i skutecznie pozbawia samorządy swobody dzia-

łania. Przygotowywana ordynacja może znacząco wpłynąć na powyborczy krajobraz wielu miast w Polsce – zaznacza Janusz Gromek, prezydent Kołobrzegu.

Projekt przygotowany przez posłów PiS przewiduje m.in. wprowadzanie dwukadencyjności prezydentów, burmistrzów i wójtów oraz likwidację jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin. Oznacza to, że mieszkańcy będą musieli głosować na listy wyborcze (tak jak przy wyborach do Sejmu), a nie – jak to było wcześniej – na daną osobą. Zniknie też możliwość zakładania własnych komitetów wyborczych danej osoby (będzie musiała ją popierać jakaś partia czy organizacja).

Zdaniem PiS system JOW-ów nie „uwzględnił” wszystkich głosów, a co za tym idzie – preferencji wszystkich mieszkańców gminy. Nowe zasady proporcjonalności spowodują zaś, że rada gminy będzie reprezentantem wszystkich jej mieszkańców. Opozycja, a także część samorządowców uważa z kolei, że propozycje PiS to po prostu próba upartyjnienia samorządów, wprowadzenia do rad miast i gmin większej liczby polityków ugrupowań central-

nych i odsunięcie od władzy ludzi bez politycznego poparcia, za to z doświadczeniem samorządowym.

Stawiają na rozwój

Oprócz bieżących wyzwań samorządy borykają się też z ponadczasowymi czy indywidualnymi problemami. To na przykład konsekwencje wciąż zmieniającego się prawa, niedofinansowanie zadań ze strony administracji rządowej, niedobory kadrowe, konieczność sprostania oczekiwaniom mieszkańców przy czasami ograniczonych możliwościach finansowych, dbałość o rozwój lokalnej gospodarki itp.

– Wyzwań, przed którymi staną w 2018 r. samorządy, jest z pewnością wiele – mówi Sebastian Czwojda, burmistrza Krobi. – Dla nas to np. skuteczne wdrożenie przedsięwzięć opartych na OZE czy wspieranie podmiotów ekonomii społecznej. Nie obawiamy się jednak wyzwań, a przy założeniu podtrzymania współpracy i wysokiej aktywności mieszkańców istnieje spora szansa na to, że nasza gmina, i mam nadzieję inne, będzie dalej się rozwijać – podsumowuje. ©©

REKLAMA

823790

Biłgoraj przyjazny przedsiębiorcom i mieszkańcom

Władze miasta poprawiają stan infrastruktury drogowej, szczególnie prowadzącej do terenów inwestycyjnych. Prowadzą również program rewitalizacji i inwestują w odnawialne źródła energii.

Biłgoraj położony jest w południowej części województwa lubelskiego na pograniczu Równiny Biłgorajskiej i Rostocza Środkowego. Na terenie miasta i w jego okolicach znajduje się kilka dużych zakładów przemysłowych, m.in. fabryka mebli Black Red White, producent drzwi i okien Pol-Skone, producent opakowań Model Opakowania, Zakład Produkcyjny Ambra zlokalizowany w Woli Dużej k. Biłgoraja oraz wiele mniejszych, głównie z branży przetwórstwa drzewnego. Wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom przedsiębiorców miasto przeprowadziło wiele inwestycji w celu poprawy infrastruktury drogowej i komunikacji.

Do najważniejszych należy zaliczyć budowę dwóch obwodnic miasta: północnej, która połączyła drogi wojewódzkie nr 835 Lublin–Grabownica Starzeńska i 858 Zarzecze–Szczepieszyn o łącznej długości 2,57 km oraz południowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin–Grabownica Starzeńska o długości 3,77 km. Przebudowano lub wybudowano od podstaw wiele dróg na terenie miasta. Realizacja tych inwestycji nie byłaby możliwa, gdyby nie dofinansowanie otrzymane ze środków unijnych, zewnętrznych środków krajowych oraz dobra współpraca z Samorządem Województwa Lubelskiego, Starostwem Powiatowym i Gminą Biłgoraj. Planowana jest również budowa obwodnicy zachodniej, która umożliwi dostęp do terenów inwestycyjnych przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego pod przemysł i usługi. Łączna powierzchnia tych terenów wynosi ok. 70 ha.

Rewitalizacja Placu Wolności - widok z lotu ptaka

Biłgoraj stara się również aby miasto było przyjazne dla mieszkańców oraz gości. Cel ten realizowany jest poprzez poprawę estetyki miasta. Pomaga w tym Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Biłgoraj, w którym określone zostały obszary zdegradowane wymagające interwencji. W ramach rewitalizacji przebudowane zostanie centrum miasta (Plac Wolności). Utworzone zostaną miejsca wypo-

czynku i aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i osób starszych oraz przywrócona zostanie funkcja reprezentacyjna tego miejsca. W ramach rewitalizacji utworzone zostanie Centrum Usług Społecznych – budynek, który będzie siedzibą Dziennego Domu Pomocy dla Seniorów, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz organizacji pozarządowych.

Dbając o środowisko i zdrowie mieszkańców, miasto inwestuje również w odnawialne źródła energii. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego podpisane zostały umowy z mieszkańcami na montaż kotłowni na biomasę, kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych. Zadanie realizowane będzie w 2018 roku.

W Biłgoraju przeprowadzono również wiele inwestycji mających na celu poprawę dostępności do obiektów kultury i sportu. Przebudowany został budynek Biłgorajskiego Centrum Kultury, w którym znajduje się m.in. kino 3D; wybudowano nowoczesną halę sportową, skatepark oraz przebudowano stadion lekkoatletyczny. Przebudowa zalewu Bojary sprawiła, że w okresie letnim stał się on przyjaznym miejscem spotkań i wypoczynku dla mieszkańców miasta i turystów. W ramach inwestycji drogowych wybudowanych zostało ok. 20 km ścieżek rowerowych, połączonych z licznymi szlakami turystycznymi, m.in. z przebiegającym przez Biłgoraj Wschodnim Szlakiem Rowerowym Green Velo.

Biłgoraj został doceniony w ostatnim rankingu pisma samorządowego „Wspólnota”, podsumowującym wydatki inwestycyjne samorządów w latach 2014–2016, w którym miasto zajęło wysokie IV miejsce.

Wszystkie wymienione inwestycje i inne starania samorządu mają na celu stworzenie miasta przyjaznego mieszkańcom, inwestorom i przybywającym do nas gościom. ■

RANKING SAMORZĄDÓW

Patrzą w przyszłość, działają dziś

WYNIKI | Poznań, Boguchwała, Strawczyn to zwycięzcy tegorocznej edycji Rankingu Samorządów. Konkurencja była zacięta, a różnice punktowe wśród liderów – niewielkie.

**ANNA
CIEŚLAK-WRÓBLEWSKA**

W Rankingu Samorządów wyróżniamy najlepiej zarządzane samorządy w Polsce. To znaczy takie, które potrafią doskonale gospodarować swoim finansami, tworząc przestrzeń do realizacji zadań publicznych na najwyższym poziomie. Staramy się docenić te, który uzyskują najlepsze efekty w kilku priorytetowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarach: budowy społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienia kapitału ludzkiego i lokalnej gospodarki oraz budowy nowoczesnej i sprawnej administracji.

Liderzy w miastach

Zwycięzcami XIII Rankingu Samorządów okazali się: Poznań (w kategorii miast na prawach powiatu), gmina Boguchwała (w kategorii gmin miejskich i miejsko-wiejskich) oraz gmina Strawczyn (w kategorii gmin wiejskich).

Poznań w pełni zasłużył sobie na miano najlepiej zarządzanego miasta, uzyskał bowiem najwięcej punktów w kilku obszarach. Przykładowo może pochwalić się zdro-

wymi, zrównoważonymi finansami. W zeszłym roku wypracowana nadwyżka operacyjna (w skrócie mówiąc, różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) wyniosła aż 12 proc. dochodów ogółem, co było jednym z najlepszych wyników wśród miast. Udało się też zwiększyć inwestycje o ok. 8 proc. Choć taka liczba sama w sobie nie wygląda imponująco, to warto przypomnieć, że akurat w 2016 r. większość samorządów zmniejszyła znacząco (w porównaniu z 2015 r.) swoje wydatki prorozwojowe.

Poznań wyróżnia się także prawie wzorcową współpracą z organizacjami samorządowymi i dużym wysiłkiem na rzecz wsparcia lokalnej przedsiębiorczości. W zeszłym roku na współpracę z NGO's miasto przeznaczyło aż 2,4 proc. swoich wydatków bieżących, a na terenie miasta aktywnie działa (ubiegając się o wsparcie z urzędu powiatu) ponad 1,9 tys. organizacji.

W kategorii miast na prawach powiatu kolejne miejsce zajęły, z niewielką różnicą punktową, Bielsko-Biała oraz Nowy Sącz.

Białsko-Biała duży nacisk kładzie na zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie

gospodarki mieszkaniowej i jakości edukacji. Przykładowo liczba miejsc w przedszkolach, które w różnych formach są finansowane przez miasto, sięga już prawie 3 tys., czyli nawet więcej niż liczba chętnych. Widać także postępy w cyfryzacji szkół miejskich, już 100 proc. z nich – jak informuje miasto – ma dostęp do szerokopasmowego internetu.

Z kolei Nowy Sącz szczególnie wyróżnia się na tle innych miast na prawach powiatu szeroką ofertą rekreacyjną dla dzieci i młodzieży czy wysoką aktywnością organizacji pozarządowych.

Ważny kapitał ludzki

Pierwsze miejsce w kategorii gmin miejskich i miejsko-wiejskich zajęła gmina Boguchwała (woj. podkarpackie). Gmina otrzymała najwyższą (lub prawie najwyższą) punktację w większości wskaźników i kategorii, co świadczy o jej zrównoważonym rozwoju. Ma zdrowe finanse, udaje się jej sukcesywnie zwiększać dochody własne (wzrost w 2016 r. prawie 19 proc.) i utrzymywać wysoką nadwyżkę w budżecie. Mimo spadku inwestycji w ubiegłym roku udało się

za to zwiększyć wydatki ogółem na ważne dla mieszkańców dziedziny, takie jak drogi i gospodarka komunalna.

Boguchwała świetnie sobie radzi z budową tzw. infrastruktury społecznej. Przykładowo w gminie jest 18 placówek, gdzie młodzież i dzieci mogą pożytecznie spędzić czas poza szkołą (biblioteki, domy kultury, kluby czy świetlice).

Drugie i trzecie miejsce wśród gmin miejskich i miejsko-wiejskich zajmują odpowiednio Mszczonów i Legionowo (woj. mazowieckie), które ustępują Boguchwałę zaledwie o kilka punktów.

Także w tych gminach widać dbałość o sprawy związane z edukacją, kulturą czy rekreacją dla mieszkańców. To jeden ze sposobów na realizację ważnego zadania, które ciąży na barkach samorządów, czyli budowanie kapitału ludzkiego. Dodatkowo Mszczonów w naszym rankingu uzyskał jedną większych punktacji w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a Legionowo – wsparcie lokalnej gospodarki.

Kolejny zwycięzca Rankingu Samorządów 2017 w kategorii gmin wiejskich to Strawczyn z woj. świętokrzyskiego. Strawczyn praktycznie zdeka-

lował rywali w tzw. kategoriach miękkich. Choć we wskaźnikach finansowych plasuje się mniej więcej pośrodku stawki, to zajmuje wysokie pozycje zarówno pod względem współpracy z organizacjami pozarządowymi, infrastruktury społecznej, jak i e-administracji oraz wsparcia przedsiębiorczości.

Drugie miejsce wśród gmin wiejskich zajęły małopolskie Zielonki. Gmina wyróżnia się m.in. staraniami na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki. Przykładowo, prawie 100 proc. terenu gminy objęte jest planami zagospodarowania przestrzennego, co znakomicie ułatwia procesy inwestycyjne firmom i mieszkańcom.

Trzecie miejsce przypadło zaś gminie Dębno (też z Małopolski), która może pochwalić się znakomitymi wynikami w zakresie aktywizowania społeczeństwa obywatelskiego.

Zmiany w rankingu

W tym roku przedstawiamy już XIII edycję Rankingu Samorządów. Trzeba jednak zauważyć, że metodologia jego przygotowania zmieniła się dość istotnie w porównaniu z poprzednimi latami. Jak wyjaśnia

Jerzy Buzek, przewodniczący kapitału Rankingu Samorządów, wraz ze zmieniającą się rzeczywistością zmieniają się wyzwania stojące przez samorządami, tym samym muszą się także zmieniać narzędzia oceny ich pracy.

Poważną zmianą w naszym zestawieniu jest uzupełnienie go o pytania i wskaźniki, które wcześniej ujmowaliśmy w oddzielnym rankingu Innowacyjny Samorząd. Kapitała uznała, iż kwestie związane z cyfryzacją, nowymi technologiami czy innowacjami są już bieżącym, codziennym wyzwaniem samorządów, a nie swoistą nowinką. Ubyło także parę pytań w ankietach, które wysyłaliśmy do miast i gmin, za to pojawiły się nowe.

W sumie zmianie uległy także liczba punktów, jaką można było maksymalnie uzyskać, oraz znaczenie poszczególnych wskaźników w ogólnej ocenie (obecnie nieco mniejsze znaczenie mają wskaźniki wynikające ze sprawozdań budżetowych gmin). W efekcie tych zmian tegoroczne wyniki nie są do końca porównywalne z ubiegłymi latami. A jednak to wciąż ranking najlepiej zarządzanych samorządów w Polsce. ☺

Jak powstawał ranking ➔S10

Samorządy, z najwyższą liczbą punktów					
Miasta na prawach powiatu		Gminy miejskie i wiejsko-miejskie		Gminy wiejskie	
Nazwa	Liczba punktów	Nazwa	Liczba punktów	Nazwa	Liczba punktów
Poznań	73,79	Boguchwała	68,03	Strawczyn	69,82
Bielsko-Biała	68,63	Mszczonów	64,33	Zielonki	62,87
Nowy Sącz	68,02	Legionowo	63,72	Dębno	60,44
Opole	67,86	Zator	63,61	Ożarówice	60,34
Łódź	67,71	Krobia	62,38	Płużnica	60,34
Świnoujście	67,42	Błonie	62,08	Wąsewo	58,81
Gliwice	66,52	Podkowa Leśna	61,44	Teresin	58,47
Wrocław	65,51	Sianów	61,38	Niwiska	58,12
Rzeszów	65,19	Goleniów	60,61	Bieliny	56,99
Krosno	64,54	Kołobrzeg	60,43	Lipusz	56,78

Źródło: Ranking Samorządów 2017

➔ MIASTA NA PRAWACH POWIATU

				Liczba uzyskanych punktów w Rankingu Samorządów			Wybrane wskaźniki za 2016 r., które były brane pod uwagę w rankingu samorządów								Liczba mieszkańców, w tys.
Poz. 2017	Poz. 2016	Miasto	Województwo	Suma punktów	Część I - wskaźniki finansowe	Część II - pytania ankietowe	Dochody własne per capita, zmiana r./r. w proc.	Wydatki inwestycyjne per capita bez środków UE, zmiana r./r. w proc.	Pozyskane środki unijne per capita, w zł	Relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów, w proc.	Wydatki na transport per capita, zmiana r./r. w proc.	Wydatki na organizację pozarządową, w proc. wydatków bieżących	Nowe, zarejestrowane firmy, na 1000 mieszkańców		
1	2	Poznań	wielkopolskie	73,79	30,02	43,76	16,0	8,8	165	12,4	4,3	2,4	16,3	542,3	
2		Bielsko-Biała	śląskie	68,63	26,81	41,82	17,5	-19,7	85	13,0	64,8	0,6	11,1	172,6	
3	9	Nowy Sącz	małopolskie	68,02	26,21	41,81	35,5	-29,2	83	4,2	-66,4	3,2	9,7	83,9	
4		Opole	opolskie	67,86	27,88	39,97	15,5	22,0	188	6,0	29,1	1,2	11,0	118,9	
5	14	Łódź	łódzkie	67,71	29,70	38,02	13,0	-17,0	343	7,2	-42,2	1,6	10,9	701,0	
6	17	Świnoujście	zachodniopomorskie	67,42	24,33	43,09	59,4	-2,1	91	7,6	-10,9	1,3	12,8	41,2	
7	3	Gliwice	śląskie	66,52	28,47	38,06	-2,2	-22,9	147	15,5	-77,9	0,5	9,0	183,4	
8		Wrocław	dolnośląskie	65,51	26,42	39,09	12,0	-18,7	331	6,9	-13,7	3,0	10,3	635,8	
9	7	Rzeszów	podkarpackie	65,19	28,33	36,86	18,4	-52,9	384	7,9	-59,2	1,1	12,4	185,9	
10	20	Krosno	podkarpackie	64,54	30,37	34,17	22,7	-25,4	436	13,5	-63,3	1,3	8,6	46,8	
11	16	Częstochowa	śląskie	63,81	28,79	35,02	13,3	6,8	109	7,0	-13,9	2,9	7,9	228,2	
12	1	Gdańsk	pomorskie	63,50	28,86	34,64	11,0	-10,1	380	12,7	-15,5	1,5	14,4	462,2	
13	15	Zielona Góra	lubuskie	63,26	29,09	34,16	20,7	15,1	157	8,2	37,4	2,1	9,6	138,7	
14	19	Lublin	lubelskie	63,01	26,09	36,92	18,4	-44,1	237	4,5	-19,4	2,4	11,4	340,7	
15	18	Gdynia	pomorskie	62,80	21,72	41,08	9,4	-46,1	159	5,0	-5,4	3,5	14,4	247,5	
16	8	Kraków	małopolskie	61,53	27,60	33,93	14,8	1,7	154	6,3	-7,0	1,8	15,4	761,1	
17	12	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	61,33	25,79	35,54	18,6	-12,4	106	10,2	-14,3	2,0	8,6	355,6	
18	11	Olsztyn	warmińsko-mazurskie	61,21	26,40	34,82	6,7	-80,2	323	9,3	-76,1	2,6	10,4	173,4	
19	27	Tychy	śląskie	60,30	27,05	33,26	13,4	-38,6	215	13,4	-10,2	2,8	5,9	128,4	
20	6	Katowice	śląskie	59,85	24,58	35,27	11,7	-47,7	75	13,2	-28,0	0,0	11,8	299,9	
21	25	Zamość	lubelskie	59,50	30,91	28,60	28,1	64,7	200	6,6	23,0	2,0	6,6	64,8	
22	28	Leszno	wielkopolskie	58,73	22,37	36,35	26,3	8,5	5	5,4	-9,7	1,4	10,6	64,6	
23		Kalisz	wielkopolskie	58,66	26,23	32,43	29,7	7,0	86	11,1	-28,4	2,5	6,3	102,8	
24	40	Konin	wielkopolskie	58,04	19,47	38,58	12,6	-21,6	18	6,5	18,1	2,6	7,8	75,9	
25	13	Toruń	kujawsko-pomorskie	56,23	20,30	35,93	13,1	-43,6	97	8,6	-53,3	2,2	11,1	202,7	
26		Gorzów Wielkopolski	lubuskie	56,17	26,09	30,07	26,1	133,6	74	8,6	17,2	1,6	9,3	123,8	
27	29	Dąbrowa Górnicza	śląskie	55,39	26,40	29,00	12,3	-41,6	341	8,4	4,5	0,6	7,7	122,7	
28	42	Żory	śląskie	55,38	25,00	30,38	19,7	-17,1	60	8,1	26,9	0,6	7,0	61,9	
29	43	Legnica	dolnośląskie	54,13	21,33	32,81	11,1	-9,1	59	4,4	-22,5	0,9	8,7	100,9	
30	39	Jelenia Góra	dolnośląskie	51,72	20,86	30,86	22,6	12,7	22	4,7	-8,4	1,7	11,3	81,0	

MIASTA NA PRAWACH POWIATU

Miasto z priorytetami

I MIEJSCE – POZNAŃ
W warunkach coraz większej konkurencji o mieszkańców stolica Wielkopolski stawia na polepszenie jakości życia w mieście.

W 2016 roku Poznaniowi ubyłoby niespełna 2 tys. mieszkańców – najmniej od 16 lat. Zatrzymanie dotychczasowych i przyciągnięcie nowych obywateli to dla władz miasta priorytet. Służą temu zarówno podejmowane inwestycje infrastrukturalne, jak i polityka społeczna oraz programy wsparcia inicjatyw z różnych dziedzin.

Przedstawiona w październiku 2016 roku Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+ stawia na zrównoważony rozwój i otwartość, skupiając się na realizacji pięciu priorytetów. Są nimi: silna metropolia, nowoczesna przedsiębiorczość, zielone i mobilne miasto, przyjazne osiedla oraz wspólnotowość i dialog społeczny.

Realizując te cele, miasto, wspierając się konsultacjami społecznymi, rozpoczęło prace m.in. nad rewitalizacją śródmieścia, przygotowaniem zagospodarowania Wolnych Torów i starego koryta Warty, a także wdraża programy stawiające na transport zrównoważony – rozwijając system

Poznańskiego Roweru Miejskiego, wprowadzając oparty na pojazdach elektrycznych car sharing i scooter sharing oraz tworząc system kolei metropolitalnej. Realizacji tych celów służyć ma również nowa polityka mieszkaniowa z programami najmu oraz programem budowy mieszkań komunalnych.

W roku 2016 udało się zakończyć w Poznaniu wiele przedłużających się inwestycji infrastrukturalnych, które rozpoczęły poprzednie władze miasta. Prowadzone przez wiele lat mocno utrudniały codzienne życie mieszkańców – prace na skrzyżowaniu ul. Dąbrowskiego i Żeromskiego, remont ronda Kaponiera oraz przebudowę ul. Czechosłowackiej. Rok 2016 to również uspokojenie ruchu, ograniczenie hałasu i emisji spalin w centrum poprzez poszerzenie strefy Tempo 30.

Miasto inwestuje też w mieszkańców, prowadząc rozbudowaną politykę prorodziną, obejmującą opiekę nad dziećmi do lat trzech z najwyższymi w Polsce – wynoszącymi rocznie 15 mln zł – dopłatami z miejskiej kasy do miejsc w żłobkach niepublicznych, miejski program in vitro po 5 tys. zł na parę, wsparcie rodzin wielodzietnych z miejską Kartą

Dużej Rodziny i biletami rodzinnym na czele, a także politykę senioralną z unikalnymi projektami – biletami senioralnym, Złotą Rączką oraz Pudełkiem Życia.

Nie bez znaczenia są również inwestycje w edukację – budowa ze środków miejskich nowych szkół i przedszkoli na terenach, które do tej pory nie miały wystarczającej infrastruktury oświatowej.

Miasto dokłada starań, by lokalny rynek pracy był jeszcze bardziej atrakcyjny. Służą temu m.in. miejskie programy wsparcia startupów i firm kreatywnych, z pierwszą w Polsce miejską, bezpłatną przestrzenią pracy wspólnej. Na wsparcie może liczyć również przedsiębiorczość akademicka oraz lokalne firmy z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Wciąż rozbudowuje się nowoczesna powierzchnia biurowa, parki technologiczne i infrastruktura targowo-kongresowa. Coraz ciekawsza jest również oferta spędzania w mieście wolnego czasu – w tym propozycje turystyczne i kulturalne. Wszystko to ma wpływ nie tylko na rozwój gospodarczy miasta, lecz również na postrzeganie go jako przyjaznego i otwartego na różnorodność oraz współpracę z różnymi grupami społecznymi. ©© —rb

◀ **Poznań** inwestuje w mieszkańców, prowadząc rozbudowaną politykę prorodziną

OPINIA

▶ **JACEK JAŚKOWIAK** | PREZYDENT POZNANIA

W 2016 roku kończyliśmy inwestycje rozpoczęte przez naszych poprzedników i przygotowaliśmy się do nowych wyzwań. Chcemy, by nowe inwestycje były odpowiedzią na potrzeby miasta i jego mieszkańców. Naszym priorytetem jest podnoszenie komfortu życia. Stawiamy na mniejsze projekty inwestycyjne, które realnie ułatwiają mieszkańcom codzienne funkcjonowanie w ich okolicy. Mocno inwestujemy w transport publiczny oraz rewitalizację centrum, kładziemy też

duży nacisk na politykę prorodziną i senioralną. W kolejnych latach wartość planowanych inwestycji to 3 023 mln zł. Staramy się działać tak, by te nasze projekty przyciągały inwestorów prywatnych i generowały dalszy rozwój miasta. To właśnie działania rewitalizacyjne, park kulturowy, uspokajanie ruchu kołowego w centrum i przywracanie przestrzeni publicznej pieszym sprawiają, że Poznań postrzegany jest jako miasto z potencjałem i przyciąga inwestorów. ©©

DLA „Rz”

Grodzisk Mazowiecki – adres z przyszłością!

Grodzisk Mazowiecki to ponad 43 tysięczna gmina, położona 30 km na południowy zachód od Warszawy w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych, łączących stolicę z największymi polskimi aglomeracjami (Poznań, Kraków, Katowice).

Dobrze rozwinięty transport publiczny (PKP i WKD), komunikacja miejska oraz bliskość autostrady A2 to niewątpliwe atuty Grodziska.

Dynamicznie rozwijająca się gmina doceniana jest przez młodych ludzi, którzy wybierają ją jako miejsce do zamieszkania. W ostatnich latach liczba mieszkańców gminy stale wzrasta. Grodzisk Mazowiecki ma jedno z najwyższych dodatnich sald migracji w Polsce. W tegorocznym ogólnopolskim rankingu migracji stworzonym na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego Grodzisk Mazowiecki zajął 18. miejsce wśród wszystkich gmin i 6. wśród gmin miejsko-wiejskich, a w tym 2. miejsce wśród gmin miejsko-wiejskich z województwa mazowieckiego. Rodzi się tu coraz więcej dzieci, a gmina stara się otoczyć rodziny opieką, budując nowe mieszkania, domy, przedszkola i szkoły. Bardzo ważnym instrumentem polityki rodzinnej jest wprowadzony w roku 2008 system wsparcia rodzin wielodzietnych. Od tego czasu gmina stosuje program ulg w ramach Karty Dużej Rodziny.

Grodzisk Mazowiecki przyciąga swoim kulturowym i przyrodniczym bogactwem. To miasto o blisko 500-letniej tradycji, ponieważ 22 lipca 1522 r. król Zygmunt Stary nadał prawa miejskie Grodziskowi. Zabytkowe budynki, parki, malowniczo wijące się rzeczki, liczne stawy, leśne uroczyska, a także ciekawa historia to niewątpliwie walory grodziskiej ziemi. Założony w XVIII w. przez rodzinę Mokronoskich Park im. hr. Skarbków był częścią ogrodów otaczających dwór jordanowski – obecny Dworek Skarbków. Pod koniec XIX w. miał charakter parku zdrojowego. Obecnie po rewitalizacji, podobnie jak przed stu laty jest celem wycieczek weekendowych mieszkańców stolicy i okolic. Położone nieopodal Stawy Goliań powstały w XIX w. w wyniku spiętrzenia rzeki Rokicianki. Dwa zbiorniki o łącznej powierzchni ponad 2 ha, z charakterystyczną dla środowiska wodnego roślinnością rozdziela wyspa z gołbiami. Na jednym ze stawów znajduje się

Centrum Kultury w Grodzisku Mazowieckim

Stawy Goliań

Pomnik Józefa Chelmońskiego

Stawy Walczewskiego

drewniany pomost-scena, na której odbywają się koncerty. Na szczególną uwagę zasługują obecnie rewitalizowane Stawy Walczewskiego – obiekt cieszący się od momentu uruchomienia w tym roku sprzętu wodnego, stworzenia plaży i otwarcia kąpieliska ogromnym zainteresowaniem ze strony mieszkańców nie tylko Grodziska, ale także okolicznych miejscowości.

Grodzisk Mazowiecki to także miejsce, gdzie warto prowadzić interesy. Proinwestycyjna polityka władz miejskich, utworzenie i uzbrojenie specjalnych stref przemysłowych, przyjazne podejście do przedsiębiorców przyciągnęło do Grodziska Mazowieckiego kilkadziesiąt firm, które stworzyły ponad 3000 miejsc pracy. Grono grodziskiej przedsiębiorczości stale się powiększa. Dzięki pozyskaniu wielu

inwestorów Grodzisk Mazowiecki jest miejscem zatrudnienia także dla mieszkańców okolicznych miejscowości. Inwestorzy lokujący swoje biznesy w Grodzisku Mazowieckim doceniają nie tylko dobre położenie geograficzne, ale przede wszystkim pozytywne nastawienie samorządu i pomoc w realizacji przedsięwzięć.

Grodzisk Mazowiecki to miejsce tętniące życiem – każdego dnia można znaleźć powód, aby wyjść z domu i skorzystać z dostępnych atrakcji i zróżnicowanych zajęć. Działa tutaj kilkadziesiąt organizacji pozarządowych, w tym kilkanaście stanowią kluby sportowe. Do dyspozycji mieszkańców jest szeroka i stale rozbudowywana infrastruktura w postaci skwerów, ścieżek rowerowych, placów zabaw, boisk, zewnętrznych siłowni, czy skate parku. Szeroką ofertę artystyczną oferują prężnie działające instytucje, od Ośrodka Kultury przez Bibliotekę Publiczną po Państwową Szkołę Muzyczną I st. im. Tadeusza Bairda i Państwowe Ognisko Plastyczne im. Jana Skotnickiego. Spacerując miejskim deptakiem można podziwiać galerię uliczną i pomnik Józefa Chelmońskiego. W trosce o komfort życia osób starszych powstaje nowy obiekt z przeznaczeniem m.in. na Centrum Seniora. Dodatkowo każda zameldowana i/lub płacąca podatki w gminie osoba może wyrobić sobie Kartę Mieszkańca, dzięki której może skorzystać ze zniżek m.in. na basen, czy do kina. W ścisłym centrum miasta powstała Galeria Handlowa Grodowa, a coraz więcej znanych sieciowych sklepów typu Empik, Netto, Supermarket Piotr i Paweł, Media Expert lokalizuje w mieście swoje siedziby.

Zapraszamy do Grodziska Mazowieckiego – gminy, w której warto żyć i rozwijać swoje pasje. To adres z przyszłością!

MIASTA NA PRAWACH POWIATU

Stolica Podbeskidzia coraz piękniejsza

II MIEJSCE – BIELSKO-BIAŁA
Władze samorządowe Bielska-Białej od lat stawiają na zrównoważony rozwój, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji infrastrukturalnych.

Bielsko-Biała jest nie tylko ważnym ośrodkiem gospodarczym, ale także regionalnym centrum kultury i sportu. Jednym z jego największych atutów jest położenie – u stóp Beskidów, na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych biegnących z północy na południe i ze wschodu na zachód Europy. Ciekawostką jest fakt, że Bielsko-Biała leży w prawie równej odległości od kilku europejskich stolic – Warszawy, Wiednia i Budapesztu.

Stolica Podbeskidzia może pochwalić się m.in. znakomitą układem drogowym z dwiema obwodnicami. Układ ten – jako swoisty krwioobiegi miasta – jest cały czas rozbudowywany. W tej chwili prowadzone są dwa ogromne przedsięwzięcia drogowe – warta prawie ćwierć miliarda złotych rozbudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 942 oraz szacowana na ponad 150 mln złotych rozbudowa odcinka drogi krajowej nr 52. Na obydwie te inwestycje miastu udało się pozyskać unijne dotacje.

W ostatnim czasie miasto wzbogaciło się także m.in. o nowoczesny stadion piłkarski, na który bielscy kibice

czekali od wielu lat. Była to jedna z największych inwestycji finansowanych wyłącznie z budżetu miasta. Jej koszt to ponad 100 mln zł. Równocześnie – z myślą o najmłodszych – samorząd realizuje program budowy wielofunkcyjnych, przyszkolnych boisk ze sztuczną nawierzchnią. Powstało ich już w mieście ponad 30, a kolejne są w trakcie budowy.

Dla fanów dwóch kółek miasto wybudowało kilkukilometrową pętlę wokół bielskiego lotniska. Wraz z unikatowym na skalę kraju rolkowiskiem tworzy ona ciekawą i bardzo cenioną przez bielszczan atrakcję sportową. Z kolei dla miłośników górskiego kolarstwa powstał na stokach znajdujących się w granicach administracyjnych miasta jeden z najnowocześniejszych w Polsce kompleksów górskich ścieżek rowerowych, który jest systematycznie rozbudowywany. Bielsko-Biała było także pierwszym miastem w województwie śląskim, w którym powstały bezobsługowe wypożyczalnie rowerów. W tej chwili ten popularny wśród bielszczan i turystów system jest rozbudowywany.

Dużą popularnością wśród bielszczan i gości cieszą się także zrewitalizowane niedawno Bulwary Straceńskie położone w dolinie rzeki Straconki u podnóża Beskidu Małego. Powstały tu place zabaw dla dzieci, boiska, ścieżki spacerowe i rowerowe oraz miejsca do biwakowania.

Turyści mogą także od roku korzystać ze zmodernizowanej kolei gondolowej na Szyn-dzielnię. Koszt 12 mln zł powstała inwestycja, której nie powstydziłyby się najlepsze ośrodki alpejskie.

Bielsko-Biała to także ważny na mapie Polski ośrodek kulturalny. Odbyna się tu wiele cenionych nie tylko w kraju, ale także poza jego granicami imprez. Wymienić należy Jazzową Jesień, której dyrektorem artystycznym jest Tomasz Stańko, Zadymkę Jazzową, której patronuje Jan Ptaszyn Wróblewski, Festiwal Kompozytorów Polskich imienia profesora Henryka Mikołaja Góreckiego, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Lalkarskiej, Biennale Malarstwa Bielska Jesień czy Foto Art Festival.

Ogółem w 2016 roku wszystkie instytucje kultury podległe samorządowi zorganizowały ponad 3100 imprez dla blisko 620 tys. osób.

Bielsko-Biała od lat stoi także sportem. Cztery bielskie drużyny grają na najwyższym poziomie rozgrywkowym. Mowa o siatkarkach BKS Profi Credit, siatkarzach BBTS, futsalcach Rekordu oraz brydżystach Konstanty. W rozgrywkach I-ligowych miasto ma dwóch swoich reprezentantów – piłkarzy Podbeskidzia oraz tenisistów stołowych BISTS.

Największe sukcesy zawodnicy z Bielska-Białej odnoszą w sportach walki, przede wszystkim w karate i judo.

♦ **Miasto stawia na rewitalizację, by podnosić swoją atrakcyjność dla mieszkańców i turystów**

♦ OPINIA

♦ **JACEK KRYWULT | PREZYDENT BIELSKA-BIAŁEJ**

Bielsko-Biała to wyjątkowe miasto. Nie mam co do tego najmniejszych wątpliwości. I nie mówię tego tylko dlatego, że całe swoje życie jestem z tym miastem związany. Nie bez przyczyny jest ono nazywane małym Wiedniem. Innym, używanym przez lata przydomkiem w odniesieniu do Bielska-Białej było „miasto stu przemysłów”. To świadectwo ogromnego gospodarczego potencjału, opartego przede wszystkim na niebywałej przedsiębiorczości bielszczan. Fakt, że mamy w mieście ponad 23 tysiące

podmiotów gospodarczych, mówi sam za siebie. Obecny sukces Bielska-Białej to przede wszystkim efekt równomiernego, zrównoważonego rozwoju. W każdym roku zabezpieczamy w budżecie gminy odpowiednie finansowanie wszystkich sfer naszego życia. Przeznaczamy zatem środki nie tylko na inwestycje, ale również na oświatę, bezpieczeństwo, zdrowie, pomoc społeczną, kulturę i sport. Jesteśmy też jednym z polskich liderów, jeśli chodzi o działania na rzecz ochrony klimatu. ☺

Dlatego m.in. miasto było gospodarzem mistrzostw świata w karate. Reprezentantem

stolicy Podbeskidzia jest także najbardziej utytułowany polski sportowiec, wielokrotny

mistrz świata i Europy – sztabnik Sebastian Kawa. ☺

—rb

Miasto ludzi przedsiębiorczych

♦ **Nowosądecki rynek i jego okolice są coraz piękniejsze**

III MIEJSCE – NOWY SĄCZ
Goście odwiedzający Nowy Sącz i mieszkańcy, mówią wprost: to nie to samo miasto co przed kilku laty. Zmiany widać niemal na każdym kroku. Nowy Sącz, zwłaszcza w ostatnich dwóch latach, wypiękniał i widać tu rękę gospodarzy.

Nowy Sącz znajduje się w czołówce miast przyjaznych przedsiębiorcom, czego do-

wodem są wysokie pozycje w niezależnych rankingach, m.in. dziewiąte miejsce w rankingu miast atrakcyjnych dla biznesu, w kategorii miast od 50 do 150 tys. mieszkańców, opublikowanym przez miesięcznik „Forbes” w 2015 r. Miasto otrzymało również maksymalną liczbę punktów za wspieranie przedsiębiorczości i promocję zatrudnienia w Rankingu Samorządów „Rzeczpospolitej” 2015. To tutaj liczba milionerów znac-

nie przekracza średnią krajową. W Nowym Sączu mieszka ich ponad 100, w tym aż czterech milionerów od lat notowanych na listach najbogatszych Polaków.

Miasto prowadzi działania na rzecz promocji postaw przedsiębiorczych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, czego efektem są już cztery edycje projektu pn. „Włącz myślenie. Postaw na przedsiębiorczość”. Celem projektu jest kształtowanie aktywnej, przedsiębiorczej i odpowiedzialnej postawy wśród młodzieży, popularyzacja wiedzy ekonomicznej oraz promocja lokalnych zasobów i wyróżników Sądeczyny w obszarze przedsiębiorczości.

Nowy Sącz może się również szczycić rozbudowaną siecią instytucji otoczenia biznesu, która zapewnia szybszy przepływ informacji, lepszą obsługę firm oraz dostęp do wysokiej jakości usług. Dzięki temu przedsiębiorstwa stają się konkurencyjne i mogą się rozwijać. To tutaj z sukcesami funkcjonuje Park Technologiczny 3.0 MMC Brainville, który jest odpowiedzią na potrzeby nowej gospodarki opartej na wiedzy i nowych technologiach informacyjnych. Zlokalizowany jest w nowoczesnym, wielofunkcyjnym obiekcie integrującym funkcje badawczo-rozwojowe.

O atrakcyjności miasta stanowi również jego oferta sportowa i rekreacyjna. Dotyczy to zarówno możliwości uprawiania sportu na poziomie półwyciecznym i wyciecznym, a także aktywnego wypoczynku i rekreacji. Wizytówką miasta jest bez wątpienia ponadstuletni klub Sandecja i jego drużyna piłki nożnej grająca w Ekstraklasie, a także wywodzący się z klubów sportowych Dunajec i Start kajakarze górcy – olimpijczycy, medaliści mistrzostw świata i Europy. Chlubę miastu przynosi również kobieca drużyna piłki ręcznej Olimpia Beskid grająca w I lidze.

Miasto stawia na rozwój i modernizację infrastruktury służącej upowszechnianiu sportu kwalifikowanego, kultury fizycznej oraz organizacji imprez sportowych, masowych i rekreacyjnych. W Nowym Sączu przystąpiono do realizacji dużego projektu

nawiązującego do tradycji sprzed wieku Sądeckiej Weneccji, będącego centrum kulturalno-rekreacyjno-sportowym.

Zaplecze aktywności kulturalnej w mieście stanowią liczne instytucje i placówki, m.in.: Miejski Ośrodek Kultury oraz dwie marszałkowskie instytucje kultury – Małopolskie Centrum Kultury Sokół i Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu. Dzięki znakomitej bazie oraz aktywnej działalności tych placówek, miasto urasta do rangi jednego z najważniejszych ośrodków kulturalnych w województwie małopolskim.

Środowisko kulturowe Nowego Sącza to również liczne dobra materialne: układy urbanistyczne, zabytki architektury (m.in. sądecki Rynek – największy w Małopolsce po krakowskim, ratusz, Baszta Kowalska – ruiny zamku królewskiego, bazylika kolegiacka

św. Małgorzaty, Dom Gotycki, kapliczka „szwedzka”, synagoga – od września 2015 r. ponownie wykorzystywana w celach religijnych i będąca miejscem pielgrzymek chasydów z całego świata).

Nowy Sącz jest miastem na prawach powiatu grodzkiego. Władze miasta budują jego markę, posługując się hasłem: „Nowy Sącz – miasto wiedzy i kreatywnych ludzi”. Na czele listy atutów wpisują jego mieszkańców, w kolejności dopiero: położenie – dogodny punkt do kontaktów z krajami z południa Europy, dobrą atmosferę dla przedsiębiorców i prowadzenia tu biznesu, infrastrukturę komunalną, kulturalną i turystyczną ofertę dla mieszkańców i gości, przyjazne środowisko naturalne oraz plany inwestycyjne ważne dla miasta, mieszkańców i gości, dla jego pozycji w Małopolsce. ☺

—rb

♦ OPINIA

♦ **RYSZARD NOWAK | PREZYDENT NOWEGO SĄCZA**

Nowy Sącz jest miastem atrakcyjnym dla mieszkańców oraz przedsiębiorców, stymulując politykę podatkową, działa w przekonaniu, że przyniesie to właściwe efekty w przyszłości. „Utrata” przez miasto promujące przedsiębiorczość 14 proc. dochodów podatkowych z tytułu stosowanych ulg, zwolnień itp. to inwestycja w przyszłość, szansa na rozpoczęcie i rozwój firm, poszerzenie rynku pracy i wsparcie dla aktywnych. Ta

sytuacja jednak nie będzie trwała wiecznie. Miasto funkcjonuje i będzie funkcjonowało z podatków, dzięki którym inne dziedziny życia jak: oświata, kultura, sport, mogą się rozwijać. Nowy Sącz mimo zewnętrznych trudności komunikacyjnych jest atrakcyjny dla inwestorów i przedsiębiorców z wielu branż – od tych przemysłowych poczynając, przez edukacyjne, prawne czy te związane z rzemiosłem. ☺

Olsztyn robi wrażenie

Zmian, które w ostatnich latach wstrząsają stolicą Warmii i Mazur, nie da się z niczym porównać. Pojawiły się tramwaje, ulice dostają nowe nawierzchnie i ścieżki rowerowe, a zabytki i miejskie parki – drugą młodość. Miasto wypiękniało i zwróciło się w stronę swoich największych walorów – jezior i lasu.

O to jak naprawdę wygląda Olsztyn, warto zapytać ludzi, którzy nigdy tu wcześniej nie byli. Amerykanin Dave Sadlowski odwiedził stolicę Warmii i Mazur we wrześniu dwa lata temu. By dotrzeć na Warmię, odbył długą podróż z Huntsville w stanie Alabama, gdzie mieszka na co dzień. Miasto jest amerykańskim ośrodkiem przemysłu kosmicznego – mieszka tam mała, ale bardzo zżyta Polonia. Dave jest jednym z jej aktywnych członków. Pochodzi z rodziny polskich emigrantów z Kurpiowszczyzny. Choć po polsku nie mówi, to dzięki matce, kraj przodków nosi w sercu i odwiedza.

Zimą 2015 r. spotkał w Huntsville olsztyniankę. Za jej namową trafił najpierw na Mazury, a z nich do Olsztyna. Dwie noce w hotelu nad jeziorem Ukiel i niespieszne zwiedzanie miasta zrobiły na Davie i jego kuzynie Charlie'em, z którym podróżował, duże wrażenie.

Z podróży sporządził relację. Napisał: „The accommodations in Olsztyn were spacious, clean, quiet and comfortable. I had a nice view of the nearby lake. The picture below is of the lake adjacent to the hotel. It is a very popular for windsurfing. (...) Charlie and I were the only people at breakfast and the buffet was enough to feed 100. It was excellent so I worked very hard to consume as much as possible so they knew I appreciated their effort. Something the new visitor to Poland will notice is their love of flowers. Even though the hotel had few customers, the dining room tables all had flowers, »real« flowers displayed. Also, use of paper or plastic is very rare and almost always, linen tablecloths”.

(Pokoje w Olsztynie były przestronne, czyste, ciche i komfortowe. Miałem ładny widok na pobliskie jezioro. Jest bardzo popularne wśród miłośników windsurfingu. (...) Charlie i ja byliśmy jedynymi ludźmi na śniadaniu, a bary w formie bufetu wystarczyły, aby nakarmić 100 osób. To (jedzenie) było doskonałe, więc

bardzo ciężko pracowałem, aby zjeść jak najwięcej, żeby wszyscy wiedzieli, że doceniam ich wysiłek. Nowością dla gościa w Polsce jest zauważalna miłość Polaków do kwiatów. Pomimo, że hotel miał niewielu klientów, na stołach i stolikach stały bukiety z „prawdziwych” kwiatów. (...) Również użycie papieru lub plastiku jest tu bardzo rzadkie i prawie zawsze obrusy są lniane).

Amerykanie zobaczyli olsztyńskie Stare Miasto oraz Centrum Ukiel, które od kiedy powstało, zdobyło wszystkie możliwe nagrody za koncepcję architektoniczną i wykonanie zagospodarowania największego z 15 olsztyńskich jezior. Przez dziesięciolecia miasto było do swoich jezior odwrócone tyłem. Brzegi zarastały i stawały się wysypiskami śmieci.

Ale chyba warto było czekać, by powstało właśnie to, czym jest dziś urzeka Ukiel – ciągi piesze i rowerowe wzdłuż jeziora, mariny, hotele, place zabaw, kawiarenki i restauracje; boiska i przystanie, miejsca odpoczynku, plaża, a w zimie sztuczne lodowisko a wszystko utrzymane w jednej stylistyce i wykonane z naturalnych materiałów – drewna, kamienia itp.

Wspólnie z miastem, które była inwestorem, Centrum Rekreacyjno-Sportowe Ukiel zaprojektowały trzy pracownie: Dżus GK Architekci, Restudio Architektury oraz Studio-Projekt Autorska Pracownia Architektoniczna.

W połowie tego roku Ukiel zdobył kolejną nagrodę. Tym razem w plebiscycie internautów Nagrody Architektoniczne „Polityki”. Olsztyńska inwestycja dostała 28 proc. głosów i wyprzedziła m.in. Halię Koszyki w Warszawie (22 proc.) i Centrum Dialogu Przełomy w Szczecinie (19 proc.).

Kolejnym powodem do dumy jest powrót tramwajów na ulice Olsztyna. Były w mieście od 1907 do 1965 r. Dwie linie długości 6 km obsługiwały miasto blisko cztery razy mniejsze niż dzisiejsze. Podejmując w 2009 r. decyzję o powrocie tramwajów na ulice

175-tysięcznego Olsztyna, prezydent Piotr Grzymowicz ryzykował wiele. Inwestycja nie tylko wymagała ogromnych pieniędzy (blisko 0,5 mld zł), ale też na dobre kilka lat miała bardzo utrudnić życie olsztyniakom. A mieszkańcy to przecież także wyborcy.

Prezydent Grzymowicz ryzyko podjął i... wygrał. Po 50 latach nieobecności, w grudniu 2015 tramwaj ponownie wyruszył na ulice Olsztyna!

Miasto dostało do tramwajowej inwestycji (21 km trasy tramwajowej, 15 tramwajów i towarzysząca infrastruktura) 375 mln zł dofinansowania z Brukseli.

Inwestycja zaczęła się dramatycznie, bowiem wybrany wykonawca z Hiszpanii przez dwa lata nie zrobił prawie nic i trzeba go było w pośpiechu zmienić, by nie stracić unijnych pieniędzy. I z tym sobie poradzono, a tramwajowa inwestycja zmieniła Olsztyn na plus.

Powstały nowe ulice, wiele starych arterii zyskało równe nawierzchnie; pojawiły się eleganckie ciągi piesze i rowerowe; elektroniczne tablice informacyjne i automaty biletowe na przystankach; do tego komfortowe, limonkowe niskopodłogowe Solarisy Trami – cieszą oczy i oszczędzają uszy, bo to najcichsze tramwaje w kraju. Uporządkowano zieleń wzdłuż tras tramwajowych, ujednolicono wygląd przystanków, kiosków; powstały specjalne pasy dla komunikacji publicznej.

W przyszłym roku planowane jest rozpoczęcie budowy następnych linii tramwajowych, a na razie realizowane są kolejne inwestycje drogowe, w tym dowiązania komunikacyjnej do długo wyczekiwanej południowej obwodnicy Olsztyna. Wybudowany został nowy Dworzec Zachodni PKP, który przez dziesięciolecie był prowizorycznym barakiem, a przy dworcu głównym powstaje zintegrowane centrum przesiadkowe.

Przy okazji najbardziej zniszczone ulice zyskują nowe nawierzchnie. Miejskie parki zostały uporządkowane, a zaniedbany teren w centrum miasta zamienił się w nowy, urokliwy Park Centralny. Spacerując wyłożonymi granitową kostką alejkami, możemy podziwiać odrestaurowane fontanny; nowe restauracyjki; mostki i altany. Parkami płynie wijąca się malowniczo

rzeka Łyna. Ona też zyskała na zmianach. Powstały przy niej drewniane tarasy i siedziska oraz przystanie dla kajakarzy. Niebawem rozpocznie się budowa Łynostrady – arterii pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki, która połączy północ i południe Olsztyna w jeden ciąg, obejmujący również Las Miejski.

Udział w metamorfozie miasta mają też sami mieszkańcy. To oni co roku rywalizują o pieniądze na projekty, które sfinansowane zostają z budżetu obywatelskiego. W Olsztynie nikogo już nie trzeba przekonywać, że taki budżet ma sens. Dzięki niemu w ciągu czterech lat olsztyniaczy zgłosili blisko tysiąc pomysłów i zrealizowano w mieście inwestycje za blisko 13 mln zł. We wrześniu odbędzie się głosowanie na kolejny budżet i ludzie już nie mogą się go doczekać.

Prezydent Piotr Grzymowicz nie ustaje też w poszukiwaniu inwestorów, namawiając ich do przenosin biznesu na Warmię.

– To ważne, żeby trafiać do jak najszerzego grona potencjalnych inwestorów – mówi Piotr Grzymowicz – Olsztyn jest doskonałym miejscem do prowadzenia działalności. Mamy doskonałe zaplecze biurowe, naukowe, a jednocześnie świetną bazę, która pozwala się zrelaksować po pracy.

W marcu tego roku podczas III Europejskiego Form Samorządów prezydent Piotr Grzymowicz otrzymał tytuł Lidera Samorządu 2016 w kategorii miast na prawach powiatu, a w przedostatnim dniu sierpnia odebrał nagrodę i został uznany za Człowieka roku 2017 przez jury konkursu Asy Transportu Publicznego. Zarząd Polskiego Instytutu Rozwoju Biznesu Sp. z o.o. oraz kapituła konkursu pod przewodnictwem profesora Wojciecha Suchorzewskiego doceniły Piotra Grzymowicza za „przywrócenie tramwajów stolicy Warmii i Mazur”. Poza nagrodą indywidualną wóldar odebrał statuetkę przyznaną Olsztynowi w kategorii Ekologiczne Miasto Roku.

Dave Sadlowski chce znów odwiedzić Olsztyn w przyszłym roku. Dwa spędzone tam dni tak bardzo zapadły mu w pamięć, że gotowy jest do nowej dalekiej podróży. Liczy, że miasto znów zaskoczy go pozytywnie. I na pewno się nie przeliczy.

RANKING SAMORZĄDÓW

Jak powstaje ranking

METODOLOGIA | Ocenie podlegają wskaźniki wynikające ze sprawozdań budżetowych oraz dane podane przez samorządy.

Zasady i metodologię Rankingu Samorządów ustala jego kapituła, której przewodniczącym jest były premier Jerzy Buzek. Zestawienie najlepszych samorządów przygotowywane jest w podziale na trzy główne kategorie: miasta na prawach powiatu, gminy miejskie i miejsko-wiejskie oraz gminy wiejskie. Co do zasady w rankingu nie jest uwzględniana Warszawa, ze względu na jej wielkość i inny ustrój prawny. Ranking ma charakter dwuetapowy. W pierwszym etapie analizujemy sprawozdanie

budżetowe wszystkich gmin i miast w Polsce. W tegorocznej edycji pod uwagę wzięliśmy takie wskaźniki, jak: dynamika wzrostu wydatków majątkowych (pomniejszonych o środki unijne) w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w latach 2013–2016), za co można było otrzymać do 10 pkt; wartość środków unijnych w budżecie gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w latach 2014–2016) – do 10 pkt; nadwyżka operacyjna w sto-

sunku do dochodów (w latach 2013–2016) – do 5 pkt; dynamika wzrostu dochodów własnych (w latach 2013–2016) – do 10 pkt; relacja nakładów inwestycyjnych do przyrostu zadłużenia (w latach 2013–2016) – do 6 pkt; dynamika wzrostu wydatków na transport (w latach 2015–2016) – do 5 pkt; dynamika wzrostu wydatków na ochronę środowiska (w latach 2015–2016) – do 4 pkt; spełnienie indywidualnych wskaźników zadłużenia – 5 pkt.

Po przeliczeniach 250 gmin miejskich i wiejsko-miejskich, 250 gmin wiejskich, który uzyskały najlepsze wyniki, oraz wszystkie miasta na prawach powiatu kwalifikują się do II etatu. Do tych gmin wysyłamy ankietę z zestawem 37 pytań.

Etap II

W II etapie wskaźniki wynikające ze sprawozdań budżetowych są przeliczane ponownie (bez wskaźnika dotyczącego limitu zadłużenia). W tegorocz-

nym rankingu maksymalnie można było uzyskać w tej części 55 pkt.

Z kolei w części dotyczącej oceny odpowiedzi na pytania ankietowe można było osiągnąć w sumie 58,5 pkt. Rozkład punktów na poszczególne zagadnienia przedstawia się następująco:

- wydatki na realizację kontraktów z organizacjami pozarządowymi (w latach 2013–2016) – do 5 pkt;
- liczba wniosków o dofinansowanie złożonych przez organizacje pozarządowe (w latach 2013–2016) – do 5 pkt;

- wydatki na gospodarkę mieszkaniową w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w latach 2013–2016) – do 4 pkt;
- liczba miejsc w przedszkolach dofinansowanych przez gminę w przeliczeniu na liczbę dzieci w wieku przedшкоlnym (w latach 2015–2016) – do 2 pkt;
- liczba nowych podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy (w latach 2013–2016) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – do 4 pkt;
- czy w gminie działa rada seniorów, czy w gminie działa rada młodzieżowa – do 1 pkt;
- liczba klubów i świetlic dla dzieci i młodzieży, liczba placówek kultury, liczba placów zabaw dla dzieci, liczba samorządowych, ogólnodostępnych obiektów sportowych – do 4 pkt;
- czy gmina posiada strategię rozwoju oświaty – do 1 pkt;
- czy gmina ma uchwałę o konsultacjach społecznych – do 1 pkt;
- współpraca gminy z innymi samorządami – do 2 pkt;
- czy urząd funkcjonuje na podstawie jednej z metod/narzędzi wsparcia zarządzania/samooceny i posiada system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym – do 2,5 pkt;
- czy miasto posiada rating i jaka to ocena – do 2 pkt;
- ile wynosi budżet partycypacyjny gminy (w proc. wydatków bieżących) – do 2 pkt;
- na jakich zasadach gmina współpracuje z jednostkami pomocniczymi – do 2 pkt;
- czy miasto przygotowuje budżet zadaniowy i stosuje mierniki określające stopień realizacji celów budżetowych – do 1 pkt;
- działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości – do 2,5 pkt;
- współpraca z sektorem prywatnym – do 1 pkt;
- procent objęcia terenu gminy planami zagospodarowania i odsetek pozwoleń na budowę wydawanych na podstawie tych planów – do 2,5 pkt.

→ GMINY MIEJSKIE I MIEJSKO-WIEJSKIE

				Liczba uzyskanych punktów w Rankingu Samorządów			Wybrane wskaźniki za 2016 r., które były brane pod uwagę w rankingu samorządów										
Poz. 2017	Poz. 2016	Miasto	Województwo	Suma punktów	Część I - wskaźniki finansowe	Część II - pytania ankietowe	Dochody własne per capita, zmiana L./t. w proc.	Wydatki inwestycyjne per capita bez środków UE, zmiana L./t. w proc.	Pozyskane środki unijne per capita, w zł	Relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów, w proc.	Wydatki na transport per capita, zmiana L./t. w proc.	Wydatki na organizację pozarządową, w proc. wydatków bieżących	Nowe, zarejestrowane firmy, na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkańców, w tys.			
1	56	Boguchwała	podkarpackie	68,03	30,01	38,02	18,6	-31,1	58	13,2	9,2	7,5	7,5	19,8			
2	6	Mszczonów	mazowieckie	64,33	30,24	34,09	14,2	-20,4	158	13,3	50,2	1,0	5,5	11,6			
3	15	Legionowo	mazowieckie	63,72	26,96	36,75	27,4	39,9	469	11,6	-16,4	1,2	10,0	54,3			
4	2	Zator	małopolskie	63,61	31,82	31,79	2,7	18,8	502	15,0	322,0	1,1	5,7	9,3			
5	16	Krobia	wielkopolskie	62,38	29,93	32,45	36,7	17,7	19	11,0	23,7	2,1	10,7	13,0			
6		Blonie	mazowieckie	62,08	29,50	32,58	36,1	7,6	353	20,4	-2,7	1,8	7,3	21,3			
7	20	Podkowa Leśna	mazowieckie	61,44	28,98	32,46	5,7	-32,7	185	16,0	10,0	0,4	6,2	3,9			
8	35	Sianów	zachodniopomorskie	61,38	30,08	31,30	48,4	-44,9	18	13,9	662,7	0,4	11,1	13,7			
9	8	Goleniów	zachodniopomorskie	60,61	28,74	31,87	26,6	42,6	0	22,7	-36,6	1,3	10,0	35,8			
10	1	Kołobrzeg	zachodniopomorskie	60,43	21,48	38,95	19,3	-45,1	179	10,8	-28,3	0,4	11,8	46,7			
11	61	Kolbuszowa	podkarpackie	60,41	27,39	33,02	44,0	14,4	104	6,2	173,0	1,6	6,9	24,9			
12	34	Stronie Śląskie	dolnośląskie	60,22	26,30	33,92	129,1	-22,7	202	8,8	-16,5	0,4	4,0	7,7			
13		Jarocin	wielkopolskie	59,41	26,65	32,76	42,5	113,6	2	16,4	101,5	15,1	7,6	45,6			
14	7	Karpacz	dolnośląskie	59,40	22,29	37,12	6,1	-18,3	51	16,7	-17,0	0,7	15,1	4,9			
15	58	Siewierz	śląskie	59,39	30,37	29,02	23,4	10,1	61	13,8	49,3	4,5	6,8	12,3			
16	20	Babimost	lubuskie	58,65	27,43	31,22	-1,6	20,3	30	8,8	108,8	0,5	3,8	6,3			
17	82	Muszyna	małopolskie	58,49	26,65	31,83	16,8	-6,1	251	10,6	-34,2	0,5	8,7	11,7			
18		Karłino	zachodniopomorskie	58,40	24,71	33,68	0,6	23,5	369	5,8	-40,8	0,9	8,0	9,3			
19	42	Ożarów Mazowiecki	mazowieckie	57,92	28,83	29,09	28,4	42,0	3	23,7	56,6	1,1	8,5	23,0			
20		Nowy Targ	małopolskie	57,79	23,25	34,54	32,7	-15,8	162	12,1	10,3	1,2	10,1	33,5			
21	94	Zukowo	pomorskie	57,49	26,62	30,87	47,9	-38,0	12	17,5	-15,2	0,9	15,4	33,9			
22	29	Puławy	lubelskie	57,02	25,70	31,32	26,5	-28,3	41	16,3	9,1	2,2	6,2	48,8			
23		Tarnowski Góry	śląskie	56,92	26,45	30,47	18,2	-54,6	134	8,8	10,7	1,4	11,2	60,9			
24		Radomyśl Wielki	podkarpackie	56,42	28,58	27,84	70,3	88,9	0	10,8	-6,7	1,2	7,1	14,2			
25	32	Sośnicowice	śląskie	56,10	29,33	26,77	36,7	-34,5	211	13,8	38,6	1,4	4,1	8,7			
26		Brusy	pomorskie	55,51	25,87	29,64	111,4	-12,9	41	14,7	8,8	0,4	6,6	14,2			
27	81	Lębork	pomorskie	55,39	25,98	29,41	35,3	-37,2	115	2,3	-63,0	0,2	11,0	35,4			
28		Września	wielkopolskie	54,65	28,31	26,34	5,9	-70,2	254	10,2	-68,6	0,3	8,0	45,9			
29		Myszków	śląskie	54,56	27,38	27,18	28,4	3,8	129	9,7	21,1	0,5	7,5	32,4			
30		Twardogóra	dolnośląskie	54,33	29,94	24,39	21,5	-30,4	29	16,5	-3,2	0,5	4,4	13,0			

b.d. – brak danych

→ GMINY WIEJSKIE

				Liczba uzyskanych punktów w Rankingu Samorządów			Wybrane wskaźniki za 2016 r., które były brane pod uwagę w rankingu samorządów										
Poz. 2017	Poz. 2016	Miasto	Województwo	Suma punktów	Część I - wskaźniki finansowe	Część II - pytania ankietowe	Dochody własne per capita, zmiana r/r w proc.	Wydatki inwestycyjne per capita bez środków UE, zmiana r/r w proc.	Pozyskane środki unijne per capita, w zł	Relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów, w proc.	Wydatki na transport per capita, zmiana r/r w proc.	Wydatki na organizację pozarządową, w proc. wydatków bieżących	Nowe, zarejestrowane firmy, na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkańców, w tys.			
1	7	Strawczyn	świętokrzyskie	69,82	27,33	42,49	69,0	2,2	29	14,0	69,3	1,4	7,2	10,5			
2	1	Zielonki	małopolskie	62,87	25,89	36,98	29,8	-40,0	81	22,4	-5,2	0,6	9,3	20,9			
3		Dębno	małopolskie	60,44	27,96	32,47	97,7	-22,5	39	13,0	-11,3	1,3	10,2	14,6			
4	12	Ożarówice	śląskie	60,34	27,11	33,23	-0,6	-79,7	155	12,7	15,9	0,8	6,2	5,7			
4	30	Pluźnica	kujawsko-pomorskie	60,34	27,79	32,55	40,4	-55,3	206	12,8	22,1	0,5	3,3	4,9			
6	49	Wąsewo	mazowieckie	58,81	29,35	29,46	60,2	-24,9	52	12,6	209,0	0,5	5,6	4,4			
7	9	Teresin	mazowieckie	58,47	24,42	34,05	-8,3	-52,4	0	13,7	-26,0	4,0	6,3	11,4			
8	54	Niwiska	podkarpackie	58,12	27,42	30,70	119,5	-19,0	182	13,6	-18,3	0,5	5,6	6,0			
9	44	Bieliny	świętokrzyskie	56,99	26,05	30,94	80,9	-76,4	187	8,3	-12,4	0,5	7,6	10,2			
10		Lipusz	pomorskie	56,78	26,81	29,97	25,9	22,7	95	13,5	98,5	0,5	3,9	3,6			
11	78	Dębica	podkarpackie	55,86	30,23	25,63	49,0	47,1	175	13,3	87,4	0,5	6,4	25,4			
12	95	Zabia Wola	mazowieckie	55,69	30,81	24,88	20,9	27,6	307	12,9	74,7	0,2	8,6	8,2			
13	42	Chelmiec	małopolskie	54,85	31,02	23,83	47,6	-82,1	408	21,3	-12,4	0,6	8,5	27,5			
14		Strachówka	mazowieckie	54,54	30,25	24,29	102,4	394,6	542	5,0	-24,3	0,1	3,6	2,8			
15	48	Bobrowniki	śląskie	53,99	25,79	28,20	18,3	-13,6	10	10,4	-17,0	0,5	7,3	11,9			
16	17	Postomino	zachodniopomorskie	53,98	29,25	24,73	21,3	-16,8	74	16,2	-4,3	1,1	6,4	7,0			
17	64	Olszewo-Borki	mazowieckie	53,52	27,56	25,96	39,0	-36,8	277	9,3	-71,8	0,3	0,0	10,3			
18		Konopiska	śląskie	52,51	23,49	29,02	55,0	-44,5	50	12,6	-32,4	0,7	7,5	10,8			
19		Baranowo	mazowieckie	52,36	28,40	23,95	64,3	-31,6	291	17,6	-62,8	0,0	3,3	6,7			
20		Nowa Sucha	mazowieckie	52,35	30,65	21,70	30,8	90,5	136	15,6	24,2	0,3	4,8	6,5			
21		Dębe Wielkie	mazowieckie	51,68	29,54	22,14	70,9	-35,3	247	11,4	7,7	0,3	5,3	9,7			
22	77	Kluczewsko	świętokrzyskie	51,66	27,61	24,05	112,0	-72,5	53	11,8	89,7	0,0	7,8	5,3			
23		Kurzętnik	warmińsko-mazurskie	51,51	25,44	26,08	82,9	-40,4	0	8,1	-57,2	35	6,9	9,1			
24		Rościszewo	mazowieckie	51,02	26,91	24,11	92,4	-81,8	218	10,6	-17,8	0,4	3,3	4,2			
25		Narewka	podlaskie	50,87	25,60	25,27	-22,4	-30,7	1	11,8	-15,8	0,7	0,0	3,8			
26		Nawojowa	małopolskie	50,71	25,44	25,27	70,4	-65,5	18	16,8	-32,2	0,2	9,6	8,5			
27		Biszczka	lubelskie	49,01	27,58	21,43	44,1	134,7	851	7,4	1754,9	0,4	7,8	3,9			
28		Przywidz	pomorskie	48,69	26,91	21,77	69,1	34,5	259	10,4	-1,9	0,3	5,5	5,8			
29		Kije	świętokrzyskie	48,46	27,58	20,88	17,4	-82,9	314	7,6	173,7	0,2	4,5	4,5			
30		Szaflary	małopolskie	48,43	26,30	22,13	102,4	77,0	6	11,2	7,5	0,7	7,4	10,9			

b.d. – brak danych

Gmina Mszczonów

od lat podawana jest za przykład i wzór dla innych samorządów. Zarządzający nią Józef Grzegorz Kurek, jest najdłużej urzędującym burmistrzem w Polsce. Sprawuje funkcję od ponad 30 lat.

Dzięki sprawnej polityce samorządowej Mszczonów stał się mekką dla wielu firm, które w gminie Mszczonów zainwestowały już ponad miliard euro. Teraz powstaje największa inwestycja związana z rozrywką w Europie wschodniej. Firma Global City Holdings buduje Suntago Wodny Świat. Pod dachem znajdzie się około 20 hektarów atrakcji wodnych. W samym parku pracę znajdzie 600 osób, a około 1000 poza nim.

Palmy, plaża, woda i wszechobecny relaks. Nie trzeba będzie bukować biletów lotniczych. Wystarczy wsiąść w samochód, by po krótkiej trasie znaleźć się w tropikach. O takiej inwestycji marzy każda gmina. Olbrzymi kompleks, pełen wodnych atrakcji, znajdzie się niespełna 50 kilometrów od Warszawy. Inwestycja jest właśnie realizowana. Prace mają zakończyć się w przyszłym roku.

Co w Suntago znajdą goście?

Strefa Saunaria, w której do dyspozycji będzie 10 różnego rodzaju tematycznych saun, prywatne gabinety masażu, mineralne baseny zdrowotne oraz solaria.

Strefa Relaks – w niej czekać będą na gości tropikalne klimaty. Można się będzie zrelaksować w otoczeniu 700 palm. Otaczać będą basen o powierzchni tysiąca metrów kwadratowych. Obok basenu będzie ogród o powierzchni 20 000 metrów kwadratowych. Nad nim będzie otwierany w słoneczne dni dach.

Wodna dżungla Jamango – zaplanowano w niej zjeżdżalnie wodne o długości ponad trzech kilometrów. Na odważnych czekać będzie najdłuższa w Europie zjeżdżalnia o długości 320 metrów. Na chętnych czekać będzie 30 różnych zjeżdżalni o roz-

maitych akwenach z falami czy tzw. rwących rzekach. Z myślą o dzieciach i rodzicach zaplanowano wodny plac zabaw.

Powodzenie inwestycji gwarantuje fakt, że realizują ją firmy specjalizujące się w branży rozrywkowej. Głównym inwestorem jest Mooky Greidinger, właściciel sieci

szy basen kryty w Europie z otwieranym dachem, i który to projekt będzie wzorem dla Suntago Wodny Świat w gminie Mszczonów. W 2017 roku spółka Global Parks Poland odpowiedzialna za projekt Park of Poland została oficjalnym członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Parków

gim etapie mają stanąć rollercoastery, karuzele oraz inne atrakcje zapewniające zastrzyk adrenaliny.

Lokalizacja nie została wybrana przypadkowo. Park znajdzie się w centralnej Polsce. Dojazd do niego zapewnią zarówno autostrada A2 i droga ekspresowa S8. Zgodnie z zapowiedziami rządu około 40 kilometrów od Parku powstanie też Centralny Port Lotniczy.

Suntago Wodny Świat

stanie się gospodarczym kołem zamachowym nie tylko gminy Mszczonów, ale całego regionu. Wraz z parkiem powstanie infrastruktura drogowa, przy której znajdą się hotele, restauracje, stacje benzynowe. Inwestycja pobudzi też lokalną przedsiębiorczość. Okoliczni mieszkańcy planują tworzenie gospodarstw agroturystycznych oraz pensjonatów. Według szacunków inwestora park ma odwiedzać ponad milion gości rocznie.

Park oznacza też ogromną liczbę miejsc pracy. W samym parku docelowo pracę ma znaleźć około 600 osób. Szacuje się, że wokół parku wygeneruje się dodatkowo około tysiąca miejsc pracy.

Mszczonów nie boi się wyzwań i odważnych decyzji. Dzięki temu stał się niekwestionowanym liderem, nie tylko w regionie, ale całym Mazowszu. Od 10 lat w Mszczonowie są wykorzystywane pokłady wody geotermalnej. Termy Mszczonów stały się atrakcją znaną w całym kraju, z której chętnie korzystają m.in. mieszkańcy Warszawy.

Jak powtarza Józef Grzegorz Kurek – Dobrze jest inwestować w Mszczonowie, bo dobrze jest inwestować dobrze. ■

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

MATERIAŁY PRASOWE

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

kin Cinema City. Budową i zarządzaniem parkiem zajmuje się firma WUND. Unternehmensegruppe WUND prowadzi cztery duże aquaparki w Niemczech, w tym ThermeErding, gdzie znajduje się najwięk-

Rozrywki i Atrakcji (IAAPA), organizacji zrzeszającej ponad 5 000 obiektów z całego świata.

Pierwszy etap jest realizowany, inwestor już zapowiada realizację kolejnego. W dru-

NOWOCZESNA I DOBRZE ZARZĄDZANA GMINA WIEJSKA

Położona w sercu Województwa Śląskiego Gmina Bobrowniki liczy blisko 12 tysięcy mieszkańców. Pomimo tego, że jest częścią przemysłowej aglomeracji śląskiej, dużą powierzchnię gminy zajmują lasy i obszary o dużym znaczeniu przyrodniczym, a szanse rozwoju samorząd upatruje w stanie środowiska naturalnego i położeniu geograficznym. To właśnie położenie wpływa na dodatnie saldo migracji na poziomie 12,66%, niespotykane w sąsiednich gminach. W ostatnich latach Gmina Bobrowniki stała się miejscem dla młodych ludzi. Każdego roku kilkadziesiąt domów zostaje oddanych do użytkowania, a na kolejne lata prognozuje się intensywny wzrost tego procesu.

Rozwój gminy kształtowany jest przez czynniki zewnętrzne i wewnętrzne. Zdecydowanie głównym elementem wewnętrznym jest sprawne zarządzanie gminą, jej finansami, spójne planowanie przestrzenne i skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych – co łącznie buduje sukces. Dynamiczny rozwój kreują także czynniki zewnętrzne, takie jak członkostwo w Górnośląsko - Zagłębiowskiej Metropolii, czy w Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego, gdzie gmina znajduje się w czołówce beneficjentów środków unijnych.

Małgorzata Bednarek, Zastępca Wójta Gminy Bobrowniki:

– Konsekwentnie sięgamy po środki zewnętrzne. Każda inwestycja na terenie naszej gminy jest przede wszystkim analizowana pod kątem

możliwości i uzyskania wsparcia zewnętrznego. Korzystamy praktycznie ze wszystkich możliwych źródeł krajowych i zagranicznych. Budujemy drogi, ścieżki rowerowe, punkty przesiadkowe, parkingi dla samochodów i rowerów, place zabaw, boiska, biblioteki, termo modernizujemy remizy strażackie i domy kultury, budujemy kanalizację i wodociągi, rewitalizujemy przestrzeń publiczną i wykorzystujemy odnawialne źródła energii. To jedynie zakres inwestycji tegorocznych, które współfinansowane są z kilkunastu różnych funduszy krajowych i zagranicznych. Prestiżową inwestycją jest modernizacja amfiteatru w Rogoź-

niku, który mieści blisko 3 tys. osób, a zlokalizowany jest w sercu kilkudziesięcioghektarowego parku, w pobliżu malowniczych zbiorników wodnych, nowoczesnych placów zabaw, ścieżek rowerowych i plaż. Wszystkie inwestycje samorządu gminy Bobrowniki mają jeden cel – poprawa jakości życia.

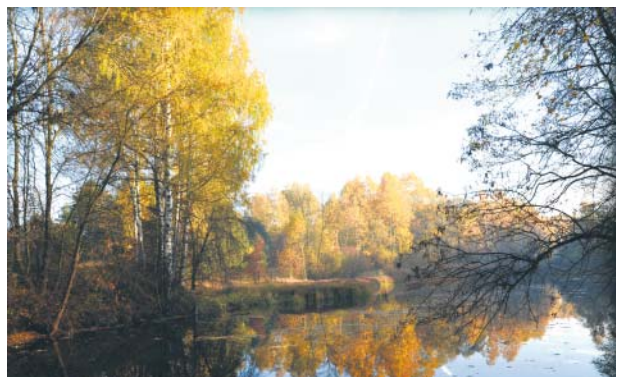
Fundamentem rozwoju gminy są także mieszkańcy. W 2015 roku Gmina opracowała we współpracy z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi Strategię Rozwoju do 2020 roku, gdzie jako silną stronę i jednocześnie szansę rozwoju wskazano aktywność społeczną. Jest to konsekwencja działań władz gminy – w szczególności polityki otwartych drzwi. Pomocna dłoń samorządu pobudza zaangażowanie mieszkańców, którzy albo włączają się we współpracę z organizacjami tradycyjnymi takimi jak np. Ochotnicze Straże Pożarne, czy Koła Gospodyń Wiejskich albo adaptują własne pomysły tworząc fundacje czy stowarzyszenia.

Co ciekawe, 60% organizacji tzw. współczesnych to stowarzyszenia i fundacje powstałe po 2010 roku, tj. po wprowadzeniu przez samorząd gminy polityki otwartych drzwi, utworzeniu Rady Działalności Pożytku Publicznego i szerokich działań wspierających i osłownych.

Arkadiusz Ziembę, Wójt Gminy Bobrowniki:

– Nasze inwestycje w infrastrukturę przekładają się na wzrost aktywności naszych mieszkańców. W ciągu ostatnich lat zmodernizowaliśmy i wybudowaliśmy wiele obiektów sportowych, dzięki czemu rośnie aktywność fizyczna również wśród dzieci i młodzieży. Powstają nowe ruchy społeczne, a organizacja zawodów sportowych czy biegów na różnych dystansach staje się powoli domeną naszego samorządu. Dbamy o zdrowie naszych mieszkańców realizując programy profilaktyczne, ale także inwestując w ochronę środowiska. Gmina Bobrowniki jest obecnie skanalizowana w 80%, a na kolejne 2 lata planujemy osiągnięcie 95%. Współfinansujemy wymianę pieców, a w najbliższym roku będziemy wnioskować o wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach domowych. Te czynniki wpływają na dynamiczny przyrost mieszkań-

ców, którzy wolą kupić działkę w nowoczesnej i świadomie rozwijającej się gminie.

Bobrowniki to także innowacje. Od 2017 roku oferujemy mieszkańcom wysokiej jakości usługi elektroniczne, możliwość zobaczenia transmisji z sesji Rady Gminy on-line czy zdalne odczyty wodomierzy. Stajemy się wielokrotnie wzorem do naśladowania dla innych samorządów.

Rekordowy budżet i ambitne plany generują wysokie pozycje w rankingach. Oprócz tego co widać gołym okiem, w najbliższym otoczeniu, mieszkańcy mogą poznać także czynniki trudnej mierzalnej, które składają się na jedną całość – sukces gminy Bobrowniki. ■

Gmina Ustrzyki Dolne

to jeden z najpiękniejszych regionów Podkarpacia, samo miasto uznawane jest również za stolicę Bieszczad. Geograficzne położenie w paśmie Gór Sanocko – Turczańskich zapewnia idealne warunki zarówno do uprawiania turystyki, jak i odpoczynku.

Ustrzyki Dolne warto zwiedzać każdą porą roku. Malownicze krajobrazy, liczne atrakcje, zabytki, spokój, przestrzeń oraz świeże górskie powietrze korzystnie wpływają na wypoczynek oraz dostarczają niezapomnianych wrażeń. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych warto wybrać się na okoliczne szlaki spacerowe, ekomuzea: Hołe i Hoszów-Jałowe „Tropiciele zaginionych śladów” czy na szczyk historyczno-przyrodniczą Żukowem do Krainy Lipeckiej.

W przepięknych zakątkach naszej gminy nie brakuje również wielu kilometrów tras przeznaczonych do uprawiania Nordic Walking i kolarstwa górskiego. Dla rowerzystów przygotowane są także dodatkowe atrakcje, w tym Szlak Naftowy, Bike Park Laworta na zboczach najwyższego ustrzyckiego szczytu oraz Pumptrack w Parku Pod Dębami. Ponadto przez naszą gminę przebiega 150-kilometrowy konny „Bieszczadzki trakt”, który drogami leśnymi prowadzi z Olszanicy, przez Ustrzyki Dolne aż do Czarnej.

Ustrzyki Dolne jako zimowa stolica Podkarpacia przyciąga amatorów białego szaleństwa. Urzekające krajobrazy motywują do aktywnego spędzania czasu i powodują, że trening staje się niezapomniany. Odpowiednio przygotowana infrastruktura zapewnia możliwość uprawiania: narciarstwa biegowego, zjazdowego oraz jazdy na snowboardzie. Na terenie gminy oprócz wyciągów narciarskich, w tym jedyne w Bieszczadach oferującego przejazd kolejką krzesiową, znajdują się jedno z najciekawszych polskich tras biegowych. Przygotowano je zarówno dla początkujących,

jak i zaawansowanych narciarzy. Podczas zimowych dni warto również skorzystać z bogatej oferty kuligów.

Walorem regionu jest jego historia oraz dziedzictwo kulturowe, które znajduje odzwierciedlenie w zachowanych obiektach architektury sakralnej oraz innych zabytkach. Historycznie tereny te zamieszkiwane były przez ludność nie tylko polską, ale także ukraińską, grecką, żydowską i niemiecką. Miejscem skupiającym wspomnienia, dokumenty, eksponaty z tamtych czasów jest znajdująca się w Ustrzykach Dolnych Izba Regionalna.

Dowodem na funkcjonowanie wielu kultur i religii są m.in. rozsiane po okolicznych miejscowościach drewniane cerkwie greckokatolickie oraz pozostałości po przycerkiewnych cmentarzach. Ciekawostką jest fakt, że oprócz Cerkwi pw. Zaśnięcia Matki Bożej w Ustrzykach Dolnych oraz nieużytkowanej świątyni w Liskowatym, wszystkie pełnią funkcję kościołów rzymskokatolickich. Natomiast do pozostałości po niemieckich osadnikach prowadzi rowerowy Szlak Kolonizacji Józefińskiej, biegnący z Ustrzyk Dolnych przez Bandrów Narodowy, Stebnik, Krościenko oraz Brzegi Dolne. Ponadto na terenie miasta znajduje się kirkut z zachowanymi macewami, z którego roztacza się widok na budynek dawnej synagogi, będący obecnie Powiatową i Miejską Biblioteką Publiczną. Unikatowym zabytkiem w stylu barokowym, pochodzącym z 1740 roku jest Sanktuarium Matki Bożej Bieszczadzkiej w Jasieniu z repliką ikony Matki Bożej Rudeckiej.

Ponadto czas można spędzić odwiedzając takie miejsca jak: Muzeum Młynarstwa i Wsi z ekspozycją maszyn i urządzeń do mielenia zboża oraz z zabytkami związanymi z wsią i rolnictwem, przedstawiające faunę i florę Muzeum Przyrodnicze Bieszczadzkiego Parku Narodowego z Ośrodkiem Naukowo-Dydaktycznym, a także Muzeum Rozmaitości Bieszczadzkiej w Brzegach Dolnych, liczące ponad 1000 eksponatów, w tym militaria, ikony oraz trofea łowieckie.

W gminie odbywają się liczne wydarzenia kulturalne, artystyczne i sportowe m.in. Karpacki Jarmark Turystyczny, Dni Ustrzyk Dolnych, Święto Chleba, Koncert KSU, Bieszczadzki Bieg Lotników, a także lokalne święta sołeckie.

Niewątpliwym atutem gminy jest odpowiednio przygotowana baza noclegowa, gastronomiczna oraz pobliskie przejście graniczne z Ukrainą w miejscowości Krościenko. Ponadto warto wiedzieć, że Gmina Ustrzyki Dolne obejmuje następujące miejscowości: Arłamów, Bandrów Narodowy, Brelików, Brzegi Dolne, Daszówka, Dźwiniacz Dolny, Grąziowa, Hoszowczyk, Hoszów, Jałowe, Jamna Dolna, Jamna Górna, Jureczkowa, Krościenko, Kwaszenina, Leszczowate, Liskowate, Łobozew Dolny, Łobozew Górny, Łodyna, Moczary, Nowosielce Kozickie, Równia, Ropienka, Sokole, Serebnica, Stańkowa, Stebnik, Teleśnica Oszwarowa, Teleśnica Sanna, Trójca, Trzcaniec, Ustjanowa Dolna, Ustjanowa Górna, Wojtkowa, Wojtkówka, Wola Romanowa, Zadwórze, Zawadka.

Rzecz o Historii

W KAŻDY PIĄTEK

Odkrywaj nieznane karty historii

Biografie ciekawsze niż w podręcznikach: przywódcy, bohaterowie, zdrajcy.
Historia od podszewki: ukryte intencje, tajne plany, konspiracyjne misje.

CZYTAJ WIĘCEJ NA rp.pl/rzeczohistorii

Rozmowy czwartkowe

W „RZECZPOSPOLITEJ”

Jakie wyzwania gospodarcze i cywilizacyjne stoją przed Polską?
W jakim kierunku zmierza Europa i świat?
Opinie: polityków, ekonomistów, socjologów

CZYTAJ WIĘCEJ NA rp.pl/rozmowyczwartkowe

GMINY MIEJSKIE I MIEJSKO-WIEJSKIE

Biznes i miękkie projekty

I MIEJSCE – BOGUCHWAŁA
W podkarpackiej Boguchwałę postawiono na szeroko pojętą jakość życia. To sprawia, że gmina od kilku lat cieszy się rosnącą liczbą mieszkańców.

Dbałość o budownictwo mieszkaniowe, przedszkola, żłobki, ścieżki rowerowe, a nawet miejską, reprezentacyjną estetykę sprawia, że gmina od kilku lat cieszy się z napływu nowych mieszkańców. Jeszcze kilka lat temu w gminie nie było żłobka, w tym roku nastąpi otwarcie trzeciego obiektu dla najmniejszych podopiecznych. Takie podejście powoduje, że pracownicy znajdujący zatrudnienie w podkarpackiej Dolinie Lotniczej czy regionalnych strefach i parkach przemysłowych podejmują decyzję o zamieszkaniu właśnie tutaj. Ale zanim to się stało, trzeba było zaryzykować – Boguchwała zdecydowała się na inwestowanie w przedszkola czy budownictwo, zanim zaczęły się migracje ludności związane z rozwojem Doliny Lotniczej. Sąsiednie, okoliczne gminy podejmowały ryzyko ostatecznie.

To gotowa infrastruktura przyciąga mieszkańców. – Ludność gminy wzrosła z 18 tys. osób w 2008 roku do 20 tys. osób w roku 2016. W listopadzie 2014 roku rozpoczęła się jedna z największych inwestycji w historii Boguchwały. Na 16,5 ha TBS rozpoczęło budowę nowego osiedla mieszkaniowego. Z końcem grudnia

2015 roku oddano do użytku pierwszy wielorodzinny budynek mieszkalny. W bieżącym roku mieszkańcy odebrali klucze do drugiego budynku, a w trakcie realizacji znajdują się kolejne trzy. W ramach dalszej rozbudowy osiedla do 2024 roku przewiduje się realizację 1200 mieszkań, 15 domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej oraz 1500 miejsc postojowych – mówi Wojciech Kalandyk z Urzędu Miejskiego w Boguchwałie.

Wydatki na gospodarkę mieszkaniową wynoszą około 5 mln zł rocznie. Dzięki temu gmina cieszy się większymi wpływami z podatku dochodowego od osób fizycznych i daniny od nieruchomości. Boguchwała zbroi też ze środków unijnych grunty pod twarde inwestycje. W tym roku gmina kupiła, także w ramach samorządowej spółki, 31 ha gruntów dla biznesu. Największym lokalnym inwestorem jest zatrudniający około 700 osób ZAPEL SA, czyli Zakład Porcelany Elektrotechnicznej. Władze gminy chcą przyciągnąć kolejne, duże przedsiębiorstwa, inwestując w boguchwalską podstrefę Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Dlatego samorząd dba również o bardziej tradycyjną infrastrukturę. W gminie bowiem brakuje większego przemysłu, ale dzięki bliskości Rzeszowa potencjał istnieje. – Najważniejsze inwestycje realizowane w 2016 roku to kontynuowany program budowy i modernizacji dróg

gminnych oraz chodników, który został sfinansowany środkami w wysokości 2,5 mln zł. Za kwotę 1,1 mln zł przeprowadzono prace modernizacyjne oraz zakupiono nowe wyposażenie na pięć gminnych boisk – dodaje Kalandyk.

Boguchwała tradycyjnie nie żałuje pieniędzy na będące znakiem rozpoznawczym gminy nakłady miękkie. W 2016 roku samorząd przeznaczył ponad 4 mln zł na modernizację budynków komunalnych, w tym utworzenie nowej infrastruktury społecznej, rozbudowę dwóch Domów Ludowych, uruchamia też Środowiskowy Dom Samopomocy, na który wyda 2,2 mln zł, oraz Centrum Promocji Dziedzictwa Kulturowego o wartości 1,2 mln zł. Samorząd utworzył także Klub Integracji Społecznej. We wrześniu oddane do użytku zostało kolejne przedszkole, na które przeznaczono 1,4 mln zł. Łączna wartość inwestycji w 2017 roku wyniesie 12,4 mln.

Gmina aktywnie wykorzystuje środki w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, to łącznie około 5,3 mln zł na same drogi i chodniki. – Projekt obejmuje również przebudowę budynku dworca kolejowego o wartości 3,3 mln zł oraz rozbudowę boguchwalskiego dworca autobusowego za 2,6 mln zł, gdzie oprócz zagospodarowania terenu i zakupu wyposażenia utworzona zostanie strefa parkingowa w systemach Bike & Ride i Park & Ride – uzupełnia Kalandyk. ☺☺ –raf

◀Gmina inwestuje m.in. w przedszkola

OPINIA

◀WIEŚLAW DRONKA | BURMISTRZ BOGUCHWAŁY

Skupiamy wysiłki na zrównoważonym rozwoju, wykorzystując lokalne przewagi konkurencyjne. Korzystamy bowiem z szybkiego rozwoju Rzeszowa i jego stref przemysłowych, sami odczuwając trend migracji na przedmieścia i gminy okołaglomeracyjne. Zatem inwestujemy w budownictwo mieszkaniowe, tak socjalne, jak komunalne, a nawet oferując pożyczki stanowiące 20 proc. wartości nieruchomości. Wybudowaliśmy już trzy bloki mieszkalne i będziemy kontynuować inwestycje w mieszkalnictwo.

Do tego budujemy przedszkola i żłobki, mamy już przedszkole w każdej miejscowości! To sprawia, że np. dwa lata temu liczba ludności wzrosła nam o 8 proc. Jeżeli chodzi o migrację, to mamy najlepszy rezultat ze wszystkich podrzeszowskich gmin. Stawiamy na przyciąganie ludzi poprzez inwestycje w jakość życia, w tym bezpieczeństwo socjalne. Mamy dobre drogi, więc możemy pozwolić sobie na rywalizację o mieszkańców mniej twardymi inwestycjami. ☺☺

DLA „RZ”

Dobre położenie to nie wszystko

◀Miasto ma miejsca w przedszkolach dla wszystkich małych mieszkańców

II MIEJSCE – MSZCZONÓW
Dumą Mszczonowa, a zarazem specjalnością gospodarczą ma być powstający Park of Poland, największy park wodny w Europie Środkowo-Wschodniej.

W obiekcie zaplanowano 30 zjeżdżalni o łącznej długości 3,2 km, łaźnie termalne, baseny mineralne, kompleks spa oraz ponad dziesięć różnego rodzaju saun. Inwestycja warta 150 mln euro ma stworzyć około 600 miejsc pracy. Władze gminy deklarują, że obiekt zostanie otwarty na przełomie 2018 i 2019 roku. Dzięki bliskości aglomeracji warszawskiej i dobremu skomunikowaniu z resztą kraju ma rozślawić

gminę, a sektor usług rozrywkowo-wypoczynkowych zarobi na tym krocie. Gmina ma zarezerwowane środki na uzbrojenie terenów pod usługi, które powstaną wokół kompleksu.

Samorządowcy deklarują, że gmina korzysta z ogólnopolskiego trendu migracji ludności na przedmieścia i do gmin w sąsiedztwie aglomeracji. W Mszczonowie stale rośnie liczba mieszkańców, dlatego inwestują w podstawową infrastrukturę społeczną, w tym w szkoły i przedszkola. Mszczonów, co należy do rzadkości w Polsce w tej kategorii samorządów, ma miejsca w przedszkolach dla wszystkich podopiecznych.

– W 2016 roku ruszyła rozbudowa szkoły związana z rozbudową ostatniego przedszkola. Inwestycja została zakończona w tym roku. W wyniku realizacji inwestycji powstało 100 miejsc przedszkolnych. Całkowita wartość prac to ponad 2 mln zł. Dzięki realizacji inwestycji wszystkie dzieci zostały przyjęte do przedszkola – mówi Jarosław Pięcek z Gminnego Centrum Informacji w Mszczonowie. Przedszkole powstało dzięki adaptacji II piętra budynku Szkoły Podstawowej przy ul. Warszawskiej 27. Dodatkowo w jednym z prywatnych przedszkoli działa punkt żłobkowy.

Józef Grzegorz Kurek, burmistrz Mszczonowa, mówi, że

właściwie samorząd nie ma żadnych problemów społecznych. Może sobie nawet pozwolić na dofinansowanie rehabilitacji dla mieszkańców. W Mszczonowie, wraz z centrum rehabilitacyjnym, powstanie basen o głębokości 40 m, jedyny tego rodzaju w Europie Środkowo-Wschodniej. To kolejna przewaga konkurencyjna Mszczonowa, zgodna z najnowszymi trendami łączenia usług turystycznych, np. dla nurków, z ofertą sektora zdrowia, także w ramach centrum rehabilitacyjnego.

Mszczonów słynie bowiem z wody o właściwościach leczniczych i ma źródła termalne. Mimo wysokich nakładów inwestycyjnych gmina trzyma finanse w ryzach, przy dochodach około 70 mln zł, zadłużenie wynosi około 12 mln zł. Położona przy trasie S8 gmina

inwestuje również w efektywność energetyczną. – W zeszłym roku ruszyło kilka projektów termomodernizacyjnych, np. Szkoły Podstawowej w Piekarach. W tym roku, dzięki finansowaniu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, podpisaliśmy umowy na ponad 4 mln zł, z czego 2,8 mln zł to kwota dofinansowania z UE. Pozwoli to na objęcie termomodernizacją między innymi budynku gminnego z filią Gminnego Centrum Informacji w Osuchowie. Zakończenie wszystkich prac przewidziane jest do maja 2018 roku – dodaje Pięcek.

W tym roku czołową inwestycją samorządu w infrastrukturę była modernizacja ul. Warszawskiej, z dofinansowaniem otrzymanym z Progra-

mu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016–2019. Całkowita wartość inwestycji wyniosła prawie 2 mln zł, z czego dotacja celowa z budżetu państwa to około 1 mln zł. Ogólnie rzecz ujmując, strategia rozwoju gospodarczego gminy polega na przyciąganiu mieszkańców wysoką jakością usług komunalnych, stąd duże nakłady na edukację, także przedszkolną, oraz opiekę zdrowotną. Szansą jeszcze nie do końca rozpoznaną dla Mszczonowa może być budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego. Największy park wodny w tej części Europy, w połączeniu z usługami rehabilitacyjnymi, pozwoli przynieść jeszcze większą wartość dodaną, dzięki bliskości Portu Solidarność. ☺☺

–raf

OPINIA

◀JÓZEF GRZEGORZ KUREK | BURMISTRZ MSZCZONÓW

Myszę, że wysoką pozycję w rankingu zawdzięczamy konsekwentnie realizowanej strategii rozwoju gospodarczego, w czym pomaga stabilny skład rady gminy i administracji. Nie marnujemy pieniędzy, nie podejmujemy się utopijnych projektów, na które nie mamy środków. Nie opracowujemy dokumentacji technicznej, studiów wykonalności, specyfikacji czy analiz, jeżeli uznajemy przedsięwzięcie za zbyt drogie i nieefektywne, dzięki czemu utrzymujemy stosunkowo niskie zadłużenie. Mamy dobry kontakt z mieszkańcami i wiemy, jakie są ich

oczekiwania. Dbamy o ład przestrzenny, nie pozwalamy budować i przekształcać nieruchomości tam, gdzie nie jesteśmy w stanie doprowadzić mediów. Zabezpieczyliśmy potrzeby mieszkańców, jeżeli chodzi o dostęp do przedszkoli, w ponad 100 proc., przyjmujemy nawet dzieci z sąsiednich gmin. Mamy punkt żłobkowy w prywatnym przedszkolu i kilka innych przedszkoli. Dobrze współpracujemy z marszałkiem czy starostą, podobnie z wojewodą i rządem. Nie patrzą na politykę, interesuję mnie gospodarka i rozwój. ☺☺

DLA „RZ”

GMINY MIEJSKIE I MIEJSKO-WIEJSKIE

Aktywni mieszkańcy to skarb

III MIEJSCE – LEGIONOWO

Miasto jest otwarte na partycypację mieszkańców, stąd duże nakłady na projekty osiedlowe inicjowane z budżetu obywatelskiego.

W 2016 roku największą ukończoną inwestycją w Legionowie było Centrum Komunikacyjne, o multimodalnym charakterze. To połączenie dworca kolejowego, multimedialnej biblioteki, powierzchni usługowej oraz pomieszczeń biurowych, w których odbywają się m.in. konferencje. Na nowy dworzec czekano niemal 60 lat.

Będąc wizytówką miasta inwestycja była dofinansowana w 85 proc. z funduszy szwajcarskich w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W jej ramach powstały także w Centrum dwa wielopoziomowe parkingi na ponad 1000 samochodów. Z obiektów korzystają mieszkańcy całego powiatu legionowskiego. Mediatece towarzyszy z kolei sala widowiskowa. Inwestycja w wartości 50 mln zł została zakończona z dwuletnim opóźnieniem. Wzrost kosztów wynikał głównie z prawie dwuletniego opóźnienia na budowie i konieczności wyboru nowego wykonawcy. – W ubiegłym roku zakończyliśmy również inwe-

MAT PRAS

stycję w postaci budynku socjalnego, odebraliśmy liczne place zabaw i siłownie plenerowe zainspirowane lokalnymi inicjatywami, wymienialiśmy kotły węglowe na ekologiczne źródła ciepła, ważna była również inwestycja w kogenerację w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej Legionowo – mówi Tamara Mytkowska, kierownik Referatu Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Legionowo.

W tym roku rozpoczęła się budowa basenu przy zespole szkół na osiedlu Piaski. Pływalnia ma być gotowa we wrześniu następnego roku, w dzień będą z niej korzystali uczniowie, a popołudniami pozostali mieszkańcy. To drugi nowoczesny basen w Legionowie. Zain-

teresowanie tym pierwszym przewyższa możliwości obiektu, więc budowa na Piaskach stała się koniecznością. To największa inwestycja miejska zaplanowana na lata 2017–2018. Basen będzie miał siedem torów, leżanki z masażem, masaż ścienny, odrębny brodzik dla dzieci. Na zewnątrz będzie zamontowana zjeżdżalnia. Inwestycja będzie kosztowała miasto około 18 mln zł.

– Poza tym budujemy parkingi Park and Ride przy ul. Szwajcarskiej, stacje rowerowe, budynek wielorodzinny na osiedlu Piaski z przedszkolem, klubem osiedlowym i przychodnią na parterze, planujemy oddanie do użytku kolejnych miejsc do zabaw i siłowni

plenerowych, a także stale wymieniamy kotły węglowe na ekologiczne źródła ciepła – dodaje Mytkowska.

Inwestycje są zgodne ze strategią marki miasta Legionowa. Ośrodek chce prezentować się jako otwarty na obywatelską partycypację mieszkańców, stąd duża część nakładów na projekty osiedlowe inicjowane z budżetu obywatelskiego. Podobnie jest z budową ścieżek rowerowych, ten sam dokument mówi, że miasto ma słynąć dobrej infrastruktury przeznaczonej do aktywnego wypoczynku, wysokiej jakości życia. Sztandarowym projektem związanym z tą koncepcją była budowa tzw. parku zdro-

OPINIA

ROMAN SMOGORZEWSKI
BURMISTRZ LEGIONOWA

Potencjałem Legionowa są ludzie. To właśnie mieszkańcy, którzy coraz chętniej angażują się i utożsamiają z miastem, są jego siłą napędową.

To dzięki wyjątkowym ludziom mieszkającym w Legionowie miasto się rozwija. Na niewielkiej powierzchni mieszka nas ponad 50 tysięcy i podstawą działania naszego samorządu jest poprawianie jakości i komfortu ich życia. Zaangażowanie mieszkańców w sprawy ich małej ojczyzny widać w inicjatywach lokalnych – małych projektach inwestycyjnych, które od początku do końca powstają przy zaangażowaniu grupy inicjatywnej – osób, które z tych inwestycji będą każdego dnia korzystać. Dzięki środkom przeznaczonym na inicjatywy lokalne powstały siłownie plenerowe, place zabaw i tereny rekreacyjne. Jestem dumny z Legionowa i mieszkańców, którzy chętnie włączają się w życie swojego miasta. Najlepszym dowodem na to zaangażowanie było tegoroczne referendum, w którym frekwencja była porównywalna z wyborami ogólnokrajowymi i którego wynik pokazuje, że walcząc wspólnie o nasze miasto, zapominamy o wszelkich podziałach. To prawdziwa przyjemność pracować dla tak wyjątkowych ludzi. ©

wia. Niemniej miasto dba także o twardą infrastrukturę, wedle pierwotnych propozycji budżetowych Legionowo w tym roku miało wydać z miejskiego budżetu przeszło 7,3 mln zł na budowę i modernizację 16 legionowskich ulic. Do większych inwestycji drogowych należy przebudowa

dwóch skrzyżowań, pierwszego położonego u zbiegu alei Róż z aleją Legionów i drugiego leżącego na styku aż czterech innych ulic, alei 3 Maja, Mikołaja Kopernika, Fryderyka Chopina i Henryka Siemiradzkiego z tegorocznego budżetu wydanych zostanie blisko 1,2 mln zł. © —raf

REKLAMA

823923

Wszystkie kanały komunikacji – zero problemów

Niedomagający system przyjmowania i przetwarzania zgłoszeń o awariach, a także brak jasnych procedur komunikacji na wypadek sytuacji kryzysowych, takich jak katastrofy naturalne, może rodzić poważne problemy. Dlatego władze lokalne coraz chętniej inwestują w nowoczesne produkty usprawniające przebieg komunikacji ze służbami i mieszkańcami.

Blue Alert, od sopockiej spółki Blue Media, jest zaawansowanym narzędziem do skutecznej komunikacji na temat zaistniałych incydentów, zdarzeń lub planowanych działań, z wykorzystaniem m.in. SMS-ów, wiadomości e-mail czy informacji na stronie internetowej. Blue Alert tym różni się od Regionalnego Systemu Ostrzegania, że nie służy jedynie do wysyłania masowych ostrzeżeń, ale przede wszystkim do precyzyjnego i skutecznego powiadamiania urzędników, przedstawicieli służb, mediów i samych mieszkańców. Blue Alert wymaga bowiem w sytuacjach krytycznych potwierdzenia otrzymania alertu. Dzięki temu dyspozytor wysyłający ostrzeżenie ma świadomość, jaki odsetek adresatów – a także kto konkretnie – zareagował na alert.

– Założmy, że w ciągu kilku godzin mają nadejść silne wiatry, które mogą wyrządzić sporo zniszczeń nad określonym powiatem. Za pomocą Blue Alert, dyspozytor jest w stanie automatycznie powiadomić przedstawicieli konkretnych gmin i miejscowości o zbliżającym się zagrożeniu. W tym samym czasie może też wysłać alert do mieszkańców, lokalnych mediów i innych zainteresowanych instytucji (np. przedsiębiorstw znajdujących się na zagrożonym obszarze). Jeśli sytuacja jest naprawdę dramatyczna system wymaga od adresatów potwierdzenia otrzymania wiadomości – np. poprzez wysłanie smsa zwrotnego lub odsłuchania do końca wiadomości głosowej. Nawet jeśli alert jest wysyłany w piątkowy wieczór, to wymóg przymusowej odpowiedzi zwiększa szansę na szybkie skoordynowanie działań pomiędzy wszystkimi służbami i miesz-

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

kańcami – wyjaśnia Marcin Burda, odpowiedzialny za rozwój Blue Alert.

Kluczowa zaleta Blue Alert polega na tym, że system pomaga ułożyć – w jednostkach administracji centralnej, wojewódzkiej i powiatowej, jak i na poziomie samorządów miejskich i gminnych – jasne procedury komunikacyjne w sytuacjach alarmowych. Podmioty korzystające z platformy najpierw ustalają temat – może to być Powódź, Silny wiatr, Akcja Zima, Smog, Problemy komunikacyjne, itp. Następnie dla każdego tematu ustawiają odpowiednią procedurę komunikacji oraz definiują grupę

obywateli i jednostek, do których chcą dotrzeć z komunikatem. Wszystko po to, by w sytuacjach awaryjnych, jeden dyżurny mógł w minutę powiadomić wszystkie służby, mieszkańców czy media o zaistniałych zdarzeniach. Jeden dyspozytor w ciągu zaledwie kilku minut jest też w stanie zwołać sztab kryzysowy, bez potrzeby wydzwania po kolei do zainteresowanych osób.

Sprawne przyjmowanie zgłoszeń

Blue Alert nie tylko informuje czy ostrzeżenie, ale również przyjmuje zgłoszenia.

Informacje o nieprzewidzianych zdarzeniach, np. o nieprzejezdnych drogach z powodu obfitych opadów śniegu, mogą zgłaszać sami mieszkańcy za pomocą SMS-ów lub specjalnych formularzy online. Dzięki temu władze mogą szybciej informować o incydentach odpowiednie służby.

Co istotne, aby mieszkańcy mogli czerpać korzyści z Blue Alert nie muszą mieć zainstalowanej żadnej aplikacji, ani nawet nie muszą mieć dostępu do internetu, wystarczy być w zasięgu telefonii komórkowej. Blue Alert jest też jedynym systemem szybkiego ostrzegania, który potrafi przyjmować użytkowników „ad hoc”. Co to znaczy? – Wyobraźmy sobie, że ma nadejść fala powodziowa do jakiegoś miasta. Dyspozytor za pomocą naszego systemu wysyła alert do mediów z wiadomością, aby osoby chcące otrzymywać aktualne informacje o zagrożeniu wysłały SMS pod podany numer. Dzięki temu mogą natychmiast otrzymywać pilne w danym momencie powiadomienia, bez konieczności bycia wcześniej zapisanym do określonej bazy numerów – wylicza Marcin Burda.

Blue Alert obsługuje wszystkie kanały komunikacji – SMS, telefon, formularz zgłoszeniowy, informacyjną stronę internetową. Platforma oferuje cztery schematy komunikacji: informacyjny, alarmowy, planowany i zgłoszeniowy, które można dostosowywać do potrzeb danego samorządu. Prostota i wygoda używania platformy sprawia, że można ją łatwo i szybko zaimplementować w dowolnym urzędzie miasta czy gminy. ■

GMINY WIEJSKIE

Ambitna droga ku ekologii

I MIEJSCE – STRAWCZYN
Atrakcyjna i dynamicznie
rozwijająca się gmina
w województwie
świętokrzyskim, licząca
10,8 tys. mieszkańców. Kusi
walorami przyrodniczymi,
bogatą ofertą kulturalną,
rekreacyjną i sportową.

Czyste powietrze, wysoki stopień zalesienia, dogodne położenie w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym sprawiają, że Strawczyn coraz chętniej odwiedzają turyści ceniący sobie odpoczynek na łonie natury i coraz częściej osiedlają się tu nowi mieszkańcy. Z roku na rok ich przybywa. Samorząd prowadzi zrównoważoną politykę rozwoju gminy. Dzięki realizacji założonych celów i programów możliwe jest osiągnięcie bardzo dobrych wyników w wielu dziedzinach.

Atrakcyjne tereny inwestycyjne oraz progospodarcza polityka sprawiają, że Strawczyn jest przyjazny dla przedsiębiorców i inwestorów. W 2015 r. przyjęto uchwałę określającą warunki udzielania pomocy de minimis dla firm rozpoczynających działalność gospodarczą na terenie gminy, a w 2016 r. uchwałę w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości stano-

wiącą regionalną pomoc inwestycyjną. Samorząd odnosi liczne sukcesy w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych. Według raportu podsumowującego wdrażanie PROW na lata 2007–2013 gmina zajmuje I miejsce w województwie świętokrzyskim pod względem wykorzystania środków z tego programu.

Jednym z sukcesów jest rozwój oferty rekreacyjno-

-sportowej gminy. Budowa nowoczesnego Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Strawczynie ze stadionem lekkoatletycznym, krytą pływalnią, polem do minigolfa, skateparkiem, kortem tenisowym sprawia, że w gminie istnieje możliwość organizowania imprez i przedsięwzięć na miarę oczekiwań mieszkańców całego województwa świętokrzyskiego.

Władze gminy kładą szczególny nacisk na wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych. W modyfikowanym obecnie MPZP gminy planuje się tereny pod farmy fotowoltaiczne. Do tej pory większą część obiektów użyteczności publicznej przeszła gruntowną termomodernizację. Systemy solarne, pompy ciepła i ekologiczne kotły stały się nieodłącznym elementem

wielomilionowego projektu, dzięki któremu wszystkie placówki oświatowe oraz dwie strażnice otrzymały ponad 3 mln zł dofinansowania z RPO WŚ 2007–2013.

W 2016 r. gmina pioniersko zrealizowała inwestycję polegającą na budowie kilkudziesięciu instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych i jednej instalacji na krytej pływalni Olympic w Strawczynie. Środki pozyskaliśmy z PROW 2007–2013.

Gmina na różne sposoby walczy o ograniczanie tzw. niskiej emisji. Obecnie realizowany jest projekt w ramach Zinte-

growanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego „Wdrożenie systemu efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego na terenie gminy Strawczyn” polegający na wprowadzeniu nowoczesnych systemów opartych na źródłach ledowych.

Na terenie gminy powstało 16 nowych odcinków dróg gminnych o łącznej długości 7,5 km za kwotę 2,992 mln zł. Ponad 63 proc. kosztów inwestycji zostało pokrytych z pozyskanych przez władze gminy środków unijnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020. © –rb

◀ Nowoczesny, energooszczędny budynek nowego przedszkola i żłobka w Strawczynie

OPINIA

DLA „Rz”

◀ TADEUSZ TKACZYK | WÓJT GMINY STRAWCZYN

W 2016 roku rozpoczęliśmy budowę nowoczesnego budynku w technologii energooszczędnej – pasywnej – na potrzeby wielooddziałowego przedszkola (120 dzieci) i żłobka (16 dzieci). Dziś w budynku certyfikowanym przez Polski Instytut Budownictwa Pasywnego i Energii Odnawialnej prowadzona jest opieka przedszkolna i żłobkowa dla najmłodszych mieszkańców naszej gminy. Przed nami dalsze wyzwania związane z porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej, w tym m.in. budowa nowoczesnej oczyszczalni w Korczyni wraz z budową kanalizacji, poprawa dostępności komunikacyjnej na terenie gminy, budowa hali widowiskowo-sportowej ze strzelnicą przy Centrum Sportowo-Rekreacyjnym w Strawczynie, ciekawa ścieżka dydaktyczna i sportowa trasa narciarsko-biegowa mające na celu ochronę terenów cennych przyrodniczo na terenie gminy, a także rewitalizacja miejscowości Strawczyn i realizacja projektu parasolowego polegającego na montażu odnawialnych źródeł energii na budynkach mieszkalnych mieszkańców gminy (przewiduje się montaż 229 instalacji OZE). ©

REKLAMA

823924

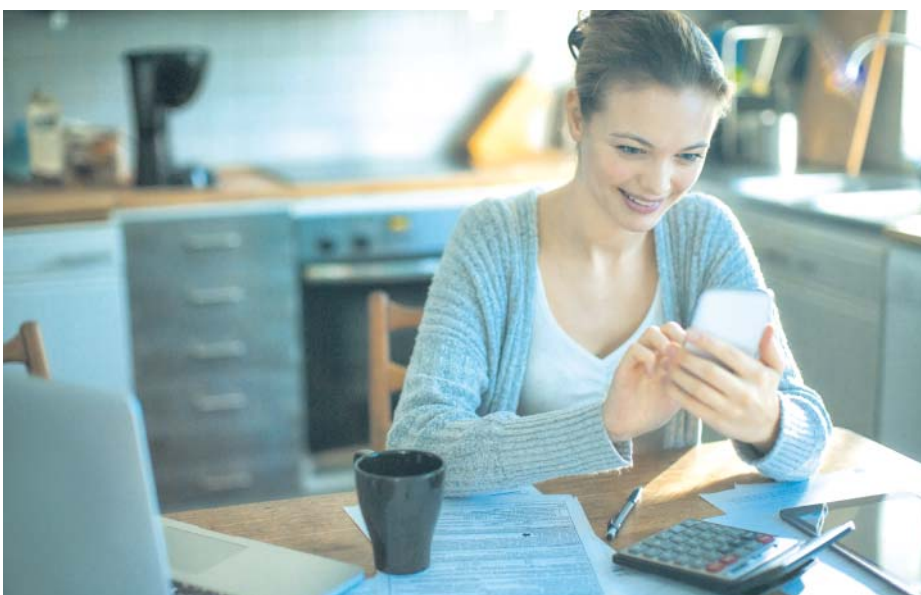
Polskie samorządy stawiają na szybkie płatności online

W 2017 roku perspektywa stania w kolejce, by dokonać opłat w kasie lub złożyć wniosek czy oświadczenie w urzędzie, wydaje się już wielu Polakom nieprawdopodobna. Coraz więcej samorządów to rozumie i wdraża szybkie płatności online.

Z raportu Blue Media „E-administracja oczami Polaków” wynika, że prawie połowa Polaków (46 proc.) najchętniej załatwiałaby sprawy urzędowe, takie jak rejestracja samochodu czy opłacenie podatku za nieruchomość, przez internet. Jest ich niemal tyle samo, co zwolenników wizyt w urzędzie – 49 proc. Tymczasem aż czterech na pięciu interesantów, by skorzystać z usług administracji publicznej, musi udać się do urzędu osobiście. Różnica pokazuje, jak bardzo Polacy chcą korzystać z usług e-administracji, i w jakim stopniu urzędy i instytucje nie są na to przygotowane.

Do załatwiania spraw bez wychodzenia z domu przyzwyczaili nas zakupy online czy możliwość płacenia rachunków przez internet. Nic dziwnego, że podobnych rozwiązań – wygodnych i pomagających oszczędzać czas – domagamy się w innych sferach życia. Technologie sprawdzone w branży e-handlu czy przez masowych wystawców faktur, z powodzeniem są wdrażane przez kolejne polskie urzędy czy instytucje publiczne.

Urząd Miejski w Gdańsku umożliwia mieszkańcom internetowe umówienie wizyty w urzędzie i automatyczne uiszczenie opłaty online za czynność, którą chcą załatwić. W ten sposób czas wizyty mieszkańca w urzędzie zostaje skrócony do niezbędnego minimum, bez przechodzenia „od okienka do okienka”. Podobnie jest też m.in. w Sopocie, Słupsku, Płocku czy Tarnobrzegu, gdzie mieszkańcy płacą przez internet np. za zarejestrowanie pojazdu, wydanie prawa jazdy, sporządzenie aktu małżeństwa, wydanie zaświadczenia o zameldowaniu czy sprawy budowlane. Procedura przebiega w sposób dobrze znany z zakupów internetowych.

FOT. GEBER86

Wszystkie wymienione miasta korzystają z systemu Płatności Online BM od sopockiej firmy Blue Media, specjalizującej się w technologicznych rozwiązaniach w zakresie finansów, ubezpieczeń i transakcji elektronicznych. Firma posiada status krajowej instytucji płatniczej i jest nadzorowana przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF).

Blue Media udostępnia placówkom administracji samorządowej gotową platformę, poprzez którą mieszkańcy mogą dokonywać opłat administracyjnych i skarbów za czynności załatwiane w urzędzie. System sam wskazuje mieszkańcom kwotę opłaty za sprawę, którą chcą załatwić. Użytkownik wybiera formę płatności:

automatyczny przelew bankowy, płatność mobilną BLIK lub kartę płatniczą, a środki automatycznie przekazywane są na konto instytucji.

– Płatności to element obsługi administracji publicznej, który mógłby w zdecydowanej większości odbywać się bezgotówkowo i z pominięciem okienka kasowego – mówi Krzysztof Ambroziak z Blue Media. – Dzięki automatycznym płatnościom zyskują mieszkańcy, którzy otrzymują możliwość regulowania swoich zobowiązań finansowych względem samorządu w wygodny i bezpieczny sposób oraz urzędy, które mogą sprawniej ściągać należne opłaty i podatki. Inwestycja w nowatorskie rozwiązania przynosi im realne

oszczędności i jednocześnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców.

Dlaczego warto wprowadzić płatności internetowe w samorządzie?

Dzięki Systemowi Płatności Online BM samorządy lokalne mogą sprawniej ściągać należne opłaty i podatki – takie jak podatki od nieruchomości, opłaty za wywóz nieczystości czy opłaty koncesyjne. Współpraca samorządów z operatorem systemu płatności online ma więcej zalet.

- 1) Uzupełnia proces płatności – mieszkańcy mają możliwość wyboru spośród różnych form płatności, zarówno tradycyjnych, jak i internetowych.
- 2) Przyspiesza transfer środków do gminy czy dzielnicy – środki wpłacane przez mieszkańców mogą być wypłacane na konto samorządu automatycznie, nawet w ciągu kilkunastu minut.
- 3) Korzystny model biznesowy – koszt obsługi płatności jest po stronie płatujących, samorząd nie ponosi dodatkowych kosztów obsługi systemu.
- 4) Brak rozbieżności pomiędzy kwotą oczekiwaną a kwotą wpłaconą – mieszkańcy dokonują płatności na kwotę wskazaną przez urząd i nie mają możliwości jej edycji, a tym samym popełnienia błędów.
- 5) Pełna identyfikacja wpłacającego – środki są przekazywane na rachunek docelowy z czytelnym, dostosowanym do wymagań samorządu tytułem oraz danymi płatnika w polu „Nadawca przelewu”.

GMINY WIEJSKIE

Szybki rozwój na wielu płaszczyznach

II MIEJSCE – ZIELONKI
Gmina Zielonki buduje szkoły i baseny, kanalizację i drogi, walczy ze smogiem. W szybkim tempie przybywa mieszkańców, podobnie jak i miejsc pracy.

Niewątpliwym atutem gminy jest jej położenie. Z krakowskiego Rynku Głównego do granic Zielonek jest w linii prostej 5 kilometrów. Gmina w większości leży w strefie chronionego krajobrazu, m.in. w otulinie Ojcowskiego Parku Narodowego i Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie. Malownicze krajobrazy zachęcają do rekreacji, stolica Małopolski najkorzystniej widokowo prezentuje się właśnie z gminy Zielonki.

W pięciu szkołach uczy się 2200 osób, właśnie trwa rozbudowa dwóch placówek – w Zielonkach i Bibicach. Nowe segmenty mają być gotowe w 2018 r., przy obu szkołach powstaną przyszkolne baseny, by dzieci już od najmłodszych lat mogły uczyć się pływać. W przyszłym roku ma ruszyć też budowa nowego budynku oświatowego w Przybysławicach: szkoły z basenem i przedszkola, który zastąpi niefunkcjonalny budynek w Korzkwi. Inwestycje zwiększą bazę oświatową o miejsca dla kolejnych 900 uczniów. Co ważne, uczniowie gminnych szkół od lat osiągają najlepsze w Małopolsce wyniki z egzaminów zewnętrznych, co też potwierdzili tegoroczni absol-

wenci gimnazjów. Na terenie gminy działają dwa przedszkola samorządowe i 11 niepublicznych.

W zeszłym roku wśród gminnych inwestycji dominowały drogowe, m.in. wykonano przebudowę dwóch ulic w Zielonkach z udziałem funduszy zewnętrznych, wartą prawie 1,3 mln. Gmina współfinansuje 16 aglomeracyjnych linii autobusowych MPK, by zapewnić mieszkańcom dobrą komunikację z Krakowem, każdego roku wydaje na to ponad 2,2 mln zł. W 2017 r. gmina podpisała z Krakowem i powiatem krakowskim umowę o wspólnej realizacji ważnej inwestycji drogowej o wartości 18,3 mln zł, będzie to rozbudowa układu drogowego na wlocie do Krakowa od północy. Powstanie tam m.in. wiadukt nad torami kolejowymi, dwa ronda, chodniki i ścieżki rowerowe. Inwestycja, która ma znacznie poprawić wjazd do stolicy Małopolski od północy, powinna być gotowa w 2019 r. Gmina Zielonki jest liderem tego projektu.

Jeśli chodzi o liczbę firm na tysiąc mieszkańców, to gmina Zielonki jest na trzecim miejscu w Małopolsce, po Zakopanem i Krakowie. Jest tu ponad 2200 podmiotów gospodarczych, w większości to przedsiębiorstwa usługowe. Mieszkańcy gminy pracują w Krakowie, ale i mieszkańcy Krakowa korzystają z prawie 8 tys. miejsc pracy na terenie gminy.

Smog to problem całej Małopolski, więc i gmina Zielonki z nim walczy. Większość z 7,2

tys. domów na terenie gminy jest ogrzewanych gazem, ale ok. 1000 gospodarstw ma stare piece węglowe, które wymagają wymiany. Obecnie gmina ma zabezpieczone 6 mln zł na ten cel, co wystarczy na wymianę 450 pieców. Ten proces już trwa. W 2016 r. na terenie gminy zrealizowano projekt „Powietrze na wagę złota” – pilotażowo wdrożono monitoring jakości powietrza za pomocą 12 czujników, następnie gmina dokupiła kolejne czujniki od firmy Airly (którą stworzyli studenci AGH zaangażowani w ten projekt). W efekcie gmina Zielonki jako pierwsza w Polsce uruchomiła sieć monitoringu jakości powietrza – od ubiegłego sezonu grzewczego w 19 miejscowościach gminy 42 czujniki monitorują stężenie pyłów, a mieszkańcy mogą sprawdzić poziom zanieczyszczeń online na map. airly.eu i zielonki.pl. Kolejne gminy w Polsce poszły tym śladem (Zielonki są w tym roku także laureatem nagrody „Innowacyjny samorząd” – więcej na str. 23).

Również od ubiegłego sezonu grzewczego, jako pierwsza gmina wokół Krakowa, Zielonki kontrolują, czym mieszkańcy palą w piecach, i badają próbki popiołów. Rusza termomodernizacja sześciu budynków użyteczności publicznej. Teraz gmina Zielonki, wraz z 26 samorządami Małopolski, zabiega o pozyskanie dotacji unijnych na budowę instalacji odnawialnych źródeł energii w domach mieszkańców. ©©

—rb

♦ Świetne położenie i bardzo dobra infrastruktura przyciąga do Zielonek nowych mieszkańców

♦ OPINIA

♦ BOGUSŁAW KRÓL | WÓJT GMINY ZIELONKI

Rozwijamy się równocześnie na wielu płaszczyznach. Jednocześnie inwestujemy w infrastrukturę komunalną, siećową (kanalizację, wodociągi), oświatową, rekreacyjną, turystyczną i drogi. Dzięki temu gmina Zielonki od lat jest chętnie wybierana na miejsce zamieszkania – w ciągu ostatnich 20 lat liczba mieszkańców wzrosła z 11 do 22 tys., a każdego roku przybywa ok. 500 nowych mieszkańców. Gmina ma jedno z najwyższych dodatnich sald migracji w województwie małopolskim.

Inwestujemy w place zabaw, tereny rekreacyjne, boiska, siłownie zewnętrzne, szlaki rowerowe. Ważne jest bezpieczeństwo, nie tylko najmłodszych, dlatego budujemy nowe drogi i chodniki. Nie bez znaczenia jest rozwinięta infrastruktura – gmina jest skanalizowana w 85 proc., a kolejna inwestycja kanalizacyjna za blisko 25 mln właśnie została rozpoczęta. Kilka lat temu wybudowaliśmy trzy duże zbiorniki na wodę, przy takim tempie rozwoju było to niezbędne. ©©

DLA „Rz”

Dobrze wykorzystują swoje atuty

III MIEJSCE – DĘBNO
Gmina ma charakter rolniczy, ale zamierza silniej postawić na turystykę.

Położona 60 km na wschód od Krakowa gmina wiejska Dębno w powiecie brzeskim szybko nadrabia zaległości w budowie infrastruktury drogowej. Jesienią tego roku zaplanowano przebudowę sześciu odcinków dróg. W lipcu odebrano odcinki dróg między innymi w Łoniowej i Łysej Górze Zamieściu.

Gmina dba o infrastrukturę publiczną, stawiając np. nowe wiaty przystankowe. To wyróżnia ten lokalny samorząd, oddalony od aglomeracji krakowskiej w dobie podupadającego transportu publicznego między mniejszymi miejscowościami a stolicami powiatów. W gminach wiejskich znaczącą rolę zarówno tożsamościową, jak i kulturotwórczą, odgrywa Ochotnicza Straż Pożarna. Flagowymi inwestycjami Dębna w 2016 roku był remonty remizy OSP w Jaworsku i budowa nowej w Woli Dębińskiej, zakończono też prace przy remizie w Perle, inwestycje finansowano między innymi w ramach programu „Małopolskie remizy”.

W strategii rozwoju gminy Dębno na lata 2015–2022 położono silny nacisk na rozwój usług turystycznych.

♦ Gmina promuje Muzeum Zamek w Dębnie, organizując tu m.in. turniej rycerski

♦ OPINIA

♦ WIESŁAW KOZŁOWSKI | WÓJT DĘBNA

Tylko w tym roku oddaliśmy około 15 km wyremontowanych dróg. A bodaj największym tegorocznym sukcesem jest pozyskanie środków na budowę hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dębnie w kwocie 4 mln zł. Wsparcie będzie pochodziło z Ministerstwa Sportu i Turystyki. Postaramy się również o środki na renowację boisk sportowych, to 522 tys. zł. W ramach projektów unijnych udało nam się zdobyć milionową dotację na wyrównywanie szans dla uczniów. Biorąc

pod uwagę fakt, że nasz budżet to około 46 mln zł, a wydatki inwestycyjne około 8 mln zł, wsparcie zewnętrzne bardzo nam pomaga. Widzimy przyszłość w nakładach na zrównoważony rozwój i ekologię, to może być nasza przewaga, pozwalająca przyciągać nowe osadnictwo. Mamy cały czas przyrost naturalny na plusie, a że blisko jest autostrada, ludność coraz bardziej mobilna, to nakłady na ochronę środowiska wobec problemów Krakowa ze smogiem mogą przynieść ponadprzeciętny zwrot. ©©

DLA „Rz”

Położona na granicy dwóch krain geograficznych: Przedgórze Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej, gmina posiada istotne walory turystyczne, zarówno o charakterze kulturowym, jak i przyrodniczym. Na terenie gminy Dębno znajdują się obszary objęte różnymi formami prawnej ochrony przyrody: Bratucki Obszar Krajobrazu Chronionego, Radłowsko-Wierchosławicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego.

Dużą uwagę gmina poświęca promocji walorów turystycznych, np. obiektów dawnej Spółdzielni Pracy Przemysłu Ludowego i Artystycznego Kamionka, starego zakładu ceramiki. Chcemy nieopodal zrobić plac zabaw. Promuje też Muzeum Zamek w Dębnie. W celu poszerzenia oferty rekreacyjnej w ubiegłym roku w Białolinach Szlacheckich zbudowano zadaszoną scenę plenerową.

Choć liczba ludności w gminie wzrasta, samorząd nie rezygnuje z nakładów na politykę prorodziną. Tylko w zeszłym roku oddano do użytku trzy place zabaw, przy przedszkolu w Porąbce Uszewskiej oraz Maszkienicach i Niedźwiedzi. W 2016 roku wyremontowano i rozbudowano także szkołę w Łoniowej. W zniżonych

pozbawionych rwących potoków częściach kraju pewnie trudno to zrozumieć, ale w Dębnie jedną z większych potrzeb inwestycyjnych jest ochrona przeciwpowodziowa. W zeszłym roku przeprowadzono regulację potoku Niedźwiedzi, w celu ochrony pobliskich terenów przed zalaniem. W ramach projektu utrwalono i zabezpieczono koryto potoku na terenie Dębna i Woli Dębińskiej, na odcinkach o łącznej długości około 1,9 kilometra. Projekt powstał w ramach partnerstwa gminy Dębno z Małopolskim Zarządkiem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie.

Łączne koszty prowadzonych na terenie gminy Dębno inwestycji wyniosły prawie 2,5 miliona złotych. Uboga w środki własne gmina musi opierać się przy największych projektach inwestycyjnych na finansowaniu zewnętrznym, co całkiem niezłe samorządowcom Dębna wychodzi. W listopadzie bieżącego roku wsparcie finansowe przyznane zostało z Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa. Ministerstwo pokryje 50 proc. wynoszących 1,6 mln zł kosztów modernizacji drogi gminnej Dębno-Granice. Inwestycja zostanie współfinansowana w ramach Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej. ©©

—raf

Warszawa atrakcyjna dla mieszkańców

Warszawa, jako stolica Polski spełniająca różnorodne oczekiwania

– administracji publicznej, przedstawicielstw dyplomatycznych,
administracji samorządowej, biznesu, turystów i mieszkańców

– wypracowała rozwiązania, które dla tych wszystkich grup stanowią o wygodnym,
bezpiecznym i atrakcyjnym życiu w mieście.

Warszawa rozwija się przede wszystkim dla swoich mieszkańców. Wiele inwestycji, modernizacji i programów powstaje też z myślą o wszystkich jego użytkownikach – zarówno o mieszkańcach, jak i przyjeżdżających po wypoczynek, czy pracę. Warszawa jest miastem otwartym i tolerancyjnym, i coraz ciekawszym turystycznie. W ubiegłym roku gościła blisko 10 mln turystów z zagranicy i Polski.

Wizytówką Warszawy jest rozwinięta komunikacja miejska. Nowy tabor auto-

busowy i tramwajowy, dwie linie metra, wygodne przystanki, nowy most, ścieżki i rowery miejskie, parkingi P&R czynią miasto dostępnym i funkcjonalnym zarówno dla mieszkańców, jak i gości.

Dbalność o ekologię – o zieleni miejską, powietrze, wodę – to nie tylko miasto zdrowsze na co dzień, ale lepiej postrzegane przez przyjezdnych i inwestorów. W Warszawie jest blisko 80 parków i rozległe tereny lasów miejskich. Sukcesywnie w nich, oraz przy ulicach

dosadzone są drzewa – w 2017 roku 19 tysięcy sztuk. To powoduje, że skutki bardzo dynamicznie rozwijającego się miasta nie uszczuplają w znaczący sposób liczby drzew.

Stolica wygrała walkę o dobrą wodę prosto z kranu, natomiast na siłę przybiera ciągle trwająca batalia o zmniejszenie smogu, wyraża się sumą 12,5 mln zł przeznaczonych w 2017 r. na m.in. wymianę pieców i odnawialne źródła energii.

W tym roku Warszawa na inwestycje przeznaczyła blisko 2,5 mld zł, w tym 800 mln zł z unijnych dotacji. Efekty zmian są widoczne nie tylko na wielkich budowach komunikacyjnych, szpitali i przychodni zdrowia, szkół, żłobków i przedszkoli, ale także w programach skierowanych do seniorów i dzieci, oraz tych tworzących z myślą o zwierzętach. Zrównoważony rozwój stolicy wpływa na realizację osobistych planów mieszkańców, którym w Warszawie dobrze się mieszka, pracuje i odpoczywa. ■

Panorama Warszawy

Najnowsza część bulwarów

REKLAMA

824590

Ambicja w parze ze skutecznością

Płocki samorząd realizuje wiele przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców w różnych sferach życia. Buduje drogi o strategicznym znaczeniu, unowocześnia tabor transportu publicznego, ale także sięga po nowatorskie rozwiązania, jak współpraca w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego czy autorski program „Mieszkania na start”.

Inwestycje z milionowym wsparciem

Jedną z inwestycji, mających ogromne znaczenie dla rozwoju Płocka, jest budowa obwodnicy północno-zachodniej. – Będzie to nowy kręgosłup komunikacyjny miasta, ale także trasa o dużym znaczeniu regionalnym. Droga umożliwi też dojazd do nowych terenów inwestycyjnych – wyjaśnia Andrzej Nowakowski, prezydent Płocka. Budowa podzielona jest na trzy etapy. Pierwszy z nich już służy użytkownikom, drugi odcinek wkrótce zostanie skończony, a trzeci etap, który jest w fazie realizacji, zakończy się w połowie przyszłego roku. Szacunkowa wartość całej inwestycji wynosi ponad 164 mln zł, a dofinansowanie unijne to blisko 130 mln zł.

Kolejnym dużym przedsięwzięciem, na które miasto pozyskało wsparcie z UE jest tzw. program mobilności miejskiej. Składa się na niego kilka zadań, m.in. przebudowa ul. Łukasiewicza, zakup 25 autobusów niskoemisyjnych, kupno nowych wiat przystankowych, z których część będzie wyposażona w system dynamicznej informacji pasażerskiej, citylighty i monitoring. Zbudowany zostanie też parking dla kilkuset aut w systemie park and ride. – Całkowity koszt inwestycji przekracza 92 mln zł, a z Unii Europejskiej uzyskaliśmy dotację w wysokości 66,5 mln zł. Już podpisaliśmy umowy z wykonawcami – na dostarczenie autobusów hybrydowych i na przebudowę ul. Łukasiewicza. W przyszłym roku na płockie ulice wyjadą autobusy marki Solaris Urbino 12 Hybrid – informuje prezydent Nowakowski.

Frontem do Wisły

Miasto rozpoczęło też modernizację nabrzeża. – Już dziś skarpy i tereny nad Wisłą są atrakcyjnym miejscem do rekreacji i wypoczynku, a po zakończeniu prac pojawią

Prezydent Płocka Andrzej Nowakowski (z lewej) i dyrektor Andrzej Sienkiewicz z Solaris Bus and Coach po podpisaniu umowy na zakup 25 autobusów hybrydowych

się nowe elementy, które sprawia, że to miejsce zyska dodatkowe walory – przekonuje prezydent Płocka. W ramach pierwszego etapu rewitalizacji przebudowany zostanie kilometrowy odcinek bulwarów, wybudowana zostanie również ścieżka rowerowa. Przy okazji tych prac powstanie infrastruktura, której w tym miejscu brakuje: sieć kolektorów sanitarnych, deszczowych, sieć energetyczna. Wzdłuż rzeki powstanie promenada spacerowa ciągnąca się od mostu do nowego portu. Powstaną też nowe ostrogi, które ułatwią korzystanie z portów (nowego i starego) oraz „odepczną” główny nurt rzeki od jej prawego brzegu i dzięki temu zapobiegną niszczeniu plaży. Wzdłuż promenady staną nowe ławki, stojaki na rowery, oświetlenie, budynek socjalny z ogólnodostępnym WC,

będzie też plac zabaw oraz skwer biznesowy – miejsce, w którym będzie można doładować sprzęt mobilny. Zbudowana zostanie także ścieżka biegowa o długości czterech kilometrów. Inwestycja będzie kosztować 32 mln zł, ale miasto stara się o 20 mln zł unijnego dofinansowania.

To nie jest pierwsza inwestycja w tej części miasta. Niespełna trzy lata temu zostały wyremontowane alejki spacerowe na skarpię wiślanej. Powstała nowa nawierzchnia mineralna oraz z płyt granitowych, nowe ogrodzenie, w części wykonane z bezpiecznego, hartowanego szkła z podświetleniem ledowym. Zasadzone zostały też nowe rośliny, m.in. lipy kandelabrowe, których korony przypominają swoim kształtem otwarte parasole. Jednak te prace to tylko część z wi-

docznych elementów inwestycji, bowiem renowacja obejmowała także m.in. odwodnienie i umocnienie skarpy. Łączna wartość prac wyniosła około 7 mln zł, a miasto pozyskało ponad 3 mln zł dofinansowania z rezerwy ministra administracji i cyfryzacji na usuwanie skutków osuwisk.

Lider wśród samorządów

Płocki samorząd szczeni się też tym, że podejmuje się realizacji nowatorskich przedsięwzięć. Jednym z nich jest autorski program „Mieszkania na start”. – Naszą koncepcją wyprzedziliśmy rządowy pomysł „Mieszkanie dla młodych”. Inicjatywa polega na budowie mieszkań z przeznaczeniem na wynajem dla ludzi młodych, chcących swoją przyszłość związać z naszym miastem – podkreśla prezydent Andrzej Nowakowski. Program adresowany jest do ludzi w wieku 18-35. W 2016 roku oddany został do użytku pierwszy budynek z 15 mieszkaniami, w tym roku klucze do lokali otrzymało 16 kolejnych rodzin. Następne budynki, w których łącznie będzie prawie sto mieszkań, zostaną przekazane użytkownikom w przyszłym roku.

Kolejną inicjatywą, dzięki której Płock zalicza się do grona liderów, jest realizacja umowy w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. – Płock, jako jedno z pierwszych miast na Mazowszu, postawił na inwestycje realizowane w formule PPP. Umowa obejmowała modernizację 24 obiektów użyteczności publicznej, aby zwiększyć ich efektywność energetyczną. W planach są również kolejne projekty w obszarze sportu i ochrony zdrowia – zaznacza prezydent Płocka.

Warto dodać, że pod koniec listopada płocki samorząd organizuje Międzynarodowe Forum PPP, podczas którego o dobrych praktykach współpracy w formule PPP opowiedzą praktycy i eksperci. ■

FOT. DOMINIK DZIEDYNY

Europejski

samorząd

RANKING WYKORZYSTANIA FUNDUSZY UNIJNYCH

Piątek
24 LISTOPADA 2017

Samorządy ruszają do przodu

FUNDUSZE UE | Gminy przyspieszyły ostatnio z dotowanymi przedsięwzięciami. Piętrzą się jednak przed nimi nowe przeszkody.

ARTUR OSIECKI

– Jeśli chodzi o bieżącą perspektywę środków unijnych mogę powiedzieć – nareszcie! Na uruchomienie poszczególnych programów czekaliśmy z niecierpliwością. Poświęciliśmy wiele czasu na to, aby się do niej dobrze przygotować i zaplanować szereg projektów do realizacji. Trwają już inwestycje kubaturowe, ale także projekty „miękkie”. To dla nas kolejna szansa na dalszy rozwój – mówi Janusz Gromek, prezydent Kołobrzegu. Co popularne wśród turystów i kuracjuszy nadmorskie uzdrowisko zyska dzięki dotacjom?

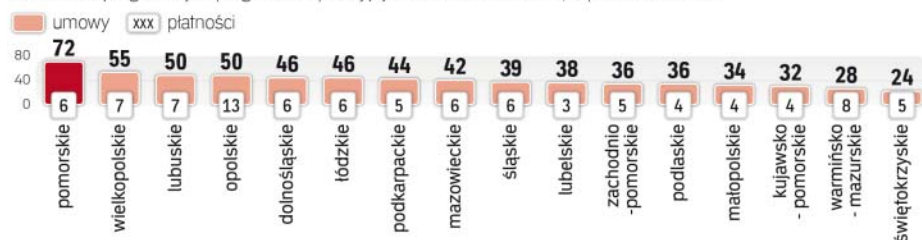
– Dzięki funduszom unijnym rozpoczęliśmy wielką przebudowę dróg w samym centrum miasta, która ma ułatwić dojazd do największych turystycznych atrakcji. Trwa też budowa kolejnej części naszej wizytówki – nadmorskiej promenady. Rozpoczęliśmy inwestycję mającą poprawić ogólną komunikację mieszkańców. To sześć mniejszych projektów m.in. rower miejski, centrum przesiadkowe, ścieżki rowerowe, nowe przystanki komunikacji miejskiej czy zadaszone parkingi rowerowe. Dzięki dofinansowaniu zakupiliśmy osiem autobusów – niskoemisyjnych, rozpoczynamy też pracę nad uatrakcyjnieniem wybranych terenów zielonych. Mamy podpisaną umowę na remont miejskiego targowiska – wylicza Gromek.

Jak podkreśla, ważne są również projekty edukacyjne, jak: pilotażowy i jedyny w Polsce koncept „Zdrowe dzieci w zdrowych gminach” obejmujący dzieci pierwszych klas szkół podstawowych i „Równy start – zwiększenie szans dostępu do edukacji przedszkolnej” obejmujący również dzieci niepełnosprawne.

Niesnaski polityczne

Również władze województw wskazują na przyspieszenie w wykorzystaniu pie-

Stan realizacji regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020, w proc. środków UE

Stan realizacji krajowych programów operacyjnych na lata 2014-2020, w proc. środków UE

➔ **RESORT ROZWOJU WSKAZUJE NA ZBYT WOLNE, W JEGO OCENIE, TEMPO REALIZACJI RPO.**

niędzy unijnych.

– Realizacja regionalnych programów operacyjnych (RPO) nabiera tempa. Głoszony przez obecną władzę mit, jakoby programy krajowe szły świetnie, a regionalne kiepsko, upada dzisiaj w konfrontacji z faktami. A fakty są takie, że dotychczas siłą napędową chociażby krajowego programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko 2014-2020” było śmiałe podejście rządu PO-PSL do budowy dróg krajowych i autostrad, a więc ogłaszanie przetargów i podpisywanie umów z wykonawcami od samego początku obecnej perspektywy, w latach 2014-2015. Przewaga w zakresie kontraktacji i certyfikacji programów krajowych wynikała więc ze strategicznych decyzji poprzedniej ekipy rządzącej – mówi Olgierd Geblewicz, marszałek województwa zachodniopomorskiego.

Jak podkreśla, programy regionalne mają inną specyfikę. – Są dużo bardziej skomplikowane. Ich realizacja to de facto żmudne rozsiewanie wielu mniejszych inwestycji wśród zróżnicowanych beneficjentów na obszarze całego

regionu, co wiąże się z ogromnym nakładem pracy. Obecnie jednak programy regionalne przyspieszają. Według danych na koniec października br. średni poziom kontraktacji w regionach wynosił 42 proc., a w przypadku programów krajowych – 49 proc. Widać więc wyraźnie, że różnica jest niewielka – mówi Geblewicz, który pełni też funkcję prezesa Związku Województw RP.

Pomorska dominacja

Co prawda, jak podkreśla Jerzy Kwieciński, wiceminister rozwoju (rozmowa obok), programy regionalne są realizowane wolniej od krajowych to jednak wiceminister przyznaje, że wśród regionów są i liderzy, i to w skali całego kraju, a więc zarówno programów regionalnych, jak i krajowych. Niekwestionowanym liderem, jeśli idzie o kontraktację jest województwo pomorskie, w którym do końca października br. zawarto już umowy na 72 proc. wszystkich dostępnych w tamtejszym RPO środków. Co prawda zawieranie umów w regionach,

także na Pomorzu, zdecydowanie przyspieszyło dopiero w tym roku, ale Pomorze w tym procesie przodowało już i w 2016 r.

Mocne odzwierciedlenie takiego stanu znalazło się w wynikach naszego rankingu, w którym badamy m.in. liczbę nowych projektów i wartość umów podpisanych w 2016 r. (w zł na osobę). Dość wskazać, że w pierwszej trzydziestce najlepszych gmin wiejskich aż tużin to gminy pomorskie, w tym lider tej kategorii gmina Cedry Wielkie i laureat trzeciego miejsca gmina Przywidz. Również w kategorii gmin miejskich i wiejsko-miejskich dominują samorządy z Pomorza. W pierwszej trzydziestce najlepszych jest ich dziewięć, w tym Krynica Morska, która zajęła w tej kategorii drugą pozycję. Inaczej jest jedynie w kategorii miast na prawach powiatu, w której dominują miasta z województwa śląskiego (w pierwszej trzydziestce naszego rankingu jest ich aż dziesięć), ale to aż tak nie dziwi, bo wynika pośrednio z ich ogólnej dużej liczebności (takich miast jest na Śląsku 19). Na Pomorzu miasta na pra-

wach powiatu są raptem cztery. Są to: Gdańsk, Gdynia, Słupsk i Sopot i wszystkie znalazły się w pierwszej trzydziestce tej kategorii, zajmując odpowiednio miejsca: 14., 19., 12. i 9. Miastom śląskim trzeba oddać sprawiedliwość, bo zdominowały pierwszą dziesiątkę tej kategorii, plasując w niej aż piątkę swych przedstawicieli, w tym Rybnik na pozycji lidera i Rudę Śląską na miejscu nr 2.

Trudności i ułatwienia

Przed samorządami dalsza część perspektywy 2014-2020, w której trzeba zakontraktować drugą połowę wszystkich pieniędzy (resort rozwoju chce do końca br. objąć umowami o dofinansowanie 50 proc. środków z UE). Łatwo jednak nie będzie. – To bardzo trudna perspektywa dla gmin i powiatów. Ich budżety są już mocno nadwężone realizacją ambitnych inwestycji w poprzednim okresie programowania, a jeszcze groźniejsze jest zjawisko obserwowane w ostatnich miesiącach na rynku wykonawczym – mówi Geblewicz. Jak wyjaśnia, ceny oferowane w branży budowlanej rzadko mieszczą się w budżetach zaplanowanych na realizację poszczególnych inwestycji. – W sytuacji, gdy samorządy muszą dokładać kilkadziesiąt, a czasem nawet kilkaset procent więcej środków na wkłady własne, zmuszone są do rezygnacji z przyznanego dofinansowania i realizacji przedsięwzięcia. To powoduje konieczność powtarzania konkursów – tłumaczy marszałek zachodniopomorski.

Zważywszy na fakt, że samorządy pozostaną najważniejszą grupą beneficjentów ważne jest, że będą mogły korzystać z ułatwień dla „konsumentów” funduszy europejskich wprowadzonych nowelizacją tzw. ustawy wdrożeniowej, które obowiązują 2 września br. To m.in. nowy system oceny wniosków umożliwiający ich poprawę nie tylko od strony formalnej,

ale także merytorycznej.

– Zmiany te dotyczą zarówno samorządów województw, które zarządzają RPO, jak i samorządów lokalnych. Uproszczenia wpłyną na proces wyboru ich projektów. Liczymy, że zmiany go usprawnią. Nie chcemy dłużej korzyść z oceny formalnej, na co pozwalają nowe przepisy. Mamy również dużo bardziej elastyczne podejście, jeśli idzie o wybór projektów. Przypomnę, że beneficjenci, w tym gminy, będą mogli dokonywać zmian merytorycznych w już złożonych wnioskach – mówi Kwieciński. – Umożliwiliśmy to, zauważając, że wiele bardzo dobrych projektów wypadało przez często drobne uchybienia merytoryczne czy nie do końca właściwą prezentację projektu. Teraz będzie możliwość usunięcia tych usterek, oczywiście jak najbardziej przejrzysto i z taką możliwością dla wszystkich startujących w danym konkursie. Wpłynie to na jakość projektów i tym samym lepsze inwestowanie środków z UE.

Inaczej widzi to Geblewicz, który przypomina i inne, wcześniejsze zmiany. – Musimy być świadomi, że wdrażanie programów z poziomu regionalnego jest niełatwe w obecnym klimacie, zbudowanym na głośnym wejściu CBA do wszystkich wydziałów finansowych w urzędach marszałkowskich w całej Polsce i sugerowaniu istnienia gigantycznych nadużyć w tej sferze. Także siłowe i niekonstytucyjne przejęcie wojewódzkich funduszy ochrony środowiska przez Ministerstwo Środowiska powoduje utrudnienia w komponencie środowiskowym w niektórych regionach np. na Pomorzu Zachodnim – tłumaczy. – Zwracaliśmy uwagę na to, że równie niekorzystne są zmiany w nowej ustawie wdrożeniowej. Jej szczegółowe regulacje powodują, że marszałkowie mają związane ręce np. w kwestii przedłużania terminów realizacji inwestycji z przyczyn niezależnych od beneficjentów. Skutkiem jest częste wycofanie się z realizacji projektów. ☹

➔ METODOLOGIA

Jak ocenialiśmy samorządy pozyskujące dotacje z UE

W tym roku kapituła rankingu Europejski Samorząd zdecydowała o zmianie punktacji.

■ Przypomnijmy w skrócie metodologię z poprzedniej perspektywy finansowej. **W 2015 r. ranking** powstał na podstawie danych o dochodach budżetowych pochodzących z funduszy unijnych oraz na podstawie wielkości przyznanego samorządom wsparcia unijnego z krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013. W 2015 r. jednostka samorządu mogła maksymalnie uzyskać 100 pkt, w tym 45 pkt za wartość wykazanych w budżecie za 2014 r. dochodów z funduszy unijnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, 45 pkt za łączną wartość umów o dofinansowanie, zawartych w 2014 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca oraz 10 pkt za liczbę tych umów.

■ **W rankingu w 2017 r. samorządy jak zawsze sklasyfikowaliśmy w trzech kategoriach:**

I – miasta na prawach powiatu,

II – gminy miejskie i miejsko-wiejskie,

III – gminy wiejskie.

Wykorzystaliśmy dane z Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Rozwoju. Zestawienie powstało na podstawie informacji o przychodach z funduszy UE oraz na podstawie wielkości przyznanego samorządom wsparcia unijnego z krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

I to pierwsza ważna zmiana. Wynikała ona z faktu, że w 2016 r. gminy mogły zawierać umowy o dofinansowanie z nowych programów krajowych („Infrastruktura i środowisko 2014-2020”, „Wiedza edukacja rozwój”, „Inteligentny

rozwój”, „Polska wschodnia”, „Polska cyfrowa”, „Pomoc techniczna”), jak i regionalnych. Tak jak zawsze w przypadku danych z Ministerstwa Rozwoju wzięliśmy pod uwagę jedynie wartość dofinansowania unijnego bez wkładu krajowego. Analizując nowe umowy o dofinansowanie, tak jak w ostatnich sześciu latach braliśmy pod uwagę dane za ostatni rok, czyli tym razem 2016. Do wartości projektów braliśmy pod uwagę tylko dofinansowanie z umów zawieranych przez gminy (wyłączone zostały projekty na poziomie powiatów i województw, z których środki trafiają do kilku gmin). Analizując dane, uwzględniliśmy (już po raz szósty) dotacje pozyskane przez spółki komunalne, w których samorząd ma co najmniej 51 proc. udziałów. Druga ważna zmiana nastąpiła w zasadach

przyznawania punktów. Co prawda w 2016 r., tak jak i w 2015 r., gmina mogła maksymalnie uzyskać 100 pkt, ale zmieniły się wagi.

■ **W tegorocznej edycji samorządy otrzymywały: 70 pkt** za łączną wartość umów o dofinansowanie zawartych w 2016 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca, **20 pkt** za wartość wykazanych w budżecie za 2016 r. dochodów z funduszy unijnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, **10 pkt** za liczbę projektów skierowanych do realizacji w 2016 r. Zmiana ta miała na celu zmniejszenie premiowania w kolejnych latach samorządów, które, realizując tę samą wieloletnią, dotowaną inwestycję, wykazują ją stale w budżecie. ☹

EUROPEJSKI SAMORZĄD

Jako kraj zdaliśmy trudny egzamin

JERZY KWIECIŃSKI | Samorządy lokalne nie ograniczają się do pozyskiwania pieniędzy z programów regionalnych – mówi wiceminister rozwoju.

Czy w okresie 2014–2020 samorządy nadal są jedną z dwóch głównych grup beneficjentów obok firm?

Samorządy lokalne pozostaną największym beneficjentem funduszy unijnych. Pozyskują środki nie tylko z 16 regionalnych programów operacyjnych (RPO), ale i z programów krajowych, w szczególności z programu „Infrastruktura i środowisko 2014–2020”, jak i z programu „Polska wschodnia”.

Nie ograniczają się do RPO?

Korzystają też z wsparcia z poziomu krajowego. Nawet czasami nie jest to do końca po naszej myśli. Posłużę się przykładem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), a więc nowego mechanizmu stosowanego w RPO, z którego korzystają głównie samorządy miast. Otóż uznały one, że pieniądze z ZIT mają już przyznane i przestały się nimi interesować, kierując zainteresowanie na programy krajowe, aby również w nich zabezpieczyć środki na inwestycje, a dopiero później zająć się ZIT. Spowodowało to niestety stosunkowo wolne kontraktowanie pieniędzy przeznaczonych na ZIT.

Na co przede wszystkim gminy pozyskują dotacje?

Nadal największe zainteresowanie, ale i największe tempo korzystania ze środków dotyczy projektów infrastruktury transportowej. Dotyczy to RPO, w których co prawda w mniejszym stopniu niż poprzednio, ale jednak nadal możemy finansować projekty drogowe, a w większym kolejowym, jak też programu „Infrastruktura i środowisko 2014–2020” oraz programu „Polska wschodnia”. Samorządy mogą też wciąż korzystać z dotacji na infrastrukturę społeczną, w tym służby zdrowia. Pozyskują także środki na ochronę środowiska, a więc m.in. na sieci wodociągowe czy kanalizacyjne. Dużą nowością, którą samorządy są bardzo zainteresowane, i to nas cieszy, są projekty poprawiające efektywność energetyczną, czyli np. termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej czy wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Nawołuje pan do inwestowania, a nie tylko wydawania środków unijnych. Czy w przypadku samorządów można już mówić o przemyślanym inwestowaniu?

Za wcześniej na taką ocenę. Kwoty wydane przez samorządy są jeszcze zbyt niskie. Jeśli idzie o RPO, jest to dopiero 7 proc. przy kontrakcji na poziomie 42 proc. Wydaje mi się jednak, że samorządy zgadzają się z tym podejściem. Chcemy też zapewnić sprawniejszy system monitorowania wykorzystywania środków, szczególnie właśnie pod kątem ich inwestowania, a nie prostego wydawania. W tym celu chcemy wykorzystać potencjał urzędów wojewódzkich. Takiego potencjału w resorcie nie ma. Mamy zbyt mało kadr. Inwestowanie pieniędzy publicznych, czy to unijnych czy krajowych, to przedmiot naszej największej troski. Chodzi o to, aby dawały

one efekt popytowy teraz, ale i efekt podaży w dłuższym okresie i aby wpływały na zwiększenie konkurencyjności regionów.

Okres 2014–2020 to trudniejsze reguły niż w latach 2007–2013. Czy można uznać, że samorządy poradziły sobie z wyższą poprzeczką?

Jako kraj ten egzamin zdaliśmy. Dlatego że tempo wykorzystywania środków UE w tej perspektywie jest na podobnym poziomie jak w poprzednim okresie przy trudniejszych regułach, z którymi niestety większość krajów unijnych ma poważny problem. To jednocześnie pokazuje, że Polska mocno korzystająca z polityki spójności jest niewątpliwie liderem, gdyż dotychczas 1/3 wszystkich wypłat z Komisji Europejskiej za zrealizowane już projekty trafiła do naszego kraju. Natomiast jeśli już wewnątrz porównamy sobie poziom krajowy i regionalny, to w obecnej perspektywie, odwrotnie niż w poprzedniej, zdecydowanie lepiej

z nowymi zasadami radzimy sobie w programach krajowych. Wykorzystujemy z nich pieniądze znacznie szybciej niż w latach 2007–2013. Natomiast samorządy województw wydają środki dwukrotnie wolniej, co przekłada się na wynik całego kraju. To jedno z naszych największych zmartwień. Są jednak bardzo duże różnice pomiędzy regionami. Mamy liderów, którzy są nimi nie tylko wśród programów regionalnych, ale wszystkich, łącznie z krajowymi. Należą do nich Pomorze, Wielkopolska, Dolny Śląsk czy Opolskie, a z drugiej strony mamy regiony, które bardzo odstają od średniej krajowej, którym wręcz w najbliższych miesiącach będzie groziło niewykorzystanie środków będących w ich dyspozycji.

Ile jeszcze potrwa proces kontraktacji, a więc objęcia umowami wszystkich środków UE z puli na lata 2014–2020?

W poprzedniej perspektywie finansowej działa się niedobrze, bo szeroka kontraktacja trwała praktycznie do samego końca. Teraz większość środków chcemy objąć umowami do końca 2019 r. Jesteśmy w pełni świadomi, że będą one zawierane i później, w roku 2020 i kolejnych, ale będzie to miało raczej na celu jedynie wykorzystanie oszczędności pojawiających się w trakcie realizacji dotowanych inwestycji, a nie prowadzenie szerokiej kontraktacji. Nacisk położymy na jak najszybsze zakontraktowanie środków. W br. umowami chcemy objąć ponad 50 proc. środków z UE. Wydaje się, że jesteśmy na dobrej drodze, choć bardziej w programach krajowych niż w RPO. Ten proces chcemy domknąć w latach 2018–2019, aby potem uniknąć problemów na finiszu i umożliwić spokojne zagospodarowanie oszczędności także z powodu wypadnięcia niektórych projektów. ©

–rozmawiał Artur Osiecki

➔ MIASTA NA PRAWACH POWIATU

Poz.	Gmina	Województwo	Suma punktów	Liczba nowych projektów	Wartość umów podpisanych w 2016 r. (w zł na osobę)	Środki unijne w budżecie 2016 r. (w zł na osobę)
1	Rybnik	śląskie	89,21	11	4342	174
2	Ruda Śląska	śląskie	87,80	9	2002	320
3	Opole	opolskie	86,59	11	2034	188
4	Zielona Góra	lubuskie	81,84	11	1894	157
5	Sosnowiec	śląskie	80,18	14	1182	109
6	Bielsko-Biała	śląskie	79,50	7	3434	85
7	Łódź	łódzkie	79,02	58	532	343
8	Płock	mazowieckie	77,92	8	2267	78
9	Sopot	pomorskie	76,81	4	700	536
10	Tychy	śląskie	76,55	3	972	215
11	Tarnobrzeg	podkarpackie	74,97	7	868	179
12	Ślupsk	pomorskie	74,10	9	956	132
13	Lublin	lubelskie	72,48	7	697	237
14	Gdańsk	pomorskie	72,32	10	435	380
15	Częstochowa	śląskie	71,35	12	758	109
16	Gorzów Wielkopolski	lubuskie	67,64	10	849	74
17	Szczecin	zachodniopomorskie	66,49	7	350	348
18	Olwice	śląskie	66,40	13	500	147
19	Gdynia	pomorskie	66,35	5	533	159
20	Jaworzno	śląskie	66,09	3	1004	58
21	Kraków	małopolskie	65,28	14	384	154
22	Zamość	lubelskie	60,82	4	364	200
23	Krosno	podkarpackie	60,74	2	325	436
24	Przemyśl	podkarpackie	57,11	9	525	48
25	Rzeszów	podkarpackie	54,46	6	152	384

➔ GMINY MIEJSKIE I MIEJSKO-WIEJSKIE

Poz.	Gmina	Województwo	Suma punktów	Liczba nowych projektów	Wartość umów podpisanych w 2016 r. (w zł na osobę)	Środki unijne w budżecie 2016 r. (w zł na osobę)
1	Uniejów	łódzkie	97,91	7	5739	855
2	Krynica Morska	pomorskie	93,75	3	19253	2746
3	Nowa Sól	lubuskie	81,9	6	2754	59
4	Cieszyn	śląskie	81,88	4	913	324
5	Grodzisk Mazowiecki	mazowieckie	81,13	4	1508	125
6	Stepnica	zachodniopomorskie	80,86	2	1043	288
7	Lębork	pomorskie	80,03	3	1682	115
8	Malbork	pomorskie	80	6	2308	51
9	Kutno	łódzkie	79,85	5	2091	67
10	Aleksandrów Łódzki	łódzkie	78,83	3	1040	187
11	Kościerzyna	pomorskie	78,78	3	2897	64
12	Kartuzy	pomorskie	78,54	4	1309	122
13	Łapy	podlaskie	77,9	7	1457	50
14	Skórcz	pomorskie	77,31	2	2074	81
15	Szczuczyn	podlaskie	77,29	1	900	311
16	Wolbórz	łódzkie	77,03	4	6420	23
17	Kępice	pomorskie	76,27	3	1029	134
18	Starogard Gdański	pomorskie	75,73	3	2146	48
19	Miejska Górka	wielkopolskie	75,55	6	2472	0
20	Biała Rawska	łódzkie	75,31	6	977	74
21	Nowy Dwór Gdański	pomorskie	74,62	1	2585	51
22	Żyrardów	mazowieckie	74,6	2	958	171
23	Bychawa	lubelskie	74,4	1	1483	88
24	Elk	warmińsko-mazurskie	74,1	6	840	100
25	Ozorków	łódzkie	74,07	4	1326	62

➔ GMINY WIEJSKIE

Poz.	Gmina	Województwo	Suma punktów	Liczba nowych projektów	Wartość umów podpisanych w 2016 r. (w zł na osobę)	Środki unijne w budżecie 2016 r. (w zł na osobę)
1	Cedry Wielkie	pomorskie	91,48	3	6108	367
2	Wilkowice	śląskie	87,14	1	4384	326
3	Przywidz	pomorskie	86,24	2	3716	259
4	Biszczka	lubelskie	85,11	1	1841	851
5	Daszyna	łódzkie	82,22	3	3474	120
6	Lubochnia	łódzkie	81,69	4	2458	106
7	Olsztyn	śląskie	81,11	12	10552	13
8	Nowa Karczma	pomorskie	81,00	3	1805	200
9	Osjaków	łódzkie	80,96	5	1418	223
10	Bojszowy	śląskie	80,21	3	1257	400
11	Ślawno	łódzkie	79,28	5	3218	149
12	Pęczniew	łódzkie	78,86	2	2776	99
13	Rybczewice	lubelskie	77,97	1	1204	935
14	Krokowa	pomorskie	77,35	3	1630	135
15	Kaliska	pomorskie	76,83	1	3986	77
16	Skieriewice	łódzkie	76,52	5	4573	0
17	Konopnica	lubelskie	76,45	1	1924	0
18	Stężyca	pomorskie	74,46	4	3897	183
19	Tuchomie	pomorskie	74,25	2	4891	20
20	Stare Pole	pomorskie	73,89	2	2172	58
21	Głowczyce	pomorskie	73,55	2	2403	42
22	Bobrowniki	śląskie	73,46	6	1833	10
23	Ryjewo	pomorskie	73,44	2	2260	48
24	Śmętowo Graniczne	pomorskie	73,43	2	1536	107
25	Branice	opolskie	73,35	1	3803	39

Cel: uratować zabytkową kopalnię

I MIEJSCE WŚRÓD MIAST – RYBNIK

Budowa obwodnicy, termomodernizacja publicznych budynków czy przywracanie do życia zabytków – na takie inwestycje Rybnik przeznacza dotacje unijne.

To miasto wygrało ranking „Europejski samorząd” w kategorii miast na prawach powiatu. – Projektem, który jest kluczowy z punktu widzenia perspektywy unijnej 2014–2020, jest budowa w granicach miasta nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 935 – mówi Agnieszka Skupień z Urzędu Miasta w Rybniku. To ponad 10 km nowej drogi o przekroju 2x2 wraz z pięcioma bezkolizyjnymi węzłami. Ten odcinek będzie stanowił południową obwodnicę miasta oraz zapewnił szybki dostęp do autostrady A1. – Ta jedna

♦ **Rynek w Rybniku to atrakcyjne miejsce dla mieszkańców i turystów**

z największych w historii rybnickiego samorządu inwestycji będzie kosztować ponad 430 mln zł, zaś pozyskane w 2016 roku dofinansowanie z RPO opiewa na kwotę prawie 290 mln zł – wyjaśnia urzędniczka. Ale miasto realizuje też szereg innych inwestycji, głównie

takich, które mają rozwiązywać problemy zidentyfikowane podczas prac nad strategią rozwoju Rybnika. To przede wszystkim projekty mające na celu obniżanie wpływu infrastruktury należącej do miasta na emisję substancji zanieczyszczających powietrze.

W ubiegłym roku wymieniono oświetlenie miejskie na energooszczędne, co kosztowało ok. 2 mln zł, z czego 1,2 mln pochodziło z dotacji unijnych. Poza tym miasto realizowało projekt związany z wymianą wysokoemisyjnych źródeł ciepła na te, oparte na odnawialnych źró-

dlach energii. Wartość tej inwestycji 2,5 mln zł, z czego 1,5 mln zł to unijne dotacje. W Rybniku trwa obecnie kompleksowa termomodernizacja 19 budynków użyteczności publicznej za niemal 24 mln zł, z czego niemal 20 mln zł pochodzi z dotacji unijnych. – W przyszłym roku planujemy pozyskać jeszcze co najmniej kilkanaście mln zł na kolejne termomodernizacje oraz wymianę źródeł ciepła na te zasilane OZE – zapowiada Agnieszka Skupień.

Dzięki wsparciu unijnemu w ub. roku oddano do użytku nowe przedszkole dla 250 dzieci. Inwestycja warta była prawie 9 mln zł, z czego niemal 4 mln zł to dotacje unijne. Miasto rozbudowuje jeszcze dwa kolejne przedszkola: w dzielnicy Chwałęcice oraz Północ. – Dzięki tym inwestycjom zredukowano deficyt miejsc dla przedszkolaków – mówi urzędniczka. Dodaje, że

milion złotych dotacji z rządowego programu Małuch+ pomaga w budowie nowego żłobka dla 80 najmłodszych mieszkańców miasta.

Dużym wyzwaniem jest również przywrócenie do życia opuszczonych obecnie budynków byłego szpitala miejskiego oraz Zabytkowej Kopalni „Ignacy”. Miasto zdobyło już pierwszą dotację (ponad 3,1 mln zł) na odnowienie budynku byłej dermatologii, gdzie powstanie Centrum Usług Wsparcia Rozwoju Rodziny. Teraz urząd czeka na rozstrzygnięcie konkursów, w ramach których ubiega się o dofinansowanie w wysokości prawie 25 mln zł na kolejne trzy obiekty. – W sumie wartość inwestycji w obu kompleksach ma wynieść ponad 50 mln zł i być znaczącym impulsem m.in. dla rozwoju turystyki opartej na regionalnym dziedzictwie kulturowym – mówi urzędniczka. ☺ –blik

Dla mieszkańców i turystów

I MIEJSCE WŚRÓD GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH – UNIEJÓW

Przedszkole integracyjne i dom kultury z biblioteką powstają w Uniejowie dzięki środkom unijnym. Gmina chce też dzięki dotacjom poszerzyć swoją ofertę uzdrowską i turystyczno-rekreacyjną.

Uniejów leży w północno-zachodnim krańcu województwa łódzkiego, w granicach administracyjnych powiatu poddębickiego. Tegoroczny lider rankingu „Europejski samorząd” w kategorii gmin miejskich i miejsko-wiejskich pozyskał środki inwestuje w infrastrukturę oraz usługi dla ludności. – W ubiegłym roku rozpoczęliśmy m.in. budowę przedszkola integracyjnego, a także przebudowę i rozbudowę zabytkowe-

go obiektu z przeznaczeniem na dom kultury i bibliotekę publiczną – opowiada Marcin Wegner, inspektor ds. funduszy UE w Urzędzie Miasta w Uniejowie. Poza tym urzędnicy chcą zagospodarować bulwary nadwarciańskie. Trwają prace projektowe nad nimi. Podobnie jak w przypadku przedszkola. Wszystkie te projekty, warte łącznie 24,5 mln zł, mają zostać zakończone w latach 2019–2020. Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WŁ na to ok. 15 mln zł.

Dla władz Uniejowa szczególnie ważny jest projekt związany z budową przedszkola integracyjnego. – Ta inwestycja wpłynie na wyrównanie dysproporcji w zakresie poprawy dostępności do infrastruktury usług społecznych – tłumaczy urzędnik.

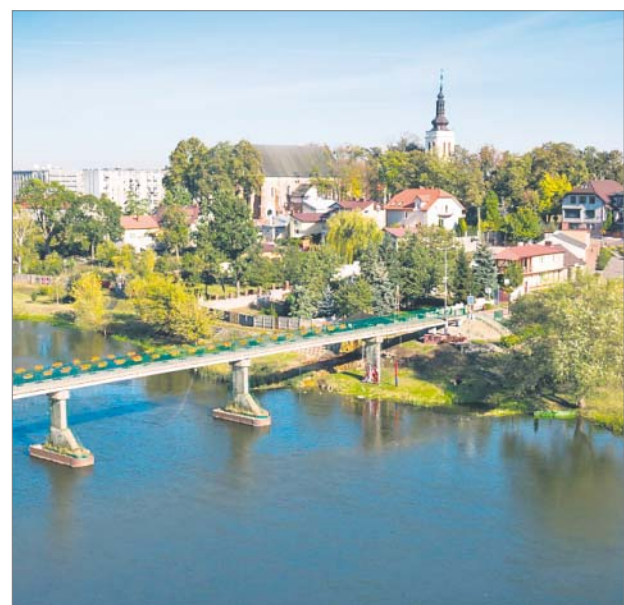
Podkreśla, że nowe przedszkole oznacza rozwój bazy edukacyjnej, co przyczyni się do wzrostu jakości nauczania oraz pozwoli na lepsze przygotowanie dzieci do kolejnych etapów edukacji.

Dzięki dotacjom zmieniają się bulwary nadwarciańskie. Znajdą się na nich m.in. kinetyczna rzeźba wodna, szlak rekreacyjny Bose Stopy oraz inne szlaki rekreacyjno-poznawcze, przystań kajakowa, kino letnie, plac zabaw, siłownia zewnętrzna. Zagospodarowane zostanie też bezpośrednie otoczenie. – Bulwary staną się atrakcyjnym miejscem wypoczynku zarówno dla mieszkańców, jak i turystów i kuraszy odwiedzających nasze miasto – zachwala urzędnik.

Uniejów ma dalsze pomysły na inwestycje związane z dotacjami unijnymi. – Jeśli otrzy-

mamy dofinansowanie z EFRR, w najbliższym czasie planujemy rozpoczęcie szeregu inwestycji, z czego służyć będzie poszerzaniu oferty uzdrowskiej oraz turystyczno-rekreacyjnej – mówi Marcin Wegner. Zapewnia, że urząd myśli też o projektach związanych z poprawą życia mieszkańców, takich jak rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej czy instalacji fotowoltaicznych. – Zostaną one rozpoczęte w przyszłym roku i będą realizowane w okresie dwóch-trzech lat, zaś orientacyjny koszt to ok. 60 mln zł – mówi Marcin Wagner.

Podkreśla, że każda z inwestycji poszerzających ofertę turystyczną zakłada utworzenie miejsc pracy, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. ☺ –blik

♦ **Miasto planuje budowę bulwarów nadwarciańskich**

Gmina otwarta na wodniaków i cyklistów

I MIEJSCE WŚRÓD GMIN WIEJSKICH – CEDRY WIELKIE

Dzięki unijnemu wsparciu w gminie Cedry Wielkie powstaną trasy rowerowe i przystanie kajakowe. Władze inwestują w zabytki, obiekty sportowe, ale też w kanalizację.

Cedry Wielkie z Żuław Wiślanych wygrały nasz ranking w kategorii gmin wiejskich pozyskujących fundusze unijne. Ten samorząd skutecznie walczy o dotacje nie tylko z RPO, ale też z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, dzięki temu gmina się zmienia na lepsze i ma szansę na kolejne inwestycje.

Pod koniec października zarząd województwa pomorskiego zdecydował o dofinansowaniu 34 projektów w ra-

mach działania 8.4. „Wsparcie atrakcyjności walorów dziedzictwa przyrodniczego”, z czego trzy dotyczą inwestycji planowanych przez Cedry Wielkie. Dotacje pójść na budowę pomorskich tras rowerowych: R-10 i Wiślanej Trasy Rowerowej R-9. – W ramach tego projektu zostanie wybudowana trasa rowerowa wzdłuż wałów wiślanych od miejscowości Giełmice do przystani żeglarskiej w Blotniku oraz od przystani żeglarskiej do ulicy M. Płażyńskiego w Cedrach Wielkich – chwali się gminni urzędnicy. Trasy mają kosztować blisko 8 mln zł, z czego niemal 64 proc. to dotacje unijne. Projekt ma być realizowany w latach 2018–2019. Gmina pozyskała też wsparcie na pomorskie szlaki kajakowe: Szlak Motławy i Martwej Wisły. Inwestycje służą dalszemu rozwojowi tu-

rystycznemu gminy i stworzeniu warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i turystów.

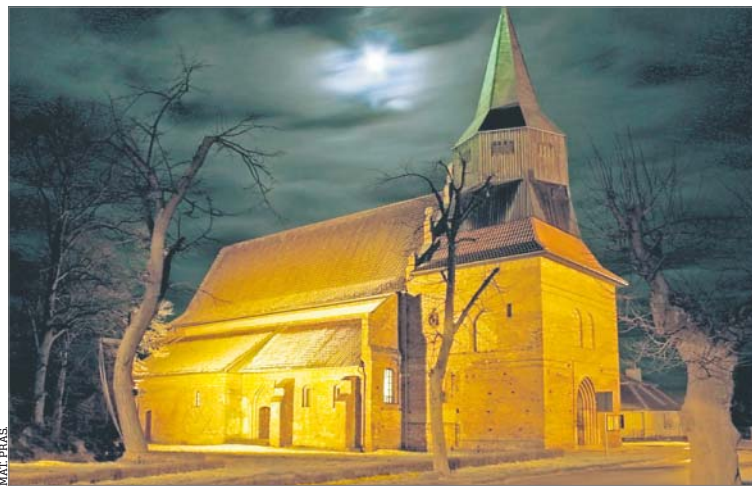
Władze gminy stawiają na sport. W październiku podpi-

sały umowę z wykonawcą na postawienie 13 siłowni plenerowych, które pojawią się w 11 miejscowościach. Warta niemal 150 tys. zł inwestycja zostanie zrealizowana jeszcze w tym

roku. W miejscowości Woclawy trwa budowa nowego boiska wielofunkcyjnego. Inwestycja pochłonie 300 tys. zł, z czego 200 tys. zł jest z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Trwa też renowacja zbudowanego w 1731 roku domu podcieniowego w Miłocinie. Kilka tygodni temu wykonano prace związane z zagospodarowaniem terenu, wyremontowano też pomieszczenia. Znajdujące się w obiekcie mieszkanie gmina przekształci w izbę pamięci, a strych zostanie salą ekspozycyjną.

Samorząd nie zapomina też o przyziemnych potrzebach mieszkańców. W czterech miejscowościach trwają prace związane z budową kanalizacji sanitarnej. Łącznie wykonano około 3350 m.b. sieci kanalizacji tłocznej. – Przystąpiono również do realizacji sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w miejscowości Leszkowy, gdzie wykonano około 250 m.b. sieci o średnicy 200 mm wraz z montażem studzienek kanalizacyjnych – informuje gmina. ☺ –blik

♦ **Kościół pw. św. Aniołów Stróżów znajduje się w centrum wsi Cedry Wielkie. Został wybudowany w połowie XIV**

Jak zmieniła się Warszawa? Sami zobaczcie

Inteligentne miasto to takie, które działa i rozwija się z myślą o jego mieszkańcach. Nowoczesne rozwiązania, wdrażane w różnych dziedzinach, ułatwiają i uprzyjemniają życie w wielkiej aglomeracji. To droga, którą idą metropolie na świecie i którą podąża także Warszawa.

Technologia w służbie mieszkańcom

Smart city, czyli miasto inteligentne charakteryzuje się nowoczesnymi, oszczędnymi i ekologicznymi rozwiązaniami, które na pierwszym miejscu stawiają dobro mieszkańców. Przykład Warszawy pokazuje, że nie jest to kwestia przyszłości. Niemal każdy jej mieszkaniec na co dzień korzysta właśnie z takich technologii.

Warszawę na tle Europy wyróżnia jeden z najnowocześniejszych systemów komunikacji miejskiej. Na co dzień korzysta z niego 75 proc. mieszkańców aglomeracji, którzy podróżują autobusami, metrem, tramwajami, szybką koleją miejską czy rowerami.

Chcąc ułatwić, ale i zachęcić do korzystania z różnych form komunikacji publicznej, miasto wprowadziło Kartę warszawiaka oraz Kartę młodego warszawiaka, wyposażone w hologramy. Właściciele kart mogą zakodować na nich długookresowe bilety umożliwiające tańsze przejazdy oraz korzystać ze zniżek na imprezy kulturalne. Natomiast dzieci i młodzież ze szkół podstawowych oraz klas gimnazjalnych jeżdżą dzięki Kartom ucznia bezpłatnie.

Stołeczne środki transportu wykorzystują inteligentne, zaawansowane technicznie rozwiązania, takie jak system elektronicznej informacji na przystankach, biletomaty czy punkty ładowania urządzeń elektrycznych w pojazdach komunikacji miejskiej. Uzupełniają je mobilne aplikacje, dzięki którym można kupić bilet, sprawdzić rozkład jazdy, opłacić parkowanie samochodu.

Bezpiecznie i komfortowo

Użytkownicy ulic to nie tylko kierowcy czy pasażerowie, ale także piesi. Warszawa sukcesywnie ułatwia im sposób poruszania się po mieście. Likwidowane są dzikie miejsca parkingowe na chodnikach, malowane są zebry zamiast przejść podziemnych, montowane są aktywne przejścia dla pieszych, na których białoczerwona zebra wyposażona jest w czujniki ruchu i dodatkowe oświetlenie, informujące kierowcę o pieszym na pasach. Z kolei dla kierowców dużym ułatwieniem jest serwis internetowy Infoullice, gdzie mogą znaleźć informacje na temat inwestycji drogowych oraz związanych z nimi utrudnieniach, czy też usuwanych w mieście barierach architektonicznych.

Bardzo popularnym środkiem transportu w Warszawie są publiczne rowery. Miejski system wypożyczalni Veturilo to 355 stacji i ponad 5 tys. rowerów, którymi można jeździć po 500 kilometrach rowerowej infrastruktury. Korzystanie z pojazdów Veturilo ułatwiają aplikacja mobilna i strona internetowa, które umożliwiają sprawdzenie dostępności rowerów na danej stacji oraz ich typy (tandem, zwykły, dziecięcy, elektryczny).

Korzystanie z internetu prosto na ulicy jest łatwe dzięki 400 rozmieszczonym na terenie Warszawy hotspotom, zatem więc darmowe połączenia są osiągalne w niemal każdym rejonie miasta.

Wspólne konsultacje

Jednym z wyznaczników inteligentnego miasta jest współudział mieszkańców w procesach decyzyjnych. W stolicy od czterech lat warszawiacy mogą to robić dzięki budżetowi partycypacyjnemu. Dotąd zrealizowano już ponad 1000 projektów ulepszających wspólną przestrzeń takich jak: ścianki wspinaczkowe, trampoliny na bulwarach, siłownie plenerowe, place zabaw czy nasadzenia drzew i krzewów.

1. Metro, tramwaj czy miejski rower – każdy może wybrać środek transportu. **2. 40 procent Warszawy to tereny zielone.** **3. Hotspoty** na nowych bulwarach wiślanych. **4. Decyzje urzędników są konsultowane z mieszkańcami.**

Decyzje urzędników dotyczące miasta konsultowane są z mieszkańcami podczas spotkań lub on-line i dotyczą m.in. takich tematów jak: planowanie skwerów i parków miejskich, dokumentów strategicznych, komunikacji rowerowej, zmian organizacji ruchu itp.

Mieszkaniec świadomy swojego miasta to mieszkaniec dobrze poinformowany. Dlatego w stolicy działa kilka platform internetowych, gdzie warszawiacy mogą łatwo znaleźć informacje na temat tego, co dzieje się w mieście. Zaliczyć można do nich stronę „dane po warszawsku” – przydatną zwłaszcza inwestorom i przedsiębiorcom oraz portal „Zmieniamy Warszawę” z informacjami o wszystkich inwestycjach miejskich zakończonych w trakcie ostatnich jedenastu lat.

Zieleń w mieście

Wielkie miasto pełne zieleni, z czystą wodą i świeżym powietrzem? Jak najbardziej tak. Właśnie zieleń - naturalne dziedzictwo, jest niezwykle ważnym walorem Warszawy. Około 40 procent powierzchni miasta to tereny zieleni. Składa się na nie blisko 80 parków, skwerów, zieleńców i lasów. Zieleń miejska kształtowana jest z myślą o mieszkańcach i ich potrzebach, dlatego w mieście każdy może posadzić drzewo. Pomaga w tym aplikacja „Milion drzew”.

Woda dostarczana warszawskimi wodociągami nadaje się do picia prosto z kranu, a zmodernizowane zakłady uzdatniające dbają o jej smak i zapach. Stołeczne szkoły wyposażane są w źródła z kranówką, uczące dzieci dobrego nawyku picia czystej wody. Warszawa starannie

oczyszcza także swoje ścieki wypuszczane do Wisły, o co dba jedna z najnowocześniejszych oczyszczalni Czajka.

W miesiącach zimowych stolica boryka się ze skutkami smogu. Walkę z nim prowadzi sukcesywnie i systematycznie, i choć 80 proc. potrzeb mieszkańców na ogrzewanie zaspokaja miejska sieć ciepłownicza, to jednak smog pochodzący ze spalin i domów ogrzewanych piecami daje się we znaki wszystkim mieszkańcom. Aby z nim walczyć miasto dotuje wymianę pieców, inwestuje w ekologiczny transport miejski oraz zieleń.

Wielkie miasto to wielkie możliwości w wymiarze makro, ale także całkiem prywatnym. Warszawa ułatwia rozwój osobisty, stwarza warunki do realizacji kreatywnych i nowatorskich przedsięwzięć m.in. w Centrum Kreatywności Targowa. Działania wspierające przedsiębiorczość stanowią podstawę rozwoju gospodarczego stolicy. Tuż obok Londynu czy Sydney, Warszawa znajduje się wśród 10 najlepszych miast dla startupów.

Warszawiacy, którzy znają swoje miasto chcą, aby było w dobrej kondycji. Dlatego, gdy widzą jakąś usterkę lub problem, ale także, gdy chcą się dowiedzieć o procedurach urzędowych, usługach i miejskich wydarzeniach, mogą zadzwonić lub skontaktować się za pomocą internetu lub aplikacji z Miejskim Centrum Kontakt 19115. Centrum jest dostępne całą dobę przez 7 dni w tygodniu. Pozyskane informacje od mieszkańców stanowią cenne źródło przy podejmowaniu decyzji przez władze miasta. Służy temu także monitorowanie opinii mieszkańców dzięki cyklicznie przeprowadzanym badaniom „Barometr warszawski”, w którym warszawiacy pytani są o różne sprawy związane z miastem. ■

NAJWIĘKSZE INWESTYCJE SAMORZĄDÓW

Szykuje się drugi boom inwestycyjny

GOSPODARKA | Wkrótce Polska ponownie zamieni się w wielki plac budowy. Samorządy planują, że przez cztery lata ich wydatki prorozwojowe sięgną 170 mld zł!

**ANNA
CIEŚLAK-WRÓBLEWSKA**

Ponad 50 mld zł w tym roku i kolejne 50 mld zł w przyszłym. Do tego ponad 37 mld zł w 2019 r. i jeszcze prawie 30 mld zł w 2020 r. W sumie wszystkie samorządy chciałyby przeznaczyć na inwestycje 170 mld zł w perspektywie czterech lat. Nawet jeśli nie uda się zrealizować wszystkich wydatków, ale np. 80 proc. (co dałoby ok. 136 mld zł), i tak można spodziewać się drugiego już boomu inwestycyjnego na poziomie lokalnych gospodarek.

Pierwszy to lata 2009–2015, gdy w sumie samorządy zainwestowały 280 mld zł, średnio 40 mld zł rocznie. Zarówno wówczas, jak i obecnie to efekt funduszy unijnych. Po długim rozruchu unijnej perspektywy na lata 2014–2020 w tym roku w końcu nastąpił przełom i samorządy jeden po drugim podpisują już umowy o dofinansowanie. W sumie dotyczą one – jak wynika z danych Ministerstwa Rozwoju – projektów o niebagatelnej wartości 65 mld zł.

E-autobusy i tramwaje

Największe przedsięwzięcie pod względem wartości planuje Warszawa, a chodzi o rozbudowę II linii metra, podpisano dwie umowy o wartości odpowiednio 3,5 mld zł oraz 3,1 mld zł. W efekcie do 2022 r. ma powstać dziesięć nowych stacji (II linia metra ma ich obecnie siedem), miasto planuje też zakup 30 sztuk nowego taboru. Ogromne inwestycje zaczynają też Tramwaje Warszaw-

skie. To np. budowa i rozbudowa trzech odcinków trasy tramwajowej do dzielnicy Wilanów o łącznej długości 11,7 km, za ok. 1,2 mld zł, oraz trasy na Gocław, po których jeździć ma 28 nowiutkich, niskopodłogowych tramwajów.

Stołeczne projekty wpisują się idealnie w nowy trend. Jak Polska długa i szeroka miasta przygotowują się do modernizacji komunikacji miejskiej w ramach tzw. gospodarki niskoemisyjnej. Zwykle to dość kompleksowe, szeroko zakrojone projekty, o wartości kilkuset milionów złotych, obejmujące zarówno zakup nowego taboru, budowę infrastruktury, jak i bardziej „miękkie”, związane z utworzeniem systemu informacji dla pasażerów czy systemu e-biletów.

Wszystkie projekty trudno tu wymienić i opisać, ale dla przykładu Rzeszów (w sumie za ok. 200 mln zł) planuje nabyć 50 nowoczesnych autobusów (w tym dziesięć zasilanych energią elektryczną) i wdrożyć 13 tzw. inteligentnych systemów transportowych (np. sterowania ruchem), a także przebudować sześć skrzyżowań. Lublin ma być bogatszy o 21 trolejbusów i autobusów, a całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej to aż 88,45 km (z czego linie trolejbusowe to 19,45 km, a autobusowe – 69 km). Z kolei długość wyznaczonych buspasów sięga 6,5 km, a ścieżek dla rowerów – 4,7 km. Zielona Góra kupi 47 autobusów elektrycznych i 17 diesli, a Poznań 60 niskopodłogowych tramwajów. Wszystko po to, by transport publiczny był bardziej przyja-

zny środowisku, czysty, bezpieczniejszy i efektywniejszy i bardziej przyjazny pasażerom.

Ministerstwo Rozwoju oszacowało, że w sumie miasta planują zakup 600 nowych niskopodłogowych tramwajów o wartości ok. 4–5 mld zł, które zastąpią pojazdy wysokopodłogowe z lat 80. i 70. ub. wieku. Według wstępnych deklaracji samorządów na polskich ulicach do 2020 r. może się też pojawić 780 elektrycznych autobusów. Dla porównania – w 2015 r. flota e-autobusów wynosiła 31 pojazdów.

Tunel z historią

Nieustająco ważnym kierunkiem samorządowych inwestycji są też drogi, bo potrzeby w tym zakresie – mimo ogromnych nakładów w poprzednich latach – wcale nie maleją. Na liście największych samorządowych przedsięwzięć na lata 2017–2020 można więc znaleźć mnóstwo takich projektów. Jednym z ciekawszych jest budowa tunelu pod Świną, który ma usprawnić połączenia komunikacyjne między wyspami Uznam i Wolin w Świnoujściu. Koszt został oszacowany na ok. 912 mln zł, a projekt zakłada wydrążenie 1,4 km tunelu pod rzeką, budowę ok. 2 km tras dojazdowych oraz stację poboru opłat. Projekt tunelu pod Świną ma już długą historię. Pierwsze porozumienie w sprawie jego umowy zostało podpisane jeszcze w 2007 r. z inicjatywą między innymi śp. Lecha Kaczyńskiego.

MARTA BOGAŁCZ

MAT. PRAS.

MARTA BOGAŁCZ

Co ciekawe, w ramach funduszy UE na lata 2014–2020 największe szanse na dotacje mają przedsięwzięcia mające na celu połączenie lokalnego układu drogowego z autostradami (które stanowią część korytarza europejskiej sieci TEN-T) oraz te podejmowane w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (czyli realizowane na obszarze szerszym niż jedna gmina).

Drogi, mosty, obwodnice

Takie wymagania spełnia chociażby budowa obwodnicy Rybnika za ponad 430 mln zł. Cały projekt zakłada m.in. budowę pięciu bezkolizyjnych węzłów komunikacyjnych, nową arterię z dotychczasowym układem drogowym oraz 13 obiektów mostowych (nad drogami, torami kolejowymi i rzekami). Podstawowy cel projektu: szybki i bezpieczny dojazd do autostrady A1.

Z kolei Ruda Śląska kończyć będzie oślawioną na Śląsku Drogową Trasę Średnicową. To trasa, która łączy sześć miast: Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Ruda Śląska, Zabrze i Gliwice. Jej budowę trwa już,

z przerwą, od lat 80. ubiegłego wieku. W ubiegłym roku zakończył się duży etap realizowany przez Gliwice za ok. 1 mld zł, co było największą inwestycją w historii miasta. Odcinek, którym teraz zajmie się Ruda Śląska, to koszt ok. 185 mln zł, a obejmuje budowę trasy o długości 1670 m. Celem rybnickiego projektu jest oczywiście zwiększenie dostępności dla mieszkańców całej DTŚ i autostrady A4, ale też podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów położonych przy trasie.

Intensywny rozwój

Oprócz transportu samorządy tradycyjnie już bardzo dużo inwestują w szeroko pojętą gospodarkę komunalną: sieci wodno-kanalizacyjne, stacje uzdatniania wody, oczyszczalnie ścieków itp. Takie projekty przygotowały zarówno większe miasta (np. Katowice, Warszawa, Kraków, Toruń), jak i mniejsze samorządy (np. Jarocin, gmina Sława czy Krzywiń). Pojawiło się też kilka projektów, które mają na celu dostosowanie istniejącej infrastruktury do zmian klimatycznych. Nasilone zjawiska pogodowe, takie jak gwałtowne ulewę, z jakimi

◀ **Budowa II linii metra w Warszawie** to największa inwestycja samorządowa w Polsce

◀ **Miasta stawiają na ekologiczną komunikację.** Wśród realizowanych inwestycji jest coraz więcej zakupów autobusów elektrycznych

◀ **Ruda Śląska ma zakończyć budowę ostatniego odcinka Drogowej Trasy Średnicowej,** łączącej śląskie miasta. W 2016 r. zakończył się etap realizowany przez Gliwice

Najwięksi inwestorzy wśród gmin i miast, plan wydatków inwestycyjnych na lata 2017-2020, w mln zł					
Miasto	wartość	Gdynia	1086	Zabrze	443
Warszawa	12482	Tarnów	1061	Kleszczów	441
Wrocław	3482	Częstochowa	944	Gorzów Wielkopolski	428
Kraków	3206	Chorzów	916	Grudziądz	369
Szczecin	2612	Olsztyn	898	Zamość	352
Poznań	2455	Bielsko-Biała	855	Koszalin	348
Białystok	2371	Wałbrzych	822	Chełm	342
Łódź	2271	Zielona Góra	794	Leszno	317
Gdańsk	2096	Rybnik	780	Kobierzyce	306
Rzeszów	2005	Opole	777	Włocławek	301
Bydgoszcz	1815	Tychy	777	Piaseczno	295
Katowice	1693	Płock	699	Kalisz	289
Lublin	1659	Ruda Śląska	638	Mielec	271
Toruń	1552	Dąbrowa Górnicza	611	Konin	268
Kielce	1280	Sosnowiec	454	Stalowa Wola	266
Gliwice	1276	Bytom	452	Nowy Sącz	259
Świnoujście	1205	Radom	448	Elbląg	250

ŹRÓDŁO: WIELOLETNIE PLANY FINANSÓW SAMORZĄDÓW

jest pewne: przed nami kolejne kilka lat intensywnego lokalnego rozwoju. ©

Życie bardziej „smart”

PROJEKTY | Gliwice, Podkowa Leśna i gmina Zielonki to samorządy, które wdrożyły pożyteczne technologie internetu rzeczy.

MICHAŁ DUSZCZYK

Internet rzeczy (IoT) coraz mocniej wkracza w nasze życie. To rynek, który do 2022 r. ma rosnąć w tempie niemal 25 proc. rocznie. Jak wyliczają eksperci Research and Markets, za pięć lat globalny sektor IoT będzie wart 235 mld dol.

Inteligentne czujniki, badające otoczenie, komunikujące się ze sobą i z naszymi smartfonami, to technologia, na której oparta jest idea budowy tzw. smart cities (inteligentnych miast). Różne sprytne (z ang. smart) sensory pojawiają się już nie tylko w największych miastach, wdrażane są również w mniejszych miejscowościach, a nawet wsiach w całej Polsce i powoli zaczynają stawać się elementami naszej codzienności.

Cyfrowy przewodnik dla niewidomych

W ramach rankingu samorządów w tym roku „Rzeczpospolita” zdecydowała się wyróżnić trzy innowacyjne jednostki samorządu terytorialnego (JST), które postawiły na IoT.

W kategorii miast na prawach powiatu najlepsze rozwiązanie wdrożyły Gliwice. Władze tego śląskiego miasta zdecydowały się wykorzystać nowoczesną technologię, aby pomóc osobom niewidomym i słabo widzącym. W 2016 r. wprowadzono tam system znaczników ToTuPoint opracowany przez warszawską firmę Pirs Creative Lab. Niepozorne kostki, które pojawiły się na obiektach użyteczności publicznej (m.in. OPS, Gliwicki Ośrodek Integracji Niepełnosprawnych, NFZ, Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych, Biblioteka Miejska, Informacja Turystyczna) to w praktyce specjalne nadajniki, które mają za zadanie stać się cyfrowymi przewodnikami osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi. Jak podaje gliwicki magistrat, znaczniki informują takie osoby o tym, gdzie się znajdują. Informacja dźwiękowa jest udostępniana przez bezpłatną aplikację w telefonie komórkowym.

Ale odbiorniki, które są w stanie komunikować się z systemem ToTuPoint, można zainstalować także na białej łasce niewidomego, a nawet na ubraniu (taka inteligentna odzież to część sektora tzw. wearables, który na całym

świecie rozwija się niezwykle dynamicznie).

O wyróżnieniu Gliwic zdecydowało również całościowe podejście miasta do kwestii innowacyjności. Urząd miejski od zeszłego roku aktywnie wspiera rozwój cyfrowych usług publicznych w zakresie dostępu do danych. W praktyce cyfryzuje i integruje realizowane przez magistrat procedury administracyjne, m.in. w zakresie planowania przestrzennego, z e-usługami oraz nowymi bazami danych (np. model 3D miasta).

Dzięki realizacji tego projektu mieszkańcy i przedsiębiorcy będą mogli w bardzo szybki i wygodny sposób uzyskać informacje o możliwościach inwestowania oraz znacznie szybciej niż obecnie uzyskać wypisy i wyrysy z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie pracownicy urzędu będą mieli pełny i efektywny dostęp do dokumentów planistycznych w formie bazy danych zintegrowanych z innowacyjnymi danymi pokazującymi Gliwice z lotu ptaka. Co niezmiernie istotne, dane będą otwarte.

25 proc.

o tyle średnio co roku do 2022 r. będzie rósł globalny rynek rozwiązań internetu rzeczy – podaje Research and Markets

W efekcie firmy działające w branży technologicznej oraz startupy będą mogły korzystać z nich w tworzonych przez siebie innowacyjnych usługach i produktach.

Woda pod kontrolą

Zwycięzcą w kategorii gmin miejskich i miejsko-wiejskich została podwarszawska Podkowa Leśna. To małe miasteczko nie posiada spółek komunalnych, dlatego wszelkie inwestycje w tzw. segmencie utility (użyteczności, usług komunalnych) realizuje samodzielnie. Wobec tego wdrażany projekt IoT zasługuje na dodatkową uwagę.

Podkowa Leśna zdecydowała się postawić na cyfrowy system odczytu liczników wody. Inteligentne wodomierze umożliwiają automatyczne zbieranie danych, ich porównywanie, analizę. Mogą ograniczyć też problemy związane z nieszczelnością instalacji. To

poważny problem, bo – jak się szacuje – od 20 do 40 proc. wody krążącej w sieci przepada z powodu przecieków. System, który jest właśnie w mieście wdrażany, ma być rozszerzony i docelowo zostanie wpięty do planowanego systemu zarządzania kryzysowego. Ale to niejedyne rozwiązanie „smart”, na jakie postawiła Podkowa Leśna. Ta gmina z powiatu grodzkiego – w ramach działań wspierających niskoemisyjność – wymieniła oświetlenie miejskie na LED-owe, a teraz prowadzi akcję wymiany urządzeń grzewczych.

Pionier w walce ze smogiem

Internet rzeczy to kluczowy element budowy inteligentnych miast. Jednak tego typu rozwiązania wdrażane są nie tylko w dużych aglomeracjach, ale także na wsiach. Przykładem mogą być Zielonki, które „Rzeczpospolita” zdecydowała się uznać za najbardziej innowacyjną gminą wiejską.

W 2016 r. na terenie gminy przeprowadzono pilotaż „Powietrze na wagę złota”. W ramach tego projektu wprowadzono nowatorski system monitoringu jakości powietrza opracowany przez polski startup Airly. Gmina wyposaża się w czujniki kontrolujące poziomy stężenia pyłów PM1, PM2.5, PM10. Dzięki temu mieszkańcy mogą na bieżąco online sprawdzać poziom zanieczyszczeń (na stronach: map.airly.eu lub zielonki.pl).

W dobie rosnących problemów ze smogiem i coraz większej świadomości mieszkańców dotyczącej emisji idea wdrożenia elektronicznego monitoringu powietrza w gminie okazała się strzałem w dziesiątkę. Takie rozwiązanie w miastach i na wsiach w całym kraju stało się niezwykle popularne. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że to podkrakowskie Zielonki były pionierem – ich śladem poszły dopiero kolejne gminy w Polsce.

Na uznanie zasługuje również fakt, że samorząd nie sięgał po technologie zagranicznych firm, ale zdecydował się wesprzeć rodzimy startup. Czujniki Airly stworzyli bowiem studenci AGH. Obecnie sieć monitoringu jakości powietrza liczy 42 sensory stężenia pyłów.

Fakt, że Zielonki były pierwszą gminą, która kupiła i zainstalowała system Airly, wcale nie dziwi. To bowiem wyjątkowo zdigitalizowana gmina wiejska. Wystarczy wspomnieć, że nie tylko korzysta z esemesowego systemu powiadamiania mieszkańców (m.in. o terminach płatności) czy mailowego alertu (np. o planowanych wyłączeniach prądu, awariach wodociągów, zagrożeniach związanych z intensywnymi deszczami), ale również wdrożyła E-Urząd, cyfrową platformę komunikacji z mieszkańcami (po zalogowaniu można m.in. sprawdzić stan swoich zaległości podatkowych i dokonać

♦ **Gmina Zielonki postawiła na walkę ze smogiem** – jako pierwsza w Polsce podjęła się współpracy ze startupem Airly i zbudowała system czujników jakości powietrza. Dziś z takiego rozwiązania korzysta już coraz więcej miejscowości w naszym kraju

♦ **Podkowa Leśna inwestuje w monitoring zużycia wody.** Ta podwarszawska gmina instaluje inteligentne wodomierze, którą automatycznie zbierają dane i je analizują. Technologia ta ma zostać sprzężona z systemem zarządzania kryzysowego

♦ **Gliwice wdrożyły system sensorów pomagających osobom niewidomym i niedowidzącym w poruszaniu się po mieście.** Sieć nadajników komunikuje się ze smartfonami, a nawet odbiornikami instalowanymi w ubraniu czy białej łasce

♦ NAGRODY ZA INNOWACYJNOŚĆ

Redakcja „Rzeczpospolitej” wyróżniła po jednej JST w trzech kategoriach: miasta na prawach powiatu, gminy miejskie i wiejsko-miejskie oraz gminy wiejskie.

- Wybierając najbardziej innowacyjny samorząd, kierowaliśmy się opisami unikatowych rozwiązań, zawartymi w ankietach wypełnianych przez JST.
- Pod uwagę brane były również wdrożenia w zakresie rozwiązań mobilnych, wykorzystywanych przez gminy i powiaty.
- W poprzednich latach o zwycięstwie w rankingu innowacyjności decydowała liczba punktów zebranych na podstawie odpowiedzi udzielonych na 20 pytań. W tegorocznej edycji część tych pytań scalono jednak z rankingiem głównym.
- W latach 2013–2016 zwycięzcami rankingu „Innowacyjny Samorząd” były: Poznań (dwukrotnie), Aleksandrów Łódzki (trzykrotnie), Słupsk, Krasnystaw, Stępnica, Kłodawa, Świnoujście (dwukrotnie) oraz Strawczyn.

płatności przez internet). Zielonki mają też swój kanał na YouTube.

Jeż kontra komary

Wymienione gminy i powiaty to rodziny w samorządowym cieście. Niestety, poziom innowacyjności polskich JST pozostawia wiele do życzenia. Na podstawie opisów wdrażanych unikatowych rozwiązań, zawar-

tych w ankietach przesłanych do redakcji, można wywnioskować, że szczytem nowoczesności gmin i powiatów jest wdrożenie esemesowego systemu powiadamiania o warunkach atmosferycznych, który dziś jest już niemal standardem w większości gmin i powiatów w Polsce, współpraca samorządu z parafiami czy też prowadzenie profilu JST na Facebooku. Najczęściej samorządy w rubryce poświęconej inno-

wacjom wpisywały jednak: brak takich działań.

W tym roku błado wypadło nawet Świnoujście, które tradycyjnie w kategorii innowacyjności plasowało się w gronie liderów. Obok projektu wyposażenia biblioteki publicznej w odtwarzacze książek mówionych dla osób niedowidzących pochwaliło się np. montowaniem budek legowych dla jeży (sposób na walkę z komarami). ☹☹

16
regionów

Życie
regionów
RZECZPOSPOLITA

RZECZPOSPOLITA Z BLISKA

Informacje z regionów w ogólnopolskim nakładzie

Wspieramy idee i promujemy rozwój
samorządu terytorialnego

Zespół Życia Regionów

